Ve sonunda hukuk varlığını bir kez daha gösterdi. İstanbul 1. İdare Mahkemesi yürütmeyi durdurma kararı aldı.

Taşkışla otel olmaktan kurtuluyor

● **Kültür ve Turizm ile Maliye ve Gümrük Bakanlıklarınca İTÜ'ye bağlı tarihi TAŞKIŞLA binasının otel yapılması kararı büyük tepkilere yol açmış, Mimarlar Odası İstanbul Şubesi'nce başlatılan bir kampanyayla konu geniş bir boyutluluk kazanmıştı.**

● **Taşkışla'nın otel yapılmasına karşı yürütülen savaşma siyasi partilerden de katılanlar olmuş, Erdal İnönü, Süleyman Demirel ve Ahmet Tekdal'da konuya ilişkin görüşlerini gazetemiz ÖLÇÜ için yaptıkları özel bir söyleşide dile getirmişlerdi.**

● **Daha sonra Mimarlar ve İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubeleri sorunu bir hukuk konusu durumuna getirerek mahkemeye başvurmuşlar, İstanbul 1. İdare Mahkemesi Odaların istemini yerinde bularak TAŞKIŞLA'da yürütmeyi durdurma kararı vermiştir.**

BASIN TOPLANTISI YAPTILAR: Taşkışla'yı otel olmaktan kurtaracağı umulan tarihi kararı bir basın toplantısıyla kamuoyuna duyuran (soldan sağa) Yücel GÜRSEL, Ertuğrul TİĞLAY ve Halük İŞÖZEN: "Bu ülkede yasaların da bulunduğuna olan inancımız pekişti" diyorlar.

Yıllarca Türkiye'nin teknik elemanlar ordusuna sayısız mimar ve mühendis yetiştirmiş İstanbul Teknik Üniversitesi'nin tarihi Taşkışla binası, geçtiğimiz yıl Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nın aldığı bir kararla otel yapılmak üzere ihaleye çıkarılmış ve bu ihaleyle ESKA firması burayı 49 yıllığına irtifah hakkını kiralama yoluyla kullanmak amacıyla Taşkışla'yı otel yapmak amacıyla restorasyona almıştı.

Özellikle son yıllarda İstanbul'da başlatılan tarih ve kültür kıyımlarının doruktaki bir örneğini oluşturan Taşkışla binasındaki bu uygulama büyük tepkilere yol açmışı. Vazgeçilmez bir tarih ve kültür anıtı olan Taşkışla binasının otel yapılmasına en büyük tepki de odalardan gelmiş ve Mimarlar Odası İstanbul Şubesi bu amaçla başlattığı bir dizi etkinliklerin yanı sıra bir de imza kampanyası başlatmıştı. İmza kampanyasına çok sayıda mimar, mühendis, bilim adamı ve üniversite öğretim üyesinin yanında her yaş ve gruptan vatandaşlar da katılmıştı. Giderek bu kampanyaya siyasi partilerden de katılanlar olmuş ve hatta Erdal İnönü, Süleyman Demirel ve Ahmet Tekdal gibi siyasi partiliderleri de katılmışlar ve imzalarının yanı sıra görüşlerini gazetemiz ÖLÇÜ'ye yaptıkları özel bir söyleşide dile getirmişlerdi.

Taşkışla'nın otel yapılmasına, burada okuyan öğrencilerden de büyük tepki gelmişti. Binada otel amaçlı restorasyon çalışmaları sürerken, öğrenciler binanın önündeki merdivenlere otürarak, elele tutuşup binayı çepeçeve sararak, zaman zaman dabildiriler dağıtarak tepkilerini dile getirmişlerdi. Ne var ki tüm bu çabalar sonuç vermiyor, tarihi binadaki otel çalışmaları da o hızla sürüyordu.

Taşkışla'nın otel yapılmasına karşı başlatılan savaşım değişik alanlarda varlığını sürdürürken, son olarak Mimarlar Odası İstanbul Şubesi, arkasından da İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi geçtiğimiz haziran ayı içinde yürütmeyi durdurmak amacıyla İstanbul İdare Mahkemesi'ne başvurdular. Aynı doğrultuda dava açan İTÜ öğretim üyelerinden Prof. Dr. Erol Kulaksuzoğlu ile Doç. Dr. Afife Batur'un da dilekçelerini birleştiren İstanbul 1. İdare Mahkemesi, yapılan başvruuları yerinde ve olumlu değerlendirerek, **"Taşkışla binasında otel projesi nedeniyle giderilmesi olanağı bulunamayacak zararların doğabileceğinden yürütmenin savunma ve ara kararı cevabı alınıncaya, keşif ve bilirkişi incelemesi sonucuna kadar durdurulmasına 7.7.1988 gününde oyçokluğu ile karar verdi."**

Arkası 5. Sayfada

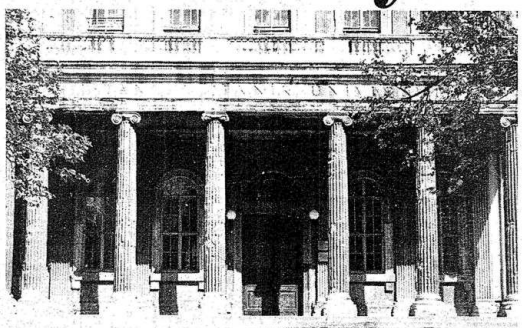

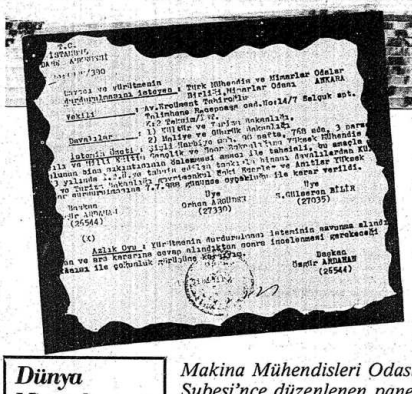

KARARI BEKLİYOR Tarihi eğitim yuvası Taşkışla binası yazgısını belirleyecek kararı şanki bekliyordu. (Üstte) İdare Mahkemesi'nin durdurma kararının küpürü (solda).

MÜHENDİSLİK VE MİMARLIKTA

ÖLÇÜ

YIL: 2 • SAYI: 18 - 19 - 20 • MAYIS - HAZİRAN - TEMMUZ 1988 • 15 GÜNLÜK MESLEKİ GAZETEDİR • FİYATI: 300 TL.

İstanbul Ulaşımı ve 3. Boğaz Köprüsü Paneli yapıldı

3. tuzağa hayır

● ***Yücel Gürsel:** Kent yaşamına yön veren planlar demokratik olmalı, tüm plan kararları halkın onayına sunulmalıdır. BESAM iptal edilmelidir.*

● ***Erhan Öncü:** İnsanlara mı hizmet edeceğiz, yoksa taşıtlara mı? Birinci Köprünün bir şeridi otobüslere ayrılmalı, dört kişiden az yolcu taşıyan özel araçlar bu köprüden geçmemelidir.*

İstanbul ulaşımı ve 3. Boğaz Köprüsü, Ortaköy Kültür Merkezi'nde düzenlenen bir panelde ele alınarak, **"Beşiktaş - samatya Paralı Otoyol Projesi iptal edilmelidir"** denildi.

Mimarlar Odası İst Şubesi'nin öncülüğünde düzenlenen panelde uzman konuşmacılar, İstanbul ulaşımı söz konusu olduğunda Boğaz geçişlerinin yalnızca köprü olarak düşünülemeyeceğini, raylı geçişlerin ülke yararı açısından daha rasyonel olduğunu, İstanbul için sosyal, ekonomik, kültürel planlama. yapılmadan ele alınacak projelerin çözüm

Arkası 7. Sayfada

PANKKARTLAR DİKKATİ ÇEKTİ — Ortaköy halkının da büyük ilgi gösterdiği panelde konuşmacılar 3. Tuzağa hayır diyor

Odalardan ortak ve güçlü ses

İstanbul'u yaşanır kent yapalım!

● *MMO İst. Şb. Başkanı Coşkun Özbaş, " İstanbul'un sorunlarına eğilmek, öneri ve çözümler getirmek en doğal hakkımızdır."*

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin (TMMOB) İstanbul'da bulunan Oda, Şube ve Temsilciliklerinin başkan ve yöneticileri bir araya gelerek bir basın toplantısı düzenlediler. Makine

Arkası 7. Sayfada

Küçük ve orta sanayi sahipsiz

Yıldız Üniversitesi'nde mühendislik öğrenimine başlanmasının 50. yılını kutlama etkinlikleri çerçevesinde, Yıldız Üniversitesi ile Makine Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi'nin birlikte düzenledik-

Arkası 7. Sayfada

Dünya Mimarlar günü kutlandı

1 Temmuz Dünya Mimarlar günü tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de kutlandı Mimarlar günü'' nedeniyle Mimarlar Odası Genel Merkezi'nde basın toplantısı düzenleyen Oda Ba şkanı Bora Akçay, yaptığı açıklamalarda bugünün öneminin yanı sıra,mimarların ülke ve dünyadaki işlevlerine yarattığı yaptılarına geniş yer verdi. (Haberi 3. Sayfada)

Makina Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi'nce düzenlenen panel önemli bir gerçeğin altını çiziyordu.

Küçük ve orta sanayi can çekişiyor

Yıldız Üniversitesi ile Makine Mühendisleri Odası İstanbul Şubesince birlikte düzenlenen **"Küçük ve Orta Sanayi Fuarı"** etkinlikleri içinde **"Küçük ve Orta Sanayinin Ülke Kalkınmasında Yeri"** konulu bir de panel düzenlendi. Oda Başkanı **Coşkun Özbaş**'ın açılış konuşmasıyla başlayan paneli Makine Yüksek Mühendisi ve oda eski yöneticisi olan **Yener Eren** yönetti.

Küçük ve orta ölçekli sanayi dallarının birçok sorunlarının tartışılıp dile getirildiği panelde ilk sözü alan KÜSGET Marmara Bölge Müdürü Dr. **Türkay Bozkurt** bu sektörün çeşitli sorunlarına değinirken, **"Bu sektörde de uluslararası standartlara uygun hammadde seçimi ve imalat teknikleri kullanılmalı ve kalite kontrolü yapılmalıdır"** diyerek dikkatleri çekti. Panelde ikinci konuşmacı olarak söz alan ve orta boyutlu sanayi kuruluşları önemli yer tutmaktadır" diyerek bu sektöre verilmesi gereken önemi vurguladı.

Daha sonra söz alan TAYSAT (Taşıt Yan Sanayicileri Derneği) Genel Sekreteri Hilmi ATİLLA ise, kendi sektörlerinde azımsanmayacak ölçüde küçük ve orta işletmenin bulunduğuna ilişkin rakamsal örnekler vererken, **"Sanayi ve Ticaret Bakanlığının verilerine göre, otomotiv sana-**

Arkası 7. Sayfada

PANEL — Makine Y. Mühendisi Yener Eren yönetti.

BAŞYAZI

Dayatmalı Gündem

Önümüzdeki günlerin temel konusunu, tartışmasız, gündeme gelecek olan yerel seçimler oluşturacaktır.

Gündemi doldurmak söz konusu olduğu zaman da, kuşkusuz, kamuoyunun oluşmasında ve yönlendirilmesinde belirleyici güçler olan siyasi partiler, basın ve benzeri kuruluşlar tüm olanaklarıyla görev başında olacaklardır.

Görevlerini yaparken nasıl bir görüntü sergileyeceklerini, geçmişte yaşanan ve henüz belleklerden silinmeyen örnekleriyle bilmekteyiz. Yine her kafadan bir sesin çıktığı, soyut propaganda gereçleriyle süslenmiş renkli tablolar izleyeceğiz. Özellikle 80 sonrası sindirilmiş, susturulmuş ve bezdirilmiş kamuoyu ise, bu tabloları birer sinema şeridi gibi izleyerek sandık başına yönlendirilecektir.

Kimbilir, istenen de budur belki...

Halkın istemi dışında bir tür dayatma biçiminde oluşan bu gündem maddelerinin kaçı acaba, geniş kütlelerin gereksinmelerine yanıt verecek dönüşümleri gerçekleştirmek için hazırlanmaktadır? Bu soruya da olumlu yanıt vermek olası görülmüyor. Görülmüyor çünkü, demokrasi güçlerinin, demokrasinin giderek geliştirilip derinleştirilmesi yolundaki ilkeli ve katılımcı rolüne kimse değinmiyor.

Oysa, yıllardır üstü ne denli örtülmek istense, ne denli farkı anlatılmaya çalışılsa da gündemin temelini şunlar oluşturmalıdır: **Artık ülkelerin gelişmesinin ana eksenini oluşturan bilimsel ve teknolojik devrimlere ayak uydurabilmiş çağdaş bir toplum yaratmek, yine bu toplumun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasını uzun erimli planlara bağlamak ve bunlara fiziki planlarla işlerlik kazandırmak olmalıdır.** Ve yine bu bağlamda çevre sorunları, konut ve gecekondu, tarihsel ve kültürel kalıtın korunması, ulaşım, sanayileşme, kıyı yağması gibi konular ele alınmalı, çözüm yolları araştırılmalıdır. Tüm bunlara koşut olarak, halkın katılımıyla oluşan ve o'nun oyuna sunularak gerçekleşen plan anlayışlarının yaşamın tüm alanlarında egemen kılınmasına çalışılmalıdır.

Özellikle birer demokratik meslek kuruluşu olan Odalar, bu görüşleri yıllardır dile getirmelerine karşın, **"gündemin sürekli güncel konularla dolması"** nedeniyle etkisiz kalmışlardır. Artık bu **"yasak savma ve durumu kurtarma"** girişim ve uygulamaları, hiç olmasa bu yerel seçimlerde bitmelidir. Çünkü gündemdeki bu yerel seçimlerde temel tercihin politik olmaktan öte ulusal bir boyut kazandığını bilmemiz gerekecektir.

Bilmemiz gerekeni TMMOB bünyesinde toplanan mühendis ve mimar odaları İstanbul birimleri ne denli güzel ve açık anlatmışlar:

Arkası 7. Sayfada

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği 30. Genel Kurulu Yapıldı

AÇIŞ KONUŞMASI — TMMOB Başkanı Teoman Alptürk açış konuşmasını yaparken

Olağanüstü Genel Kurula Gidiliyor

Genel Kurulu bir konuşmayla açan Başkan Teoman Alptürk, "Türk mimar ve mühendislerinin ülke sorunlarında ağırlığının duyurulmak istenmediği bir dönem yaşanıyor" dedi.

Oda tabanlarındaki oluşan dinamiği yönetime gereğince yansıtamayan yürürlükteki tüzük ve yönetmelikleri yeniden düzenlemek amacıyla 1988 yılında bir "Olağanüstü Genel Kurul" yapılması karar altına alındı.

• Yazısı 5. Sayfada

ÖLÇÜ'nün sahipliği değişti

ÖLÇÜ gazetesinin Odalar adına sahibi olan İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi, yapılan bir Yazı Kurulu toplantısında alınan kararla, gazete sahipliğinden çekilirken, gazetenin yeni sahipliğine Mi-

Arkası 7. Sayfada

İthal çöpler geldiği yere gönderilsin

Kimya Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi tarafından düzenlenen "Çevre Sorunları ve İthal Çöp Olayı" konulu panel 9 Nisan 1988 günü saat 13.00'de İstanbul Ta-

Arkası 7. Sayfada

ODALAR DA ÇAĞIRILDI: TMMOB Başkanı Teoman Alptürk II. Başkan Ertuğrul Tiğlav ve Mimarlar Odası İst. Şb. Başkanı Yücel Gürsel'de katıldı

Bakanlık da metro diyor

Giderek çözümsüzleşen İstanbul'un kentiçi ulaşım sorununa kalıcı ve köklü çözümler bulmak için çeşitli görüşler ileri sürülürken, Anakent Belediye Başkanı Bedrettin DALAN'ın yapmakta ısrar ettiği 3. Boğaz Köprüsü ve buna bağlı otoyol projesinin İstanbul gerçeğini yansıtmayan bir yatırım olacağı Ulaştırma Bakanlığı'nca da kabul edilmektedir. Bilindiği gibi Dalan'ın özellikle ulaşım konusundaki uygulamaları İnşaat Mühendisleri ve Mimarlar Odası İstanbul Şubeleri'nce zaman zaman eleştirilmiş, son olarak da 3. Boğaz Köprüsü ve Beşiktaş-Samatya (BE-SAM) otoyol projesinin ulaşımda rahatlama getirmesi şöyle dursun, İstanbul'u katledeceği defalarca vurgulanmıştı. Konu hükümet çevreleri ve İstanbul Belediyesi arasında da tartışmaya neden olacak boyutlara ulaşmıştı.

Proje ihale edilmesine ve hatta ihaleyi bir yerli firma kazanmasına karşın yapılıp yapılmayacağı bir türlü kesinlik kazanmayan 3. Boğaz

Arkası 7. Sayfada

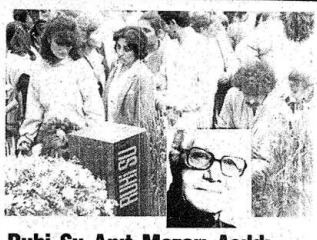

Ruhi Su Anıt Mezarı Açıldı

1987 yılında proje yarışması sonuçlanan **Ruhi Su** mezarı düzenlemesi Mayıs 88'de düzenlenen törenle açıldı. Mimarlar Odası İstanbul Şubesi'nin açtığı yarışmaya yurt dışından ve yurt içinden sanatçılar katılmış, sonuçta jüri, Mimar Ferida ÇİÇEKOĞLU ve Mimar Zafer ALDEMİR'in projesini uygulamaya değer bulmuştu. **Ruhi Su**'yu anma günü olarak geçen mezar düzenlemesinin açılışında, demokratik kitle örgütleri temsilcileri, gençler, sanatçılar, yazarlar hazır bulundular. Açış konuşmasını yapan İstanbul Şubesi Başkanı Yücel GÜRSEL yapımda emeği geçenlere teşekkür ettikten sonra özetle **"Ruhi Su'yu yalnızca anmak için değil, ölümsüzleştirmek için buradayız"** dedi. Daha sonra projeciler adına Ferida ÇİÇEKOĞLU konuşarak, projeye yaklaşımlarını ve uygulama sürecini anlattı.

SON YOLCULUK: Ömer İnce'nin kısa ama onurlu savaşkan yaşamı dostlarının omuzlarında son yolculuğuna uğurlanıyor.

ÖMER İNCE'yi YİTİRDİK

Makine Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi yöneticilerinden makine mühendisi Ömer İNCE tutulduğu sayrılıktan kurtulamayarak tedavi görmekte olduğu Samatya Sosyal Sigortalar Hastanesi'nde yaşama gözlerini yumdu. Salt oda çevrelerinde değil, geniş bir aydın ve demokrat kesimde de saygınlık kişiliğe sahip olan İNCE'nin anı ve beklenmedik ölümü büyük üzüntüye neden oldu.

Uzun süredir midesinden rahatsız olan Ömer İNCE, son olarak kanser tanısıyla hastaneye kaldırılmış ve bir aya yakın burada yatmasına karşın kurtulamayarak 20 Haziran 1988 tarihinde yaşama gözlerini yummuştu. Cenazesi buradan alınarak Aksaray'daki Murat Paşa Camiinde kılınan ikindi namazından sonra 22 Haziran 1988 tarihinde Yeni Topkapı Kent Mezarlığı'nda toprağa verilmiştir.

Çok sayıda eş, dost, arkadaş ve yakınının hazır bulunduğu bir tören-

Arkası 5. Sayfada

KATKI

COŞKUN ÖZBAŞ *MMO. İst. Şb. Başkanı*

Meslek kuruluşumuz ve sorunları

Makina Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi elinizdeki sayıdan itibaren TMMOB'ye bağlı odaların İstanbul birimlerince çıkarılan "Mühendislik ve Mimarlıkta-ÖLÇÜ"nün yayın yaşamına katılıyor.

Ülkemizin ve ondan bağımsız olmamak üzere kentimizin hızlı bir ekonomik, toplumsal ve sosyal değişim süreci içinde bulunduğunu yadsımak olanaksız. Kuşkusuz bu değişimin boyutları ve niteliği üzerinde derinlemesine birtakım araştırma ve incelemenin yapılması ihtiyacı da ortada duruyor.

Bu çerçevede, uzmanlık alanımızda gelişen olayları takip etmek, ülke ve kamu yararı açısından olumsuz bulduğumuz kararlara en azından mühendislik mesleği mensubu ve aydın olmanın bir gereği olarak baştan müdahale etmek, sorunlara çözüm önerileri geliştirmek hergünden daha fazla acil bir görev durumuna gelmiştir.

ÖLÇÜ'ye Oda olarak yapacağımız katkının ana ekseni bu tür sorunların oluşturacağı bilinci içindeyiz.

Dışımızdaki gelişmelere yukarıda belirttiğimiz boyutlarda uyarıcı ve yönlendirici olabilmek öncelikle en geniş çerçevede TMMOB ve ODA zemininde sağlıklı ve sürekliliği olan bir yapılanmayla, tempolu bir çalışma ortamının yaratılmasından geçiyor. Bu nedenle bu ilk yazımızda görüşlerimizi TMMOB ve ODA üzerinde yoğunlaştırmaya çalışacağız.

TMMOB ve ona bağlı ODA'ların bugün gerek ulusal, gerekse kent ölçeğinde gündeme gelen ve bire bir ilgi alanımıza giren sanayi, konut, kentleşme, çevre, teknik eğitim vb. ekonomik, teknik, bilimsel sorunlara esaslı bir bakış açısı getirebildiği söylenemez. Demokratik ve sosyal ilişkilerdeki gelişmelere bağlı olarak, son birkaç yıl içinde bir kıpırdanmadan bahsetmek olanaklı olsa da, genel olarak, örgütün varlık nedenini doğrulayan bir konumda olduğunu söylemek güçtür. Bu noktada konuyu biraz geliştirmek amacıyla gerek Anayasa ve yasalar, gerekse konuya ilişkin yazılı, sözlü her açıklamada dile getirilen amaçlar konusunda kısaca değinerek kendimizi sorgulamamız yararlı olacaktır. Şöyle ki:

- **"Mühendislik ve Mimarlık mesleği mensuplarının ortak çıkarları"** ne ölçüde korunuyor. Ücret, işsizlik vb. sorunlar için ne yapılabilmiştir?
- **"Meslek mensupları arasında dayanışma"** geliştirilebilmiş midir?
- **"Bilimsel gelişmelere bağlı olarak üyenin mesleki formasyonuna"** ne ölçüde katkı sağlanabildi?
- **"Mesleki faaliyetlerin kolaylaştırılmasında"** gerek bürokrasi, gerekse üyelerin kendi aralarındaki ilişkilerde kazanımlar nelerdir?
- **"Meslek mensuplarının etkinliklerinin geliştirilmesinde"** Odaların belirleyici yanı hangi orandadır?
- **"Mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesinde"** hangi kalıcı düzenlemeler yapılabilmiştir?
- **"Üyelere bilimsel ve teknolojik gelişmelerin tanıtılması, aktarılması"** yeterli midir?
- **"Mesleğin toplumdan gördüğü kabul"**ün zaman içindeki değişimi olumlu yönde midir?
- "Yayın faaliyetleri nitelik ve nicelik yönünden" yeterli düzeyde midir?
- "Meslek mensuplarının birbirleriyle olan ilişkilerinde" mesleki disiplin ve ahlaki kurallar işliyor mu?
- **"Resmi Kuruluşlarla ilişkiler, meslekle ilgili mevzuat düzenlemelerine katkı"** istenen düzeyde midir?
- "Toplumsal, ekonomik ve sosyal olaylara ilişkin denetim"

Arkası 7. Sayfada

KÜRSÜ

Kimya endüstrisinde doğal gaz mı?

Doç. Dr. Neşet KADIRGAN

İstimle ısıtma yapan işletmelerde, doğal gaz kullanımı önemli bir enerji tasarrufu getiremediği için yukarıdaki sorunun yanıtı, öncelikle gaz fiyatına bağlıdır. Dolaysız ısıtma yapılabilmesi durumunda ise doğal gaz lehine önemli bir verim artışı görülmektedir.

Kimya endüstrisi doğal gazı, ya kimyasal hammadde kaynağı olarak ya da ısıtma amacıyla kullanabilecektir: Biz burada ikinci konuyu yani kimyasal proseslerde kömür ve sıvı yakıt ile çalışan ısıtma sistemlerinin doğal gaza dönüştümünü inceleyeceğiz. Bu makalenin devamında, güncelliğinden dolayı, yalnızca doğal gazdan söz edilmekle birlikte yazılanlar havagazı, sıvılaştırılmış petrol gazı, su gazı, biogaz, hidrojen gibi bütün gaz yakıtlar için geçerlidir.

İstim ile ısı iletimi

Kimya işletmelerinde eğer yakıt olarak kömür ya da fuel-oil kullanılıyorsa, destilasyon, buharlaştırma.. vb. gibi temel işlemlerde ısı kullanımı şöyle yapılır:

— Önce bir kazanda yüksek basınç altında kızgın buhar yani istim elde edilir. Bu kademede ısıl verim %80-85 kadardır.

— Sonra istim temel işlemin yapılacağı birime iletilir. Bu sırada yanma ısısı da %40-90 verimle bu birime iletilmiş olur.

— Son kademede, istim, ısısını, %90'lık bir verimle, buharlaşacak maddeye verir.

Demek ki böyle bir ısıtma işleminde toplam verim %30-70 arasındadır. Eğer sistem aynı kalacak, yani ısı iletimi istim aracılığı ile yapılacaksa, kömür ya da sıvı yakıt yerine doğal gazın getireceği verimlilik artışı sınırlı kalacaktır. Bu sınırlı verimlilik artışının.da iki nedeni vardır:

— Birincisi; yanma işlemleri sırasında, havanın stokiometrik miktardan biraz fazlası alınır. Hava fazlasının olumlu etkisi yanmanın tam olmasını sağlamaktır. Buna karşın yanma ısısının bir kısmını bacadan dışarı sürükleyerek ziyana neden olur. Yakıt-hava karışımları ne kadar homojen olursa, tam yanma için gerekli hava fazlası da o kadar az olur. Gaz yakıtların tam yanması için stokiometrik miktardan biraz fazla hava yetirilidir. Ayrıca gaz yakıt kullanan sistemlerde, yakıt ve hava debileri çok kesin olarak kontrol edilebilirler. Bütün bu nedenlerle, doğal gaz kullanıldığı durumlarda, hava fazlası nedeniyle ısı kaybı minimuma indirilmiş olur.

— İkincisi doğal gaz içinde, kömüre ve sıvı yakıtlara oranla birkaç bin kez daha az kükürt vardır. Fuel-oil ve kömür ile ısınan kazanlarda baca gazları, sülfat asidi damlacıklarının oluşmunu önlemek amacıyla 100°C'nin epeyce üzerinde bir sıcaklıkla havaya atılmalıdır. Gaz ile ısınan kazanlarda ise baca çıkışında sıcaklığın çiğ noktasının yani 50-60°C'nin üzerinde olması yeterlidir. Doğaldır ki, havaya sıcak atılan baca gazı, sıcak atılan ısı demektir.

Bu iki olumlu etkene rağmen, istim aracılığıyla yapılan bir ısıtma işleminde, "Kazananların gaz ile çalışacak hale dönüştürülmesi için yatırım yapmaya değer mi?" sorusunun yanıtı ortadadır ve doğal gaz fiyatına bağlıdır.

Gaz yakıtların hava ile tamamen karışabilme özelliği onlara dolaysız ısıtma yapabilme olanağı sağlar. Böylece de, önemli miktarlarda ısı kaybına yol açan kazan ve istim kademeleri arada çıkarılmış olur:

— Bu konuda ilk olarak, doğalgaz-hava karışımının kükürt içermemesi yanabilmesinden yararlanarak, brülörün ısıtılacak sıvının içine yerleştirilmesidir. Yanma ürünleri ince uzun bir boru içinden geçerek çevrelerindeki çözeltiyi ısıtır ve soğumuş olarak havaya atılırlar. Böylelikle ısı iletimi ara kademeler olmadan gerçekleşmiş, önemli verim artışları sağlanmış olur.

— Yukarıda sözü edilen olanağa ek olarak, daha da dolaysız bir ısıtma şekli, yanma ürünlerini hava kabarcıkları şeklinde ısıtılacak çözeltinin tabanından bırakmaktır. Yanma gazları sıvının içinde, kabarcık şeklinde aşağıdan yukarı çıkarken bütün ısılarını çözeltiye bırakırlar. Dolayısıyla, bu sistemde ısı kaybı hemen hemen yok gibidir. Bu şekilde ısıtma, teorik olarak, bütün yakıtların yanma gazları ile yapılabilir. Tek koşul yanma ürünlerinin ısıtılacak çözeltiye zarar vermemesidir. Fuel-oil ve kömürün yanma gazlarında kirlenmeye neden olacak kadar çok miktarda kükürt ve is vardır. Doğal gazın yanması sonucu ise yalnızca CO_2, ve H_2O oluşur. Bu bileşikler nötr ve asitli sıvılara zarar vermez ama karbonat oluşumu nedeniyle bazik çözeltiler içinden geçirilemezler. Örnek olarak bu yöntemle pastörize süt şişeleri temizlenebilir ama NaOH çözeltisi konsantre edilemez.

Hava kirliliği

Gaz yakıtların baca gazları havayi fuel-oil ve kömürün baca gazlarından çok daha az kirletir. Kamu yararına olan bu durumun işletmeleri doğal gaz kullanmaya itmesini sağlamak gerekir. Bunun yolu da işletmeleri temizleme, tasfiye sistemleri kurmaya zorlamak, bunu uygulamayanlardan havaya attıkları SO_2 ve is ile orantılı bir ceza alabilmektedir. Her iki durumda da kömür ve fuel-oil maliyeti önemli derecede artacağından, doğal gaz kullanımı daha ekonomik gelecektir.

Doğal gaz ekonomik mi?

İşletmelerin ısıtma sistemlerini doğal gaza çevirmelerinin ekonomik olup olmadığının tesbiti geniş kapsamlı bir incelemeyi gerektirmektedir. İstimle ısıtma yapan işletmelerde bu sorunun yanıtı doğal gaz fiyatına bağlıdır. Bugün için kömür ile fuel-oil arasında belirsiz bir fiyattan söz edilmektedir. Bu işletme, yanma sistemini doğal gaza çevirmek için yatırım yapma kararını, gaz fiyatını (ama dolar, ama mark olarak) önceden bilmeden veremez. Ayrıca hava kirliliği ile ilgili yönetmeliğin uygulayacağından emin olmak sanayicinin kararında belirleyici olabilir.

Brülörün kazanın içine yerleştirildiği ve baca gazlarının sıvının içinden geçebildiği dolaysız ısıtma sistemlerinde ise doğal gaz kullanımı önemli bir enerji tasarrufu sağlayacağından daha ekonomik olabilecektir.

TAŞIN AĞIRLIĞI

HALÛK İŞÖZEN *İnşaat Mühendisi*

"Emret Dalanım"

Bizim vaktimiz yok anlayışının altında yatan, İstanbul halkının yarınına planlanmış çalışmaların hayata geçirilmesi değildir. Bütün yapılanlar İstanbul'un dokusunun insanlar neye uğradığını anlamadan değiştirilmesi işlemidir. Herşey o kadar süratle yapılmak isteniyor ki, İstanbul'da yaşayanlar yorum yapana kadar, iş işten geçmiş oluyor.

Bölge idare mahkemesi yürütmeyi durdurma kararı vermeseydi, Taşkışla elden gitmişti. Mahkeme kararından sonra, ortalık birdenbire karıştı belediye aniden sorumluluklarını hatırladı:

"Taşkışla'nın restorasyona ihtiyacı var."

"Taşkışla'nın otel yapılmasına karşı çıkan vatan hainidir."

Ortalık öylesine toz duman, öylesine karmakarışık ki, kimsenin aklına İstanbul halkının göçme riski yüksek binalarda yaşadığı gelmiyor.

Herşey o kadar süratle yapılmaya çalışılıyor ki, yangından mal kaçırır gibi. Zabıta sorumlusu İsmet Silahçılar Hafta Sonu gazetesine demeç veriyor:

"Biz Tarlabaşı'nı süratle yıkmak zorundaydık" —Emir nereden geldi?—

"Eğer her yıkımcı başına bir mühendis verseydik, şu ana kadar yıkımların yüzde ellisi gerçekleşmezdi."

Gazeteci soruyor:

"Yıkımlarda ölen oldu mu?"

"Evet."

"Yıkımlarda ölen mühendis oldu mu?"

"Ne yazık ki evet."

Elbette ki ne yazık. Biran önce yıkmak zorunda hissediyorlarda kendilerini. Mimarlar Odası'nın belirttiği gibi, yasal olmayan bu yıkımlara ya tepkiler büyüseydi, ya mahkemeler karar verseydi...

Bu anlayışın doğal sonucu olarak, çoğu işler deneme yanılma yöntemiyle yapılmaktadır. Girmeye çalıştığımız Avrupa Topluluğu'nun kaç belediyesinde buna benzer örnek gösterebilirsiniz acaba?

"Biz hele bir yapalım, olmazsa başka şeyler deneriz."

Haliç kollektörünün atık sulan, yalnızca ön arıtma ile Marmara denizine veriliyor. Prof. Dr. Fikret Baykut boğazdaki eşik üstünde Akdeniz sularına raslandığını belirtiyor, yanıt hazır:

"Sözde bilim adamları işimizi baltalıyor."

Herhalde kafalarda bir soru işareti kalmış olacak ki ekleniyor:

"Baktık olmuyor, ya kimyasal ya biyolojik arıtma ekleriz ön arıtmanın yanına." Dünyanın neresinde görülmüştür, Marmara denizi gibi bir iç denizin kirlenip kirlenmeyeceğini atık su vererek öğrenmek?

Gazetede bir demeç Sayın Dalan'dan:

"Marmara denizini kirletene milyonluk ceza vereceğim."

Yalnızca ön arıtma ile verilen atık sular, Marmara'yı kirletirse bedelini kim ödeyecek?

Daha küçük ölçekte konuşalım, Firuzköy'de halk kromlu suları içmek ve kullanmak zorundadır. Yirmi birinci yüzyıla girerken ne utanç verici durum. Ve ne acıdır ki, Bakırköy Belediye Başkanı şöyle diyor:

"Kirleten tesis 1. derece sanayi tesisidir, ancak Anakent Belediyesi kanşabilir."

Kaç milyonluk ceza kurtarabilir acaba? Hastalıktan kırılan halkı.. İki yüz otuz bin gecekondu tapu tahsis belgesi hazırmış... kromlu sularla birlikte.

Yerel yönetimin, İstanbul politikaları kimlere yaramaktadır, kimler oluşturmaktadır. Yerel yönetim kavramını oluşturan unsurlar nelerdir? Ne kadar etkili olmaktadırlar İstanbul politikalarında?

Bütün planlar Sayın Dalan'ın kafasındadır. "Unsurlar" için yalnızca tek seçenek vardır. TV dizisindeki gibi — Emret Başkanım.

ÖMER İNCE'NİN ANISINA

Güzel insanlık bir neferini daha yitirdi

● *"Kısada olsa onurlu bir şekilde her ne pahasına olursa olsun yaşamı savunanlar, biyolojik olarak ölselerde, gönüllerde ve mücadelede hep yaşayacaklardır."*

44 yaşındaki Nizip'li BEKTAŞ İstanbul'dan aldığı haber karşısında kuşlarına inanamıyordu.

Çok sevdiği cocuklık arkadaşı yasdaşı ÖMER İNCE'yi yitirmişti. Yenilgi kelimesini aklına bile getirmeyen arkadaşı, uzay çağının yaşandığı dünyamızda kavgaya değil sayrılığa yenik düşmüştü. Bu ona daha da acı gelmişti. Telefon ahizesini elinden düşürür gibi bıraktıktan sonra, birlikte geçirdikleri geçmiş yaşama daldı.

Cocukluk günlerini, öğrencilik yıllarını, yaşadıkları gerçeklerin bilince dönüşmesini ve yaptıkları hareketli tartışmaları, üniversite yıllarını, 68 hareketliliğinin dinamik günlerini, özerk-demokratik üniversite mücadelelerini, 6. Filo protestolarını, 15-16 Haziran sıcaklığını, Kanlı pazarı, demokratik mühendis hareketi çalışmalarını, bu mücadeleyi içi sınıfının ve tüm emekçi halkın mücadelesiyle bağlamaya uğraştıkları günleri bir bir yeniden hatırladı. Acısı bir kat daha derinleşti. Sanki yaşanmışlığının bir kısmını, tarihini alıp götürmüşlerdi ÖMER'le birlikte.

ÖMER daha yeni bilinçlenmeye başladığı, ilk gençlik yıllarından beri yalnız kendisi için değil, tüm toplum için daha güzel, daha yaşanası bir dünya için hayatın her alanında mücadelenin içindeydi.

Makina mühendisi olduktan sonra işleri gereği ayrı kentlerde

Arkası 7. Sayfada

Betonda Kimya'nın ne işi var?

İnş. Müh. İsmail ÖZER

İşimiz gereği yaptığımız birçok şantiye ziyaretlerinde, bugünkü adıyla **BETON KİMYASALLARI** diye anılan, **BETON KATKILARI**'ndan söz açılınca, bazı mütehahit ve şantiye şefi arkadaşlarımız, bu tür katkılara inanmadıklarını, bu tür katkılara gerek duymadıklarını, bir takım problemleri olsa bile katkı kullanmadan hallettiklerini söylüyorlar ve hatta "Betonda Kimyanın ne işi varmış?" diyorlar.

Şimdi böyle düşünen arkadaşlarımıza soruyorum. Betonu meydana getiren Su, Çimento ve Agrega gibi malzemelerin, bileşimlerindeki maddeler, birer kimyasal madde değil midir? Hatta ve hatta Betonun oluşumu bile bir kimyasal olay değil midir? Çünkü Su, Çimentoyu reaksiyona sokar ve Çimentoda agregayı birbirine bağlayarak Betonu meydana getirir. Yani Kimyasal bir reaksiyonun sonucunda Beton oluşur.

O halde Betonun içinde Kimyanın işi vardır ve hatta BETON KİMYASALLARI'nın da İşi vardır.

Gelelim ne İşi vardır'a:

● Beton dökeceğiz; Agregamızı, Çimentomuzu karıştırdık ve suyumuzu ilave edeceğiz. İşte burada problemler başlıyor. Nedir bu problemler?

Dedik ki Su Çimentoyu reaksiyona sokar. O halde suyu, çimentoyu reaksiyona sokabilecek kadar koymamız gerekmektedir. Çünkü reaksiyonda kullanılacağı için, ancak bu miktar su Betonun bünyesinde kalabilecektir. Bu miktardan fazla konan Su ise Betonu terketmeye mahkûm bir sudur ki, terk ettiği yerlerde ciddi boşluklar bırakarak, betonun mukavemetini, kalitesini önemli ölçüde düşürür. Yani reaksiyondan dolayı, Betonun bünyesinde kalabilecek Suyun dışında, betona ilave edilebilecek her miktar Su Beton için zararlıdır. Peki zararlıdır da niçin kullanırız? Çünkü bu durumda Betonun işlenebilmesi ve yerine konulabilmesi çok zordur, hatta imkânsızdır. Bu nedenle gerekli plastik kıvam sağlanıncaya kadar, zararlı dahi olsa bir miktar daha su ilave etmemiz gerekmektedir. Ancak bu suyun da minumumda tutulması fazla kullanılmaması lazımdır. **Buna rağmen Türkiye geneline baktığımızda, birçok şantiyede, bu beton için zararlı suyun fazla miktarda kullanıldığı, hatta Haluk İşözen arkadaşımızın, Taşın ağırlığı köşesinde yazdığı bir yazıdaki gibi, Mardin Pomp sistemi ile beton dökülen şantiyelerde maksimum'un bile çok çok üstünde kullanıldığı rahatlıkla görülebilmektedir.** Hal böyle olunca Su miktarımızı ayarlayabilen, hiç olmazsa kullanma miktarını minimumda tutabilen, bir Beton akışkanlaştırıcıya ihtiyacımız vardır. İşte bundan dolayı **Beton Kimyasallarının Betonda İşi VARDIR.**

● Beton dökeceğiz; Betonun gecirimsiz ve Kompakt bir beton olmasını istiyoruz. O halde kapilerityi önleyici bir beton katkısına ihtiyacımız vardır. İşte bundan dolayı Beton Kimyasallarının Betonda İşi VARDIR.

● Beton dökeceğiz; Betonumuzun Prizi, mevsim şartlarından dolayı normalden once başlıyor ve bu nedenden dolayıda, mukavemeti yine negatif yönde etkileyen Rötre çatlakları oluşuyor ve hatta pompa ile Beton döküyorsak, pompaj imkânı dahil vermiyor. O halde priz süremizi ayarlıyabilen bir Priz Geciktiriye ihtiyacımız vardır. İşte bundan dolayı Beton Kimyasallarının Betonda İşi VARDIR.

● Beton dökeceğiz; Mevsim şartlarından dolayı Betonumuz don tehlikesi altındadır. Bundan dolayı ya beton dökmiyeceğiz, şantiyeyi tatil edeceğiz, ya da tedbirimizi alacak ve Betonumuzu dökeceğiz. O halde Betonun Hidrotasyon ısısını arttırıcı bir Beton Antifirizine (Kesinlikle Klorür İhtiva Etmiyen) ihtiyacımız vardır. İşte bundan dolayı Beton Kimyasallarının Betonda İşi VARDIR.

● Beton dökeceğiz; Betonumuz su içinde dökülecek ise, çimentomuz yıkanıp gidecektir. O halde çimento yıkanmadan Betonumuzu dondurabilecek bir Priz Hızlandırıcıya ihtiyacımız vardır. İşte bundan dolayı Beton Kimyasallarının Betonda İşi VARDIR.

VE Betonda erken ve yüksek Mukavemet elde ederek, erken kalıp alabilmenin imkânlarını araştırarak kalıp ekonomisi yapmak, çok yüksek çıkan mukavemetleri, gerekli ve yeterli Mukavemetlerel düşürebilmenin imkânlarını araştırarak Çimento Ekonomisi yapmak gibi daha birçok önemli nedenlerden dolayı da Beton Katkılarına ihtiyacımız vardır. İşte bunlar gibi sayılabilecek bütün nedenlerden dolayı da Beton Kimyasallarının Betonda İşi VARDIR.

Peki bunca işi vardırda, niçin kullanılmazlar, önemsenmezler, niçin çağ atlayan, gelişmekte olan Türkiyemizde, nitelikli beton imalinde bizlere yardımcı olabilecek bu tür malzemelerin, kullanılma yüzdesi çok düşüktür. Bence bunun iki sebebi vardır. Birincisi Maddi, İkincisi Manevidir. Manevi sebebi apaçık ortada, bu tür malzemelerin yularında saymaya çalıştığım işleri yapabileceğine inanmamak, birtakım firmaların kötü üretiminden veya bu malzemelerin yanlış kullanılmalarından doğan kötü tecrübelerden dolayı, bu malzemelere güvenmemek, Problemlerin olduğunun farkında olamamak, olursa dahi çözmek için gerekli bilgilere ve araştırmalara ihtiyaç duymamak, ihtiyaç duyulsa dahi her şeyin en iyisini bildiğini sanmak kompleksi içinde olmak, faydalı dahi olsa rzikolardan kaçınmak ve daha da önemlisi bu tür malzemelerin bu kadar fonksiyonel olabileceğini ve bizlere neler kazandırabileceğini bilmemek.

Gelelim asıl önemli olan maddi sebeplere. Bu tür malzemeler betonun bünyesine giren malzemelerdir. Çıplak gözle görülemezler, mermer, seramik, armatür hava gibi albenişi olan, göze hüşup edebilen malzemeler değillerdir ve asıl önemlisi de kullanılıp kullanılmadığı dahi görülemez, ancak bir takım deney ve testler neticesinde tesbit edilebilirler. O halde bu tür malzemelerin kullanılmak suretiyle betonun maliyetine getireceği ek maliyetlerde yukarıda saydığım nedenlerden dolayı ihmal edilebilir ve bu maliyet yapının ince işlerine rahatlıkla kaydırılabilir. Çünkü bunu denetleyebilecek ve farkedebilecek bir göz yoktur ve olamazda, ancak ve ancak bir takım metodlarla testi edebilecek resmi kuruluşlarımız ve üniversitelerimiz vardır, tabiki görev yapabildikleri sürece.

Sonra zaten nitelikli bir beton ve sağlıklı bir yapı için gerekecek harcamalar, yapıldığı takdirde, yapının ince ve göze hoş gelen işleri için yapılacak harcamalar kadar, yapının değerini arttırmayacak ve onun kadar kullanıcıya yansıtılmayacaktır. Çünkü para kazandıracak bir yapıda İtalya'dan seramik getirtip kullanmak, Betonun mukavemetinden çok çok daha önemli ve gereklidir. Tabiki birtakım sanat yapıları ve bu işleri ciddi bir şekilde yapan, yapmaya çalışan firmaların yaptığı yapılar hariç. Ancak benim çok çok merak ettiğim, düşündüğüm gözlerimin hayretten faltaşı gibi açıldığı asıl önemli husus şu.

Mevcut düşey ve yatay yüklere göre, binbir zorluk ve ızdırap içinde yapımızı taşıyabilmeye çalışan, ayakta kalabilmek ve bizlerin can güvenliğini sağlıyabilmek için eldeki gücünü yıtırdığı vakit. Acaba bu İtalyan seramiği bizlerin can ve mal güvenliğimizi nasıl sağlıyabilecek ve bizler ondan ne medetler umabileceğiz.

Demekki bizler, kendimize bizleri koruyabilecek, can güvenliğimizi sağlayabilecek sağlıklı ve sağlam yapılar yerine, hem de süslü püslü, süsü püsü için elimizden gelebilen her türlü maddi imkânlarımızı rahatlıkla sefere edebileceğimiz, ölüm tuzakları hazırlıyoruz ve de bu korkunç gerçeğin farkında dahi olamıyacak kadar gafil davranabiliyor, önlemleri için çabalar sarfetme ihtiyacını dahi duyamıyoruz.

Elbetteki bu tür felaketler olmadan önce, bu güzelim tuzaklarda gönül ve huzur rahatlığı içinde oturabiliyoruz, çünkü bunu sağlamak için her türlü konfor ve gereksinime, mümkün olduğunca sağlanabilmeye çalışılmış. Ama birde madalyonun öbür yüzü döndüğü zaman, yani deprem gibi felaketler yaşandığı zaman, en ufak bir yer sarsıntısından da dahi yüreğimiz ağzımıza geliyor, huzurumuz, hatta uykularımız bile kaçıyor. Çünki hiçbirimiz bu yapının böylesine bir felaketi atlatabilecek kadar sağlam yapılıp yapılmadığını bilmiyoruz. Sahiplerinkren araştırmadık ki bilelim, önemli değildi ki bu konu yapımıza sahiplerinken, inşa ederken.

Oysa yapımıza sahip olurken vonu inşaa ederken bütün bu konular dikkat etsek bu konuları datizlikle araştırsak, bu konular içinde gereken harcamaları, gerekli olduğuna yürekten inanarak yapabilsek yana nitelikli bir beton, dolayısıyla sağlıklı bir yapı için ne gerekiyorsa yerine getirmeye çabalayabilsek ve yapsak, belki de 4,5 şiddetindeki bir depremde kılımız dahi kıpırdamıyacak, huzurlarımız, uykularımız kaçmıyacaktır.

Sorarım sizlere bu işe yani nitelikli bir beton dökme, sağlıklı bir yapı meydana getirebilme işine niçin bu kadar önemi varken önem verilmez. Çünkü şu ana kadar, özellikle İstanbul'da pek o kadar şiddetli deprem olmamıştır, bundan sonra da Allah Kerimdir, amaa ya olursa. Olsun, olsa bile giden gider, kalan sağlar bizimdir. Zaten çeşitli vesilelerle kimler gitmediki, ha ! ha 5 ne farkeder ki.

Ama unutmamak gerekirki o gidenlerde insandır ve o gidenlerin en az bizler kadar yaşamaya hakkı vardır ve o gidenlerin yaşaması da biz müteahhitlere ve bilhassa biz teknik adamlara hem de çok çok yakından bağlıdır. Ve de yukardaki gibi düşünmeye hiç kimsenin hakkı yoktur.

Yine, Haluk İşözen arkadaşımızın bir yazısındaki şu paragrafı sizlere iletmeden edemiyeceğim. "O ÖLMEDEN 15 DAKİKA ÖNCE YAŞIYORDU" O halde biz onun 15 dakika sonrasını tayin etme gaflletinde bulunmayalım.

Mademki bu iş bu kadar önemli, lütfen yapılarımızda artık ince yapıya gösterdiğimiz hassasiyet kadar, esas taşıyıcı olan kaba yapıya da önem gösterelim. Çünkü bu bir insanlık vazifesidir, insan hayatına duyulan bir saygıdır, dönülmesi mümkün olmayan bir yola atılmayan bir adımdır. Şimdi yürekli bir arkadaşımız çoksa, deseki, ben bir firma kurdum, yapıların kabasında, malzeme seçiminden, imaline, yerine konmasına, hatta ve hatta belli dönemlerdeki mukavemet testlerine kadar, nitelikli ve sağlıklı bir beton dökebilmeniz için müşavirliğinizi üstlenmek istiyorum. İnanın haftasına I.M.O. Ölçü Gazetesi'ne iş arıyorum diye ilan vermek zorunda kalacaktır. Çünkü hiç kimsede arkadaşımızın yapacağı bu müşavirlik işine verilecek para yoktur. Vardır da bu para doğramaların Masiflerine harcanacaktır. Lütfen arkadaşlar bizler, hiç olmazsa biz teknik elemanlar bu yıntemleri karşısında olalım, olalım ki, insanlık adına birşeyler yapabilmiş olmanın mutluluğunu yaşayalım. Nasıl ki bir doktor insanları yaşatabilmek için yemin etmişse ve yaşatabildiği her insan için mutluluk duyabiliyorsa. Çünkü bizlerin ettiği yeminin de onlarınkinden hiçbir farkı yoktur. Sonuç insandır, insan hayatı ve sağlığıdır.

● *Türkiye geneline baktığımızda, birçok şantiyede, beton için zararlı suyun fazla miktarda kullanıldığı, hatta Haluk İşözen arkadaşımızın, 'Taşın Ağırlığı' köşesinde yazdığı bir yazıdaki gibi, Mardin Pomp sistemi ile beton dökülen şantiyelerde maksimum'un bile çok çok üstünde kullanıldığı rahatlıkla görülebilmektedir.*

● *Beton dökeceğiz, Betonumuz su içinde dökülecek ise, çimentomuz yıkanıp gidecektir. O halde çimento yıkanmadan Betonumuzu dondurabilecek bir Priz Hızlandırıcıya ihtiyacımız vardır. İşte bundan dolayı Beton Kimyasallarının Betonda İşi VARDIR.*

● *Mademki bu iş bu kadar önemli, lütfen yapılarımızda ince yapıya gösterdiğimiz hassasiyet kadar, esas taşıyıcı olan kaba yapıya da önem gösterelim. Çünkü bu bir insanlık vazifesidir, insan hayatına duyulan bir saygıdır, dönülmesi mümkün olmayan bir yola atılmayan bir adımdır.*

SU YAPILARI

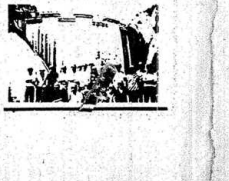

OKUYUCU MEKTUPLARI

Kulalar yıkılsın mı?

Bu yazımda Kula'da yapılan "Kula'lar yıkılmasın" Sempozyumu'nun gerçekleşmesi sırasında ilginç gördüğüm bir kaç noktayla Kula hakkında kendi görüşlerimi sizlere aktarmak istiyorum;

Bence bu sempozyumda görülen en ilginç nokta, halkın korunma konusundaki inançsızlığı ve ilgisizliğiydi. Halk Çağdaş-Modern bir yaşantı isterken, sempozyuma katılanları, kendilerini bu evlere tapsedecek kişiler olarak görmesi ve sempozyuma katılan mimar ve şehirci dinleyicilerle konuşmacıların halkla ilişkisinin organizasyonu yapan kişilerce iyi kurulamamış olması katılımı azaltan sebepler olarak sayılabilir.

Belediye Başkanının alınacak kararlar konusunda halkın isteklerine uyacağını ısrarla söylemesi sempozyumda dikkatimi çeken ikinci noktaydı.

Bu ortam içinde sempozyumun adı "Kula'lar Yıkılsın mı?" olsaydı sanırım halk "YIKILSIN" demeye koşarak gelirdi.

Sempozyum, Üniversitelerden gelen öğretim üyelerinin ve oda temsilcilerinin iyi niyetli gayretlerine rağmen bence amaca tam ulaşamadı.

Sempozyum sırasındaki görüşlerimi burada aktardıktan sonra, Kula için yapılabilecek işler hakkında fikrimi şu şekilde özetleyebilirim;

Herşeyden önce halkın çağdaş yaşam isteğine sırt çevirmeyeceğimize göre bu yaşamı sağlayacak, şehir dışında yeni gelişme alanı açılmalı ve şehir içinde yıkım yapmak yerine bu gelişme alanında konutlar inşa edilmelidir.

Bu arada şehir içinde çok önemli yapıları tüm özellikleriyle korumalı, diğer yapıları ise gabarileriyle cephe korunma ağırlıklı olarak mimar ve endüstri tasarımcısının ortak çalışmasıyla çağdaş yaşam koşullarına uyum sağlayacak şekilde değiştirmelidir.

Böylece sokak perspektifleri korunurken yaşam için daha sağlıklı mekânlar oluşturulmuş olacaktır.

Bu onarılan yapılar turizm hizmetine verilerek yapıların bundan sonraki bakımlarını garanti altına alırken; Kula'da pansiyonculuk, lokantacılık gibi birtakım iş kollarının da gelişmesini sağlayacaktır.

Yukarıda sayduğım bu çalışmaların bir defada başlanıp bitirilmesi imkânsız olduğu için ilk önce önemli birkaç yapıda uygulama örneklenmeli ve belki bu örneklemeye definansman sağlamak amacıyla Yap-İşlet-Devret sistemi uygulanmalıdır.

Ancak tüm bu yenilemeler yapılırken bu yapıların bir dönemin yaşantısını ve kültürünü yansıttığını hiçbir zaman unutmamak gerekir.

Sonuç olarak, Kula'yı kurtarmak için sürenin kısa oluşu yapılacak işlerin çokluğu insanı ümitsizliğe sürüklerken iyi niyetli katılımcılarla düzenlenecek ve halka daha çok inecek sempozyum veya üniversite gezilerinin bundan sonra da düzenlenmesi basının Kula'ya ilgisinin sürekli olmasıyla, yatırımcıların teşvik edilmesiyle en iyi sonuca varılabilmesi ve halkın da en kısa zmaanda "KULA'LAR YIKILMASIN" diye birleşerek seslerini duyurmaları dileğiyle...

M. SAVAŞ KATITAŞ
Mimar

Çalışma programı hayata geçiyor

Mimarlar Odası İstanbul Şubesi'nin çalışma programı taslağı yönetim kurulunda görüşülerek somutlandı.

İç Örgütsel Yapı, Dış Örgütsel Yapı ve Basın Yayın ve Halkla İlişkiler olarak üç eksene ayrılan çalışma programının girişinde, genel bir değerlendirme yapılıyor ve mimarların tümünü birleştiren ortak sorunların ortaya konularak geliştirilmesinin amaçlandığı belirtiliyor.

Amaç, Çalışma Tarzı ve Zamanlama şeklinde detaylandırılan eksenlerde şu başlıklar yer alıyor.

I- İÇ ÖRGÜTSEL YAPI

A) Bilimsel Mesleki Düşünsel Alanın Örgütlenmesi (Bilimsel Mesleki Çalışma Kurulları), A.1. Yapı Üretimi ve Konut Kurulu, A.2. Tarihi ve Doğal Çevre Kurulu, A.3. Kentsel Gelişim ve Ulaşım Kurulu, A.4. Eğitim Kurulu. **B) Alan Örgütlenmesi:** B.1. Büyük Kent Bölge Temsilcilikleri, B.2. Şube Hinterlandı. B.3. Şubeye Bağlı Temsilcilikler. **C) Üretim Esaslı Örgütlenme:** C.1. Serbest Çalışanlar Komitesi, C.2. Ücretliler Komitesi, C.3. Kamu Kesimi

Arkası 5. Sayfada

Dünya Mimarlar Günü kutlandı

1 Temmuz Dünya Mimarlar Günü Mimarlar Odası birimlerinde çeşitli etkinliklerle kutlanırken, bu günle ilgili olarak Mimarlar Odası Genel Merkezinde bir basın toplantısı düzenlendi. Oda Genel Başkanı Bora Akçay, bsın toplantısında yaptığı açıklamada, "Dünya Mimarlar Günü"nün önemini anlatarak ülkemizdeki son gelişmelere dikkati çekti. Akçay'ın basın açıklaması özetle şöyle:

"1 Temmuz tarihi bütün dünyada **Mimarlar günü** olarak kutlanmaktadır. Geçtiğimiz yıllarda ülkemizde bazı yörelerde tekil olarak uygulanan bu kutlama bu yıl Mimarlar Odası örgütünce tüm yurt düzeyinde gerçekleştirilmektedir.

Ülkemizin Avrupa Topluluğu'nun eşiğinde bulunduğu şu günlerde ülkemiz mimarlığını ve mimarlarını bekleyen en önemli sorunu birincil gündem maddesi olarak saptamak gereklidir. Bize göre Türk mimarlığı, Batı uygarlığına tasarım gücü ihraç edebilme yeteneğinde iken, içinde bulunduğumuz dönemde Batı'dan gereksiz birbiçimde, deyim yerinde ise "adeta marifetmiş gibi" mimarlık hizmeti ithal edilmekte olduğunu görmekteyiz. Ülkemizin büyük gazetelerine verilen süper reklamlar aracılığı ile satışına çalışılan baz ıyapı ve yapı gruplarının projelerinin elde edilmesinin ülkemiz yasalanna aykırılığı göz-

Arkası 5. Sayfada

Mimarlar Odası İstanbul ve İzmir şubeleri Kula'da sergi ve sempozyum düzenledi

Koruma amaçlı örgütlenmeler yaygınlaşıyor

Mimarlar Odası İstanbul ve İzmir şubelerinin organize ettiği sempozyuma çok sayıda üniversite, bilim adamı ve oda mensubu katıldı.

TMMOB Mimarlar Odası İstanbul ve İzmir Şubelerinin birlikte organize ettikleri "Kula'lar Yıkılmasın" sempozyumu 23-24 Nisan 1988 tarihlerinde Kula Belediye düğün salonunda yapıldı. Sempozyum, Kula'nın tarihi ve kentsel SİT alanlarının korunmasına yönelik olarak düzenlenmişti. Bilindiği gibi, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu 10.11.1979 gün ve A-1986 sayılı bir karayla, Kula'nın zengin sivil mimari özelliğe sahip sekiz mahallesini SİT alanı olarak belirlemişti.

Anıtlar Yüksek Kurulu'ndan sonra görev yapan Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu ise 29.8.1986 tarih ve 2640 sayılı bir kararla bu sekiz SİT alanından altısını SİT alanı dışına çıkartmıştı. Böylece, kentsel ve sivil mimarlık örneklerini taşıyan bu altı mahalle koruma dışına itilerek yıkılmaya bırakılmıştı. Çeşitli çevrelerde, bu yanlış ve olumsuz karar ve gelişmelere tepkiler sürerken, özellikle "1988 Mimar Sinan Yılında" konunun birkez daha ele alınarak değerlendirilmesi ve buradaki mimari mirasın korunması gündeme geldi.

Bu konulara öteden beri büyük duyarlık gösteren Mimarlar Odası, sorunu yerinde irdelemek, konuya çözüm ve öneriler getirmek amacıyla Manisa'nın Kula ilçesinde bir sempozyum düzenlemeye karar verdi. "KULA'LAR YIKILMASIN" adı altında düzenlenen sempozyumu Mimarlar Odası İstanbul ve İzmir Şubeleri organize ederken çok sayıda Üniversite, bilim adamı ve Oda mensubu da bu etkinliğe katıldı. İki gün süren ve çok sayıda Kula halkının da katıldığı sempozyuma Kula Kaymakamı, Belediye Başkanı, resmi kuruluş temsilcileri ile yerel yöneticiler konuk ve konuşmacı olarak katıldı.

Sempozyuma İTÜ Mimarlık Fakültesi, Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Yıldız Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, ODTÜ Mimarlık Fakültesi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Boğaziçi Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu, Turing Otomobil Kurumu, TAÇ Vakfı, TÜRSAB ve Mimarlar Odası İstanbul ve İzmir Şubeleri adına katılanlardan Prof. Doğan Kuban, Nur Akın, Çengiz Ertuzun, Nevzat İlhan, Hüsrev Tayla, Emre Madra, Ümit Serdaroğlu, Caner Şaka, Yücel Gürsel, Ziyaettin Bilgin birer bildiri sundular.

Sempozyumun, son günü düzenlenen ve Yücel Gürsel'in yönettiği panele ise, Kula ilçesi halkının büyük ilgi göstermesi ve yer yer söz alıp konuşmaları dikkate değer gelişmelerdi. Yine dikkate değer bir diğer gelişme ise, panel sonucunda Kula halkından da büyük ilgi ve destek göreceği belirtilen, Kula'daki tarihi ve mimari evlerin korunması ve onarılması amacıyla kurulması tasarlanan bir dernek karar altına alınması ve bu kooperatifin kuruculanrın panelde saptanarak onaylanmasıydı.

Ayrıca, Sempozyumun yapıldığı iki gün süresince, Kula evlerinin görüntülendiği bir fotoğraf sergisi açıldı. Gerek sergi, gerekse sempozyum çok sayıda basın mensubu ile TRT tarafından da izlendi ve TV haber programında görüntülü haber olarak verilerek konu Türk kamuoyunun bilgisine sunuldu.

YÜCEL GÜRSEL YÖNETTİ — Panele çok sayıda Kulalı sorunlarıyla katıldı. Panele konuşma olarak katılanlar

KAYAKÖY — 1922 yılındaki mübadeleye kadar Rumların yaşamış olduğu Kayaköy (Fethiye)

Mimarlar Odası, 1922 yılındaki mübadeleye kadar Rumların yaşamış olduğu (Fethiye) Kayaköy Kentsel Siti'nde, "Türkiye-Yunanistan Barış ve Dostluk Köyü" niteliği taşıyacak bir projenin uygulanması için girişimlerde bulunmaya başladı.

1/25000 ölçekli Fethiye-Dalaman Çevre Düzeni Nazım İmar Planında, "SİT" olması nedeniyle, mevcut 3500 kadar ev kalıntısının 12000 yataklı bir tatil köyüne dönüştürülmesi öngörülmüş ve "özel proje alanı" olarak belirlenmişti.

Mimarlar Odası İstanbul Şubesi'nin Mayıs (1988) ayında düzenlediği geziye katılan ve aralarında odayın ve TMMOB'nin bir kısım yöneticilerinin de bulunduğu çok sayıda mimar ve mühendis, Kayaköy'ü inceledikten sonra, buranın "herhangi bir tatil köyü" değil, nazım plandaki "özel proje"; ve "SİT" yaklaşımına paralel olarak, kendini yaratan kültürel geçmişe ve iki halkın dostluk ve işbirliği anılarına SAYGIL bir projeyle ele alınması gerektiği üzerinde görüş birliğine varmışlardı. Bu görüş "Türkiye-Yunanistan Barış ve Dostluk Köyü" olarak somut ifadesine ulaşmış ve geziye katılan, Mimarlar Odası 2. Başkanı ve oda sözcülüğüyle görevli Oktay Ekinci tarafından basına açıklanmıştı.

Mimarlar Odası İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu ise, 31 Mayıs 1988 tarihinde yaptığı yönetim kurulu toplantısında; Kayaköy'ün bu amaca dönük bir program ve proje çerçevesinde değerlendirilmesi için girişimlerde bulunulmasına ve çalışmaları sürdürmek üzere odanın diğer ilgili organlarından da temsilcilerin katılacağı bir komitenin kurulması için M.Y.K.'na öneride bulunulmasına karar verdi.

Mimarlar Odası Merkez Yönetim Kurulu da 5 Haziran 1988 tarihinde Bursa'da yaptığı toplantıda, şubenin önerisini olumlu bularak, 9 kişilik bir komiteyi görevlendirdi; yürütmenin İstanbul Şube Başkanlığı'nca sağlanmasını karar altına aldı.

Kayaköy'ün "Türkiye-Yunanistan Barış ve Dostluk Köyü" olması için çalışmaları yürütecek ve her iki ülkeden ilgili diğer kuruluşlarla ilişki kuracak olan **Mimarlar Odası Komitesi** şu isimlerden oluşuyor:

M.O. İstanbul Şubesi'nden: Yücel Gürsel: Şube Başkanı-Komite Başkanı, Mete Tırman: Şube 2. Başkanı, Mete Göktuğ: M.O. Dış İlişkiler Komitesi Sekreteri

M.O. İzmir Şubesi'nden: Şükrü Kocagöz: Şube Başkanı.

M.O. Merkez Yönetim Kurulu'ndan: Bora Akçay: M.O. Genel Başkanı, Oktay Ekinci: M.O. 2. Başka-

Arkası 7. Sayfada

"Kulalar" deklarasyonu

Ölümünün 400. yılında, Uluslararası planda anılan Mimar Sinan'a olan gerçek saygının, Mimari Mirasımıza bilinçli bir şekilde sahip çıkarak, yerine getirebileceği inancıyla ve "Kula'lar Yıkılmasın" sloganıyla biraraya gelen Kula halkı ve aşağıdaki kuruluşlar, 23-24 Nisan 1988 tarihinde Kula'da gerçekleştirdikleri sempozyumla aşağıdaki kararları almışlardır.

Genel Kararlar:

— Mimari Mirasımızı koruma ve değerlendirme, tek başına bir eylem olmayıp, yörenin ve yerleşmenin, ekonomik, sosyal, kültürel kalkınma ve gelişme programı içinde ele alınmalı, özel önemi gereği, imar planlarının elde edilmesinde temel hareket noktası olmalıdır.

— Korumada, halkın bilinçli katılımı ve özellikle yerel yönetimlerle işbirliği esastır.

— Türkiye'deki Mimari ve Kültürel Miras evrensel düzeyde öneme sahip olup, çağdaş uygarlık platformunda özgün ve saygın yerimizi almamızın, başta gelen itici güçlerinden biridir.

— Siyasi iktidarlar, yerel yönetimler, ilgili kamu kuruluşları, özel ve tüzel kişilikler, koruma ve değerlendirme bilincini, sistemli bir kampanya çerçevesi içinde ele almalı ve eylemin sürekliliğini sağlayacak yerel organizasyonları başlatmayı ilke edinmelidir. Bu organizasyonlar üretim planında kooperatifler olacağı gibi, sosyal ve kültürel planda yerel, vakıf ve derneklerle olabilir.

— Koruma bilincinin oluşturulması, ilkokuldan üniversiteye eğitim programlarında yer almalıdır. Bu doğrultuda eğiticinin eğitimi önceliğe sahiptir.

— Korumayla ilgili fonlar arttırılmalı ve amacına uygun olarak etkin bir şekilde kullanılmalı, tarihsel konut stoğunun sağlıklaştırılmasında, toplu konut fonundan kesinlikle yararlanılmalıdır.

— Koruma eylemi, proje, malzeme, teknoloji yardımları, orman köylülerinin ucuz kereste hakları vs. desteklenmelidir.

— Devlet memurlarının, öğretmenlerin, resmi ve özel bankalarına bina ve lojmanları, özellikle valilik, kaymakamlık ve belediye başkanlığı binaları gibi temsili niteliği olan binaların dünyadaki örneklerinde olduğu gibi restore edilmiş tarihi yapılar içinde yer almaları sağlanmalıdır.

Kula ile ilgili kararlar:

— "Kula Türk Evi Koruma ve, Tanıtma ve Değerlendirme

Arkası 7. Sayfada

MİMARCA

OKTAY EKİNCİ *Mim. Odası, 2. Başkan*

Kayaköy, "Türkiye - Yunanistan Barış ve Dostluk köyü" olarak yaşatılmalı...

1922 yılındaki "mübadele"yle Yunanistan'a göç eden Anadolu Rumlarının Fethiye yöresindeki en önemli yerleşmesi olan Kayaköy'ün de turizme açılacağı ve bu amaçla özel bir yatırımcı firmaya yerileceği haberleri basında yer almaktadır. Edinilen bilgilere göre; yaklaşık 3500 adet eviyle birlikte kiliseler, okullar, şapeller, çeşmeler vb. gibi yapı kalıntılarından oluşan ve 19. yüzyıl sonlarının taş yapı karakterleri ile kentsel doku ve yaşam kültürünü yansıtan bu özgüny erleşmenin **"tatil köyü"** olarak restore edilmesi düşünülmektedir.

Yıllardır, **"terkedilmişliğinin"** üzerine **"ilgisizlik ve bakımsızlığın"** da eklenmesiyle, doğanın ve talancı insanların tahribatlarına karşı "yokolmama" savaşımında yalnız bırakılan Kayaköy için, bu proje, kamuyonuda bir "kurtarıcı" gibi görünmektedir. Ancak gözden kaçırılan en temel konu, büyük ölçüde ayakta duran bu "metruk" kent kalıntısının değerenin, fiziksel yapısındaki "tatil köyü inşaasına uygunluğu"ndan değil, tarihteki sosyal ve kültürel kimliğinden kaynaklandığıdır. Bu nedenle, Kayaköy'ü "yaşatmaya yönelik bir projede hareket noktası, "öncelikle, burayı yaratan kültürel birikimin değerlendirilmesi" olmalıdır.

Kayaköy'ün 12000 Yatak kapasiteli Turizm Yerleşme Alanı olarak belirlendiği 1/25000 ölçekli Fethiye - Dalaman Çevre Düzeni Nazım İmar Planı'nda, bu bölge "özel proje alanı" olarak ele alınmıştır ve şu hükümler getirilmiştir.

Buna göre, nazım plan kararlarında Kayaköy'e önemli "ayrıcalıklar" tanınmaktadır. Bunun nedeni de onun sıradan bir "eski yerleşme" değil, "kentsel SİT" karakteri ve nitteliği taşımasından kaynaklanmaktadır.

Öte yandan, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 3/a maddesinde ise "SİT" alanları; "tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli medeniyetlerin ürünü olup, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik, mimari ve benzeri özelliklerini yansıtan kent ve kent kalıntıları, önemli tarihi hadiselerin cereyan ettiği yerler" olarak tanımlanmıştır.

Bu yaklaşım çerçevesinde nazım plandaki hükümler ele alındığında, Kayaköy için yapılacak bir planlamada, "kentsel SİT"i ortaya çıkartan "uygarlığa" (medeniyete) ve bu uygarlığın irfinü olan sosyal, ekonomik, mimari ve benzeri özelliklere mutlaka saygı gösterilmesi gerektiği, yasal bir zorunluluk olmaztadır.

Bu amaçla Mimarlar Odası Merkez Yönetim Kurulu ile İzmir ve İstanbul Şube Yönetim Kurulları üyeleri, geniş bir mimarlar grubuyla birlikte 17 Mayıs 1988 Salı günü Kayaköy'de inceleme yaparak, yukardaki yaklaşımlar ışığında, bu kentsel SİT alanının, **"kendisini yaratan kültürel ilişkilere saygı gösterilerek turizme açılması gerektiği"** ve bu çerçevede aşağıdaki önerinin kamuoyuna yansıtılması konusunda görüşbirliğine varmışlardır. Çünkü;

— Kayaköy, bugüne kadar gelebilen mevcut yapısı ve "mutruk" karakteriyle bile, Anadolu'da yaşayan Rumların 70 yıl önceki uygarlığını ve kentsel yaşam kültürlerini gözler önüne sermektedir.

— Yakın tarihi bilnenlerin ve yöredeki yaşlıların anlattıklarına göre; Kayaköy'deki Rumlarla, komşu köylerdeki ve Fethiye'deki Türkler, "mübadele"nin olduğu 1922'lere kadar, yıllarca, bir arada barış içinde yaşamışlar ve hür türlü sosyal, kültürel ve ekonomik konularında "iyi komşuluk ilişkilerini" sürdürmüşlerdir. Bu anlamda Kayaköy, 2863 sayılı yasadaki tanıma göre, "iki toplum arasındaki dostluk ve işbirliğinin tarihte görülen örneklerinin" yoğun olarak yaşandığı bir yer olarak da önem kazanmaktadır.

— Kayaköy, bu tarihsel ve kültürel öze dikkate alınmadan, salt fiziksel yapısı (mevcut taş evleri) ve bölgesel özelliğinin (turizm potansiyeli olan bir yörede bulunması) değerlendirilmesiyle yetinilerek, sıradan bir tatil köyü durumuna getirilirse, yasalarımızdaki SİT ve koruma anlayışının dışına çıkılacağı gibi, bölgenin tarihsel ve kültürel önneminin de giderek unutulacağı bir uygulamanın önü açılmış olacaktır.

— **Bu nedenlerle önerimiz;** bir yandan yukarda açıklanan olası olumsuz gelişmelere yol açmaması, diğer yandan Ka-

Arkası 7. Sayfada

Mimar Sinan Yılı etkinlikleri içinde iki panel, bir sergi

Mimari miras, ve çağdaş mimari

1988 Mimar Sinan Yılı'nı bir dizi etkinlikle kutlayan Mimarlar Odası'nın hazırladığı **"1. Ulusal Mimarlık Ödülleri Sergisi 88"** ve geleneksel mimarlığımızın özgün bir örneğini içeren **"Kula'lar Yıkılmasın"** fotoğraf sergisi 11 Temmuz'da birlikte açıldı.

Bir bütün oluşturan sergi kapsamında; geleneksel mimari mirasımızla çağdaş mimarinin ilişkisi, düzenlenen iki panelde tartışıldı.

Mimarlar Odası İstanbul Şubesi ve Türkiye Emlak Bankası'nın ortaklaşa düzenledikleri ve **Türkiye Emlak Bankası Sanat galerisi**'nde açılan sergi kapsamında yer alan birinci panelin konusu Mimari Miras ve Kula idi. 11 Temmuz günü yine aynı galeride yapılan panelin konuşmacıları ise Prof. Dr. Erol Eti, Yıldız Ün. Öğretim Üyesi, Nevzat İlhan, MSÜ Öğretim Üyesi Hüsrev Tayla ve Mimarlar Odası İstanbul Şubesi Başkanı Yücel Gürsel idiler.

Panelin açış konuşmasını yapan Yücel Gürsel, Mimar Sinan yılı kutlamaları çerçevesinde etkinlikler içerisinde oldukların vurgulayarak, "Bugün açılışını yaptığımız etkinlikte, geleneksel mimari mirasımızın canlı bir örneğini oluşturan Kula evleri ile çağdaş mimarlık ürünlerinin kritiklerini yapabilmek için bir araya getirilmiştir" dedi.

Gürsel, koruma kavramı ve bilinci üzerinde durarak konuşmasını şöyle sonuçlandırdı: "Temel konumuz Kula Deklerasyonu'ndan hareketle, bize bırakılan mirasın korunma esaslarıdır. Bir yanda bunalım içinde olan çağdaş kentler varken, biz çözüm önerilerine sahip bir mirası taşıyoruz"

İkinci konuşmacı Nevzat İlhan; Kula'nın sorununun Afyon'un sorunundan, Tarlabaşı'nın, Mardin'in, Konya'nın sorunundan farklı olmadığını söyleyerek, 1945'lerden sonra asıl SİT alanlarının korunmaya değer olduğunun anlaşıldığını, ancak tek yapıları koruma anlayışına körü körüne bağlı olan idarecilere, yerel yöneticilere SİT alanlarının bütünlüğünün şimdi bile anlatılamadığını belirtti.

Hüsrev Talay da konuşmasında Mimar Sinan'ın varisleri olarak övünmenin şimdiye dek bir yararının olmadığını, Bursa, Edirne ve İstanbul gibi imparatorluk başkentlerinin tahrip edilerek artık tarihsel varlıklarından söz edilemeyece-

Arkası 7. Sayfada.

Mimari Miras ve Kula Paneli: Hüsrev TAYLA, Nevzat İLHAN, Yücel GÜRSEL ve Erol ETİ bize bırakılan mirasın korunma esaslarını tartıştılar.

ODADAN HABERLER... ODADAN HABERLER... ODADAN HABERLER.. ODADAN

uia

1 Temmuz Dünya Mimarlık Günü logosu

UIA'nın 1 Temmuz Dünya Mimarlık Günü için açtığı uluslararası logo yarışması sonuçlandı. Ödülü kazanan Danimarkalı Mimar Hans Haugaard - Jensen'in tasarımı bundan sonra bu günü sembolize eden logo olarak kullanılacak. UIA Başkanı Georgi Stoilov'un 1985 yılında UIA Konseyi'ne yaptığı öneri üzerine her yıl bir günün Dünya Mimarlık Günü olarak kutlanması kabul edilmişti. 1 Temmuz olarak saptanan günü temsilen bir logo oluşturmak için UIA tarafından açılan uluslararası yarışma, 13 Haziran'da sonuçlandı. Yaklaşık 50 önerinin katıldığı yarışmayı sonuçlandırmak için 11-13 Haziran tarihlerinde, Sydney'de toplanan jüri şu isimlerden oluşuyordu: UIA Başkanı Rod Hackney, Genel Sekreteri Nils Carlson, 1. Başkan Yardımcısı Janos Bohonyey, Başkan Yardımcıları Wilhelm Kücker ile Olufemi Majekodunmi ve UIA Konsey üyesi John Davidson.

Her yıl 1 Temmuz Dünya Mimarlık Günü'nde UIA'nın bütün birimlerince mektuplarda, posterlerde, tebrik kartlarında vs. kullanılacak olan logo basına ve UIA Ulusal Örgütlerine dağıtıldı.

Bakırköy Temsilciliğinde yarışma

Mimarlar Odası Bakırköy Bölge Temsilciliği'nin düzenlemiş olduğu "EN İYİ TASARIM ve TAKDİM" konulu mimari proje yarışmasının **Bahar Dönemi** sonuçları belirlendi ve birincilik ödülü Y. Mimar Sevinç Sevsay'a verildi.

Bilindiği gibi Bakırköy Temsilciliği'nce 1 Ocak 1988 tarihinden bu yana mesleki denetim uygulaması (vize) yapılmaktadır. Bu uygulama bağlamında düzenlenen yarışma, veya gelen projelerin kalitesini yükseltmek, gönüllülük ve dayanışma temelinde süren uygulamaya katılımı teşvik amacını gütmektedir.

Vizeye gelen projelerin ön elemesini mesleki denetim görevlilerinin yaptığı, daha sonra jüri tarafından değerlendirilen yarışmaya bu dönem altı proje katıldı. Bahar dönemi değerlendirme jürisinde Tahsin Alpar, Alaeddin Uyanık, Nadi Hamarat, Necdet Demirci ve Asuman Ramazanbeyoğlu yer aldılar.

Birincilik ödülüne değer görülen projenin mal sahibi Kozal İnşaat A.Ş. Silivri, 19-20 pf., 97 ada, 18 parsel sayılı yere ait yazlık tatil sitesi; projesi, maket fotoğrafları, perspektifleri ve çizim kalitesiyle en iyi takdimi alırken, onur verici çabayla, arsaya yerleşimiyle, mekânların uyumlu organizasyonuyla tasarımda da başarısını kanıtladı.

Yarışmada ikincilik ödülünü Bülent İlaslan apartman projesiyle, üçüncülük ödüllünü ise Mehmet Akif Öznal toplu konut projesiyle aldılar.

Mimarlar Odası Bakırköy Bölge Temsilciliği Yönetim Kurulu'nun aldığı son karar uyarınca 3 aylık aralar halinde (bahar, yaz, güz, kış dönemleri) sürecek olan yarışma, kaliteli proje üretimine örnek oluşturmayı amaçlıyor.

"EN İYİ TASARIM VE TAKTİM" konulu mimari proje yarışmasının bahar dönemi sonuçları belirlendi ve birincilik ödülü Y. Mimar Sevinç Sevsay'a verildi.

Kadıköy Bölge Temsilciliği kuruldu

Mimarlar Odası İstanbul Şubesi'nin İstanbul genelinde yoğunlaştırdığı bölge örgütlenme çalışmaları giderek yoğunlaşıyor.

Son olarak Kadıköylü üyelerin girişimiyle gelişen çalışmalar sonucu **"Kadıköy Büyükkent Bölge Temsilciliği"** kuruldu.

Mimarlar Odası İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu'nun 5.7.1988 tarihli 19 nolu toplantısında yapılan atama ile kuruluş çalışmaları geçtiğimiz dönemde başlayan temsilcilik yönetim kurulu daha sonra yapılan görev ayrımı ile şöyle oluştu:

Başkan Halil Sarıca, Sekreter Üye İbrahim Uysal, Sayman Üye Belgin Sarıyer, Üye Caner Durma, Üye Gürcan Uzuner.

Çevre ilçeler ve özellikle Üsküdar'da mesleki faaliyet yürüten üyelerle ilişkileri de içeren temsilcilik çalışmalarının yürütüleceği **Lokal** ise 9.7.1988 günü yoğun üye katılımının gözlendiği bir kokteyle açıldı. **Altıyol, Bayrameyi Sokak No: 15/2 Kadıköy / İstanbul adresindeki lokalin telefon nosu 346 39 65.**

MİMARLAR YEMEĞİ: Kuşaktan kuşağa gelişimin sıcak toplantısı.

Geleneksel Mimarlar yemeği

Her yıl düzenlenen **"Kuşaktan Kuşağa Geleneksel Mimarlar Yemeği"** bu yıl, Emirgan Korusu'ndaki Beyaz Köşk'te yapıldı.

Değişik kuşaklardan mimarların bir araya geldiği yemekte, genç mimarların alkışlarıyla meslekte 30 yılını dolduran meslektaşlara **"Onur Belgeleri"** verildi.

15 Temmuz akşamı koktteyle başlayan gece, dahasonra havuz başında yenilen yemekle devam etti.

Yemeğin açılışında bir konuşma yapan Şube Başkanı Yücel Gürsel, meslekte kuşaklar arası bağın önemine değinerek, 30 yıldır meslek yaşamını sürdüren meslektaşları kutladı. "Meslekte 30 Yıl Onur Belgesi"ni alanlar şe sırayla şöyle: Betügül Çadıcıoğlu, Betül Talu, Kamuran Uruğ, Ali Osman Yıldırım, Cihat Fındıkoğlu, Zafer Koçak, Alev Sönmez, Sühendam Poda, Ergün Erşahin, Erdoğan Okçu, Alpaslan Koyunlu, Kemal Bozdağ, Sırrı Çetin, Cevat Dayanıklı, Şaban Ormanlar, Nahit Kemal Kutlutan, Atilla Sorgun, Gündüz Gökçe, Birsen Kürkçüoğlu, Ertur Yener.

Gecenin diğer önemli gelişmesi ise yemek davetiyesinde de yer alan **"Taşkışla Otel Olmasın"** kampanyasının o gün mahkeme kararı ile ulaştığı başarı idi. Bilindiği gibi, Taşkışla'nın otel yapılmak istenmesine karşı odamızın açtığı davada, mahkeme yürütmeyi durdurma kararı vermişti.

YENİ ADRESİMİZ

Mimarlar Odası İstanbul Şubesi Lokali ve yönetim birimleri Tarlabaşı'ndaki kiralık mekânına taşındı.

Önceki sayımızda duyurduğumuz satın alma girişimi, başışıların henüz yeterli olmayışı nedeniyle gerçekleşmedi. Ancak **"Bina Fonu"**na bağış kampanyası halen devam ediyor.

Yeni yerimiz, İstiklal Caddesi'nin girişindeki Fransız Konsolosluğu'nun sokağı olan Taksim Caddesi üzerinde, Taksim Sular İdaresi'nin tam arkasında bulunuyor.

Açık adresimiz şöyle:

Taksim Caddesi Stüdyo Apt. No: 15/2
TAKSİM/İSTANBUL

Taşınma nedeniyle değişmeyen şube telefon no'ları ise şöyle:
145 08 45—145 16 66

Aynı binada, Jeofizik Mühendisleri Odası Marmara Bölge Temsilciliği, Maden Mühendisleri Odası İstanbul Temsilciliği, Metalurji Mühendisleri Odası İstanbul Temsilciliği ve TMMOB İstanbul II Koordinasyon Kurulu da yer alıyor.

ACI BİR KAYIP

Mimar Nurhayat KAPTANOĞLU geçirdiği trafik kazası sonucu kurtarılamayarak yaşamını yitirdi.

Odamızın 16672 sicil numaralı üyesi olan 1962 Giresun doğumlu KAPTANOĞLU, İTÜ Mimarlık Fakültesi'nden 1985 yılında mezun olmuştu.

Kaptanoğlu ailesinin acılarını paylaşıyor, dostlarına ve meslektaşlarına başsağlığı diliyoruz.

MİMARLARA DUYURU

Mimarlar Odası Merkez Yönetim Kurulu'nun 3 Nisan 1988 tarihli 13 nolu toplantısında alınan (15) nolu karara göre;

Serbest çalışan üyelerimizin mesleki onur ve hayksyetiyle meslek kuralarına uygun çalışma içinde olmalarını ve haksız rekabetin ortadan kaldırılmasını sağlamak amacıyla tüm serbest mimarlık hizmeti veren üyelerimizin BÜRO TESCİLİ yaptırmaları ve BÜRO TESCİL BELGESİ almaları, bu belgenin de her yıl yenilenmesi gerekmektedir.

Mimarlar Odası İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu'nun 29.7.1988 tarihli 20 nolu toplantısındaki (1) nolu karar uyarınca tüm üyelerimizin en geç 3 Ekim 1988 tarihine kadar Büro Tescil İşlemini yaptırmaları gerekmektedir.

VURGU

Mustafa ALTINELLER *İMO İst. Şb. Bşk.*

Türkiye sanayileşmeli bilim ve teknoloji üretmelidir

Bilimsel teknik devrim günümüz dünyasının çehresini değiştiriyor. Ülkemizde sanayileşmenin hedef olmaktan çıktığı bir dönemde, yaşam teknolojik devrimin hızlı temposuyla sarsılıyor. Bilim ve teknolojideki büyük ilerleme dünyayı küçültüyor, bütünleştiriyor. Ülkeler teknolojik bakımdan birbirine bağımlı hale geliyor. Ülkemiz ise bugün daha sanayileşmeyi yakalamadan bilimsel teknik devrim çağını atlandığı avuntusuna sürüklenmek isteniyor.

Çat atlama avuntusunun gerisinde uluslararası kapitalizmin yeni işbölümünde ülkemize verdiği rolün gözü kapalı benimsenmesi yatıyor. Bu doğrultuda önce Türkiye'nin sanayileşmeyi sürdürmesine gerek kalmadığına karar verildi. Ülkemiz ancak uzmanlaşabileceği dallarda yatırım yapmalıydı. Günümüz dünyasında "bizde de olsun" mantığıyla bütün alanlara kaynak ayırmak sanayileşmeyi bütün boyutlarıyla gerçekleştirmeye kalkmak yanlıştı. gelişmiş ülkelere her dalda yetişmenin olanağı da, gereği de yoktu. Türkiye üstünlüklü olduğu dalları seçip buralara yönelmeliydi. Bu yönelişte bir yanlışlık olmaması için de serbest piyasa koşullarında kıran kırana bir rekabet ortamı sağlanmalı, ekonominin yasaları verimli alanları ve girişimleri açığa çıkarılmalıydı. Serbest rekabette özgür kalan piyasa güçleri işgüdüleri ile en doğru yatırım kararlarını verebilirlerdi. Uluslararası finans kuruluşları onlara kendi deneylerini aktarırlardı. Dış borçlar için her kapılarına yarışta zaten en gerçekçi önerilerde bulunuyorlardı. Rasyonel olmak en iyisiydi. Kapalı bir ekonomi ve devlet desteğiyle sanayileşmeyi her alanda belli bir düzeye çıkarma çabası sonuç vermemiş ekonomi tıkanmıştı. Verimsiz alanlara ayrılacak kaynak kalmamıştı. Yapılacak en doğru iş, uluslararası iş bölümünün bizi yerleştirdiği konumu kabul etmek, onun gereklerini yerine getirmekti. Tarıma dayalı sanayiler, turizm, çevre kirliliği dolayısıyle gelişmiş ülkelerin yatırım yapmadığı sanayiler ve uluslararası işbölümüne sıkıca bağlanabilmek için gereken altyapı (bankacılık, haberleşme, ulaştırma hizmet sektörü) bu politikanın önerdiği dallar.

Son dönemdeki demokrasizislik ortamından da yararlanılarak, halkımız temel hedefleri sanayileşme ve kalkınma yolundan alıkonuldu. Ülkemizin sanayileşme için attığı adımlar ve oluşturduğu birikim bu anlayışla yokedilmek isteniyor. Türkiye kinci sınıf bir ülke statüsünü kabul etmeye zorlanıyor. Bilimde, teknolojide ve eğitimde günün koşullarına uygun bir yenileşme gerekliliği varken, bu ikinci sınıf konumlu uyumlu bir yapılanmaya gidiliyor. Bilim ve eğitim kurumlarında yapılan düzenlemelerle etkisini kuşaklar boyu sürdürecek nitelik düşüşü ve aşınma söz konusudur. Sanayileşme durdurulunca Türkiye bilim ve teknoloji üretemez durama geldi. Bilim ve eğitim kurumları ağır bir baskı altına alındı, olumlu öğeleri elendi. Eğitim sisteminin temel işlevi bu dayatılan yeni çerçevenin ideolojik yeniden üretimi olarak belirlendi. Birbirine bağlı olarak sanayileşmede, bilim teknoloji ve eğitim sisteminde köklü geri dönüş demokrasinin yokedildiği bir ortamda yapılabildi. Geçmişteki sanayileşme deneyimimizin olumsuzlukları da gerekçe olarak ileri sürüldü.

Geçmişte sanayileşmemizin bağımlılığı ve çarpıklığından kaynaklanan bir çok sorunu vardı. En başta da genişletilmiş yeniden üretimin sürekliliğini sağlayacak ve kaynak yetersizliğidir. Ancak bu noktadan hareketle sanayileşmenin yadsınmasına kuşkusuz ki varılmamalıdır. Sanayileşmeden, kalkınmadan vazgeçilemez. Çarpık sanayileşmenin alternatifi sağlıklı bir sanayileşmedir. Ülkemizde bu doğrultuda bir gelişmenin gerektirdiği ilk birikim vardır. Yeterki eldeki kaynaklar, demokratik bir planlamayla harekete geçirilebilsin. Toplum kendi yazgısını belirleyecek bir sü-

Arkası 5. Sayfada

Doğa ve tarihsel kalıtların yıkılıp döküldüğü, tüm ülkenin kirletildiği bir dönem yaşanırken

Dünya Çevre Günü kutlandı

Dünya Çevre Günü kutlamaları büyük ilgi görürken, tüm etkinliklerde şu ortak görüşü paylaşıldı: Hergün artan bir hızla kendini duyuran çevre sorunlarının çözümü artık bağımsız bir bakanlıkça ele alınmalı ve bu alana ulusal gelirden kaynak ayrılmalıdır.

MUSTAFA ALTINELLER — Çevreyi korumak sanayileşmeye karşı çıkmak değildir. Ama çevreyi bozan ve yok eden sanayinin denetlenmesi, kirletici etkilerinin ortadan kaldırılması ülke çıkarlarının bir gereğidir."

5 Haziran 1972 tarihinde Stockholm'de, Türkiye'nin de bulunduğu 113 ülkenin katıldığı **"Çevre Konferansı"** düzenlenmişti. Konferansın başlangıç günü olan 5 Haziran o tarihte **"Dünya Çevre Günü"** olarak kabul edilmişti. Çevre sorunlarının Birleşmiş Milletler düzeyinde ilk değerlendirilmesi olan konferansın başlangıç tarihi olan 5 Haziran, o günden bu yana Dünya Çevre Günü olarak kutlanmaktadır.

5 Haziran Dünya Çevre Günü Türkiye'nin birçok yerinde bu yıl da kamu, tüzel ve özel kuruluşlarca kutlandı. Doğa ve tarihsel kalıtların yıkıp döküldüğü, tüm ülkenin sanayi artıkları ve çeşitli nedenlerle kirletildiği bir dönemde yapılan bu kutlamalardan biri de İstanbul'da yaşandı. İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi koordinatörlüğünde TMMOB'ye bağlı 13 oda ve temsilciliğin İstanbul birimleri ile İstanbul Tabipler Odası, Eczacı, Veteriner, Diş Hekimleri Odası, Yeşil Dayanışma, Çevremiz Gazetesi, Bizim Çevreciler, Doğal Hayatı Koruma ve Hava Kirlenmesine Karşı Savaş Dernekleri sanayilerde ortaklaşa düzenlenen İstanbul'daki kutlama, 4 Haziran günü Kimya Mühendisleri Odası İstanbul Şubesinde düzenlenen ortak bir basın toplantısıyla başladı. Aynı gün öğleden sonra Dünya Sinemasında çeşitli etkinliklerin yer aldığı bir toplantı daha yapıldı. İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Başkanı Mustafa ALTINELLER'in sunuş konuşmasıyla başlayan toplantıda dia gösterilerinin yanı sıra bir de kara güldürü biçiminde bir yapıt sergilendi.

Dünya Sinemasında yapılan kutlama etkinlikleri, Kimya Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Başkanı Mehmet SAYSEL'in yönettiği bir söyleşi ile sürdü.

İstanbul'un çeşitli yörelerindeki çevre kirliliğinin konu edildiği söyleşiye yazar Raif ERTEM, Kartal'da balıkçılık yapan Kenan GEDİKLİ, Çevremiz Gazetesi'nden emekli öğretmen Perihan ERGUN, yine aynı gazeteden İsmail Hakkı GÜLSOY, Firuzköy'den Tuncer MERİÇ ve Celal BİLGEN, Polifeks işçi temsilcisi Musa TEKİN, Kazlıçeşme Deri-İş Sendikası'ndan Kenan MENDEKLİ ile kampalığı ile bilinen Özer SAKINÇ konuşmacı olarak katıldılar. Söyleşiye katılan konuşmacılar, kendi yörelerindeki çevre kirliliğine ilişkin soruları örnekleriyle sergilediler. Konuşmacılar, çevre kirliliği konusunda ciddi önlemler alınmazsa, yakın bir gelecekte salt denizlerdeki canlılar değil, kentlerdeki insanların da yaşayamaz duruma gelecektiklerini vurguladılar.

Kutlamanın ikinci günü olan 5 Haziran Pazar günü ise yine Oda ve örgüt üyelerinden oluşan 150 kişilik bir topluluk otobüslerle Firuzköy ve çevresinde gezi ve incelemelerde bulundular.

Yöre halkının da katılmasıyla bir gösteriye dönüşen gezi ve incelemelerde çevre kirliliği ve yarattığı nedenler protesto edildi. Daha sonra Küçükçekmece Gölü kıyısında yöre halkıyla piknik yapan ve yemek yiyen topluluk, yörede bulunan fabrika atıklarının içme sularını bile tehdit etmesi ve kirletmesi karşısında ilgilileri önlem almaya çağırdılar. Ve bu amaçla İstanbul Valiliği ve Belediye Başkanlığına verilmek üzere hazırladıkları bir dilekçeyi imzaya açtılar. Dilekçede, "Yasalara aykırı olarak arıtma tesisi kurmayan ve özellikle Panoto Radyöterleri ile Arı Akü Sanayii kuruluşlarının çalışmalarının durdurulmasını, köyün ivedikle İSKİ şebekesine bağlanmasını" istediler.

DÜNYA SİNAMASINDA YAPILDI — "Dünya Çevre Günü" etkinlikleri, Mehmet SAYSEL'in (okla gösterilen) yönettiği bir söyleşiyle daha da anlamlasıvordu.

ÖNERİLER-ÇÖZÜMLER

1. Çevre kirliliği; üretim sürecinin, kentleşme ve nüfus artışının kaçınılmaz bir sonucu, insanlığın bir alınyazısı değildir.
2. Çevre kirliliği; aşırı kâr hırsının, kayıtsızlığın, doğaya ve insana saygısızlığın bir sonucudur. Teknolojik devrim, çevre bilimleri teknolojisini de geliştirmiş, kirlenmenin önüne geçilmesi olanaklı hale gelmiştir. Ülkemizde henüz gelişmekte olan çevre bilimleri teknolojisi desteklenmelidir.
3. Kentleşmenin gerisinde kalan planlama süreci hızlandırılmalı, kentin gelecekteki gelişmeleri çağdaş perspektifler taşımalıdır.
4. Çevre koruma yatırımlarına teşvik getirilmeli, çevre koruma fonuna işlerlik kazandırılmalı, küçük sanayi kuruluşlarına belediyelerin öncülüğünde yol gösterilerek organize sanayi sitelerinde toplanmaları süreci hızlandırılmalı, toplu arıtma sistemleri kurmalarına yardımcı olunmalıdır.
5. Çevre Yasası ve ona bağlı olarak çıkan yönetmelikler (Hava Kirlenmesi Kontrol Yönetmeliği, Gürültü Kontrol Yönetmeliği vb.) zaman yitirilmeden yürürlüğe sokulmalı, gerekli olan yeni yönetmelikler ivedi olarak çıkarılmalıdır.
6. Tarihi, kültürel ve doğal mirasımız özel ve kısa vadeli çıkarlar uğruna tehdit edilmemelidir. Koruma altına alınması gereken beldeler Ulusal Park ilan edilmeli, oradaki doğal yaşam geliştirilmelidir.
7. Yatırım ve kararlardan önce çevresel etkiler değerlendirilmeli, Ç.E.D raporu hazırlanmalı, endüstri-toplum-doğa ilişkisinin uyumlu bir şekilde gelişmesi sağlanmalıdır.
8. Kirlenmeyi kaynağından önlemek (gerekli arıtma sistemleri kurularak) kirlenmiş bölgeyi temizlemeye çalışmaktan çok daha ekonomik ve akıcı bir tutumdur. Bu nedenle halen uygulanmakta olan çağdışı "Kirleten öder" ilkesi terkedilmeli; kirlenme, kaynağında kontrol edilmelidir.
9. Ulusal enerji politikamızın özellikle ülkemiz açısından hiç de akıcı bir seim olmayan nükleer teknolojiye kaydırılması çalışmalarından vazgeçilmelidir.
10. Ulusal çevre politikamızı belirleyecek, alıcı ortam standartları ile ilgili yasa ve yönetmelikleri tek elden geliştirecek, kontrol mekânizmalarını belirleyip denetleyecek yetkili ve etkin bir merkezi otorite olacak "ÇEVRE BAKANLIĞI" kurulmalıdır.
11. Anayasanın 56. maddesinde de belirtildiği gibi "Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek, devletin ve vatandaşın görevdir." Temel insan hakları için karşı verilen mücadele ve bunun bir parçası olan sağlıklı çevrede yaşama hakkının elde edilmesi mücadelesi, demokrasi mücadelesinin bir parçasıdır. Bugünün ve geleceğin kuşakları için, yaşanılabilir ortamlar yaratmak ve bugünkü çevre sorunlarının daha kolay çözümlerine kavuşmak, demokrasinin geliştirilmesine bağlıdır.

Unutulmamalıdır ki;

"BU DÜNYA BİZE ATALARIMIZDAN KALAN BİR MİRAS DEĞİL, ÇOCUKLARIMIZA BIRAKACAĞIMIZ BİR EMANETTİR."

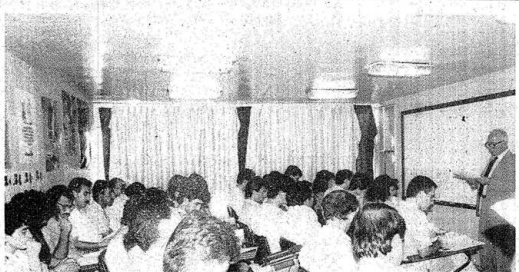

Hasır çelik tanıtıldı

ÇESAN Çelik San. A.Ş.'den İnş. Müh. Güney GÜRKAN, Çelik Hasır Tanıtımı ve Kullanımı konulu bir seminerl geçtiğimiz Haziran ayı içinde İMO İst. Şb. lokalinde verdi. Özellikle uygulama alanlarında çalışan üyeler tarafından ilgiyle izlenen seminer, ilerki dönemde düzenlenecek uygulamalı seminerlere de ışık tutmaktaydı. Bugün piyasada kullanılmasına karşın yeterince bilinmeyen hasır çelik konusu seminerde en geniş boyutlarıyla tanıtılmaya çalışıldı. Dia gösterileriyle de zenginleştirilen seminere ilişkin notlar ile diğer Oda yayınlarının Meslek İçi Eğitim Komisyonu'nca hazırlanıp satışa çıkarılacağı belirtildi.

I. Uluslararası Beton Kongresi

Kongrenin açış konuşmasını yapan İMO Şube BAşkanı Mustafa Altıneller, kötü imalatlara, yapım hatalarına değinerek, kongrenin bu sorunlara çözüm getirmesini istedi.

İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi tarafından çalışma programı hedefleri doğrultusunda düzenlenmes düşünülen I. Ulusal Beton Kongresi'nin ön hazırlıklarına ilişkin ilk toplantı 22 Haziran 1988 Çarşamba günü Yapı Endüstri Merkezi salonunda yapıldı.

Betonla ilgili 50'ye yakın firma, özel ve kamu kuruluşu ile üniversite temsilcilerinin katıldığı toplantı, İMO Şube Başkanı Mustafa ALTINELLER'in açış konuşmasıyla başladı. Konuşmasında konunun önemini vurgulayan Altıneller, bu alandaki kötü imalatlara, yapım hatalarına değinerek toplanması düşünülen kongrenin bu sorunlara çözüm getirmesi dileklerini belirtti. Daha sonra Şube Yönetim Kurulu Sekreter Üyesi ve Yapı malzemeleri çalışma birimi başkanı Haluk İŞÖZEN ülkemizde beton üretiminin ne durumda olduğunu, karşılaşılan iyi ve kötü uygulamaları slaytlarla anlatan bir konuşma sundu. Yıldız Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Altay GÜNDÜZ ise konuşmasında beton üretiminde istatistik değerlerin önemine, değindi şantiyede veya hazır beton tesisinde üretilen betonun ortalama mukavemeti yanında varyasyon katsayısının değişiminin binaların göçme riskini önemli ölçüde değiştirdiğini belirtti.

Daha sonra katılan firma, kuruluş üniversite temsilcilerinin kongre konusundaki görüşleri alındı, genel olarak böyle bir kongrenin önemi ve ihtiyacı vurgulanan konuşmalardan sonra bir kongre düzenleme komitesi oluşturulması ve kongrenin ilkbahar/1989 döneminde düzenlenmesi kararları alınarak çalışmaların bu yönde oluşturulması belirtildi.

AÇIŞ KONUŞMASI — İ.M.O. Şube Başkanı Mustafa Altıneller'in (sol başta) açış konuşmasını yaptığı kongrede, komisyon üyesi Atilla Gürses (ortada) ve şube sekreteri Haluk Işözen (sağda).

PROJECİ GÖZÜYLE

SERDAR KUBİLAY *(İnşaat Mühendisi)*

Bilgisayar ve Projecilik

Bilgisyarlar artık yaşamımızın bir parçası. Bilimsel teknik devrimin bu en ileri ürününden bir süredir biz projeciler de yararlanıyoruz. Statik betonarme projede çok sayıda yinelenen işlemin olması proje üretiminde yaygın bilgisayar kullanımına olanak veriyor. Bu gelişmenin ilk sonucu bir proje için harcanan zamanın kısalmasıdır. Yinelenen işlemlerin bilgisayara kalması, mühendise çok daha yaratıcı biçimde kullanabileceği enerji ve boş zaman sağlıyor. Bu olanakla mühendis doğrudan sistem tasarımında yoğunlaşabilir, daha ekonomik, daha güvenli ve elverişli çözümlerin araştırılmasına daha çok zaman ayırabilir.

Projecilikte bilgisayar kullanımıyla ortaya çıkan çok geniş olanaklarla birlikte, birçok sorun da gündeme geliyor. Öncelikle, projeciliğin ülkeye yönelen bilgisayar aknıyla buluşması baştan öngörülmüş bir süreç olarak gerçekleşmedi. Herşey el yordamıyla keşfediliyor ve büyük bir karşaşa yaşanıyor. Gerçek gereksinimlerle en uygun bilgisayarlar çakıştırılamıyor. Büyük kaynak tüketimine yol açılıyor. Bilgisayarlarla birden bire bir karşılaşma sözkonusu olduğu, bilgisayarın hızla yaygınlaşmasına karşın verimli, akıcı bir kullanımından sözedilemez. Proje üretiminde bilgisayarın yeralması eğitim, uygulama ve denetim aşamalarını içeren bir bütün olarak tasarlanamadı.

Bilgisayar kullanımıyla mühendis emeğinde bir ayrışma, niteliksel bir değişme de gündeme geldi. Bilisayar öncesi projeci bir projeyi basından sonuna elinde kalem hesapla geçtiği için, projeye bütünüyle egemen olabiliyordu. Doğrudan işin içinde olmak proje imgesinin mühendisin kafasında diri kalmasına olanak sağlıyordu. Elle yapılan hesaplarda proje bütünlüğü bir ortalama katta da olsa koruyabiliyordu. Bilgisayar kullanımı ise mühendisliğin hızla gelişmesinin yolunu açarken, özellikle bilgi birikiminin yetersizliği ve projecilik alanındaki kargaşa nedeniyle kimi olumsuz gelişme olasılıklarını da birlikte getiriyor.

Bilgisayar ortalama mühendis emeğini ortadan kaldırarak, bir uçta programcılığı öte uçta ise yalnızca bilgisayar işlemciliği gibi bir bölünme eğiliminin doğmasına neden oldu. Programcı düzeyinde bilgi biriktirenler doğal olarak çok sınırlı sayıda kaldılar. Büyük çoğunluğun yaptığı ise şu ya da bu yolla edindiği programı kullanırken yalnızca girişbilgilerini vermek oluyor. Projecilik bu durumuyla bir işlemciliğe dönüşüyor. Proje üretiminin bilgisayarla birlikte yeni aldığı biçim kavranamazsa, proje bütünlüğü güvence altına alınmazsa, yanlışlar ve nitelik düsüsü kaçınılmazdır.

Yazık ki birçok sorunda olduğu gibi bilgisayar kullanımında da birçok yanlıştan ve büyük kaynak kayıplarından sonra önlem almak gereği ortaya çıkıyor. Çoğu kez geç kalınmış oluyor, yanlışlar yaygın alışkanlıklara dönüşüyor, yaşamın bir etkeni haline geliyor. Bilgisayar gibi teknolojinin en ileri ürünü bir araç, yaşamımıza girdiğinde olumsuz sonuçlara bile yol açabiliyor. İnsanı yıpratıcı çalışmadan kurtarıp, yaratıcı çalışmanın olanaklarını doğuran bilgisayar, eğer bilinçli kulanılmazsa kullananı üretim sürecinde daha geri bir konuma itebilir. burada da çözüm bilgisayarla ortaya çıkan yeni durumu görebilmek ve mühendisin üretim sürecindeki konumunu güçlendirmek ve onu belirleyici kata çıkarmak için gereken önlemlerin alınmasıdır. Bu işe bilgisayarla üretim sırasında gelişmeyen proje imgesinin, proje üretiminin dışında sürekli olarak yeniden kurulup üretim sürecine aktarılmasıyla olanaklıdır. Proje bütünlüğü duygusunun yeniden üretilmesinin yolu ise meslek içi eğitimin meslek kuruluşumuzdaki sürekliliğidir.

Oda meslek içi eğitim çalışmaları

İ.M.O. İstanbul Şubesi Meslek İçi Eğitim Komisyonu Çalışmaları Mayıs-Haziran Etkinlikleri, eğitim seminerleri dizisiyle devam etti. Oda-Üniversite ilişkileri çerçevesinde oldukça olumlu bir aşamaya gelinen seminerler üyeler tarafından ilgiyle izlendi.

Belirtilen dönem seminerleri aşağıdaki konuları içermekteydi;

25 Mayıs Çarşamba günü: İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi'nden İnş. Yük. Müh. Erdal COŞKUN "Betonarma Yapılarda Taşıyıcı Sistem Seçimi Sorunları" konulu semineri sundu.

Seminerde özellikle günümüzde kentleşen nüfusun artması ve yerleşim alanlarının azalması karşısında mimari projeden gelen zorlamalar, yer azlığı dolayısıyla yükseklikleri artan binalardaki taşıyıcı sistemler, özellikle deprem yükleri karşısında taşıyıcı sistem seçimi, yapı elemanlarının dizyan kriterlerinin irdelenmesi, boyut seçimi konuları üzerinde duruldu.

1 Haziran Çarşamba tarihli seminerin konusu "Yapıların yatay Yüklere Göre Hesbası" idi İ.T.Ü. İnşaat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Erkan ÖZER tarafından verilen seminerde Çevrede, Perde ve boşluklu perdelerden oluşan sistemlerin deprem yüklerine göre hesabı için daha önce geliştirilmiş ve yayınlanmış bir çalışmanın daha pratik hale dönüştürülmüş şekli olan elle ve/veya programlanabilir el hesap makineleri çözüme oldukça yatkın hale getirilmiş bir yöntem seminere katılanlara tanıtıldı.

8 Haziran çarşamba günü ise İ.T.Ü. İnşaat Fakültesi Öğretim Üyeleri..... Yalçın A. AKÖZ ve ..... Antonio L. Trupia tarafından hazırlanmış olan "Yatay Yükler Etkisindeki Perde Çerçeve Sistemlerinin Hesabı İçin Yaklaşık Bir Yöntem"..... Yalcın A. AKÖZ tarafından üyelere tanıtıldı.

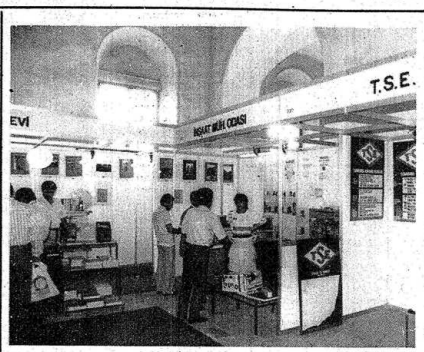

İMO Standı Yapı Fuarı'nda

18-25 Haziran 1988 tarihleri arasında Yapı-Endüstri Merkezi Fuarlar Bölümü tarafından İ.T.Ü. Taşkışla Binasında düzenlenen Yapı'88 İnşaat/dekorasyon, tesisat, elektroteknik fuarına İnşaat Mühendisleri Odası da bir stand ile katıldı. İMO Yapı Malzemeleri Çalışma Birimi'nin girişimleriyle katılınan fuarda, İMO standında oda etkinlikleri, özellikle İstanbul'da üretilen betonlar ve bunların kalitesizliğine yönelik çalışmalar, İMO'nun inşaatlarda üretilen betonlardan numune alıp deney yaptığı, dayanımını belirlediğine ilişkin çalışmalar ve bunların tanıtımı, Bilgisayar Çalışma Biriminin etkinlikleri olarak Odada üretilen statik-betonarme bilgisayar programları ile oda tarafından satılmakta olan bilgisayarların tanıtımı ve sergilemeleri yapıldı. Yapı malzemesi üreticisi, ithalatçısı pazarlamacısı ya da Yapı dalında hizmet veren 128 kuruluşun katıldığı, büyük ilgi gören fuarı yaklaşık 20000 ziyaretçinin gezdiği belirtildi.

Meslektaşlarla dayanışma gecesi

İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi 24 Haziran 1988 tarihinde Ortaköy Alageyik Restoranda "Meslekdaşlarla Dayanışma Gecesi" düzenledi. İçtenlikli bir ortamda coşkuyla geçen gecede, ÖLÇÜ gazetesi adına hazırlanmış hatıra seramik eşyalar satılarak gazeteye önemli bir kaynak yaratıldı. Gecede bir konuşma yapan İMO şube başkanı Mustafa Altıneller, "Bu etkinliklerin amacı bizleri birbirimize daha da yakınlaştırmak olmalıdır" dedi.

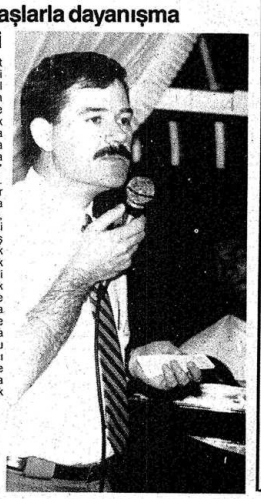

GÖRÜNÜM

ERDAL KÖKTÜRK *Yük. Müh.*

Kimlik Arayışı

Bir insanı yaşama bağlayan en temel öğelerden birisi; insanın birikimlerini, yeteneklerini özgürce sergileyebildiği, gözlemlerini aktarabildiği, toplumsal yaşamın çeşitli kesitlerinde yaşam istencini güçlendirip geliştirebildiği oluşumlar içinde bulunabilmesidir. Bu gibi durumlarda insanın bireysel kimlik oluşumu da gittikçe daha net özellikler kazanır. Bu süreçte her ne kadar, insanın bireysel yapısını önem kazansa bile, belirleyici olanın, bununla birlikte, içinde bulunulan sosyal, ekonomik, politik, kültürel vb. gibi etkenlerin yaratığı koşullar olduğu hiçbir zaman göz ardı edilmemelidir.

Sosyo-ekonomik ve politik gelişmelerin, son yıllarda daha da yoğunlaştırdığı ve artırdığı olumsuzluklar, artık kişisel düzeylerde ele alınamayacak boyutlara ulaştı.

Ülke kalkınması için önemi yadsınamayacak çeşitli mühendislik ve yatırım projelerinde, karar verme ve yürütme süreci adeta kişilerin özneliğinde sürüyor. Tükfiye'de TMMOB ve buna bağlı 20 bdaya kayıtlı 150 bini aşkın teknik elemanın, ülke ve bölge planlaması ile kalkınmaya yönelik çeşitli yatırım ve proje çalışmalarında etkin çözüm yeterince dikkate alınmamasının faturasını kim ödüyor?

Ülkemizde tüm hukuksal davaların %30'unun Harita Kadastro Sektörü ile ilgili olduğu icra organınca belirtiliyor. Toprak-insan ilişkiler arasındaki sosyal huzursuzluk ve dengesizliğin kökeninde yatan nedir? AET'ye girme uğraşının sürekli gündemde tutulduğu günlerde, hiç kimse bir karış toprak için bir başkasını, bu ülkelerde boğazlıyor mu? Toprak, bu ülkelerde kişiler için neden güvence kaynağı olmuyor? Konut sorunu için arsa üretilmesinin, düzensiz ve sağlıksız bir kentleşmenin önüne geçilmesinin, kırsal alanlarda toprak dağılımındaki adaletsiz ve dengesizliğin sonucu ortaya çıkan işsizliğin ve gelir dağılımındaki çarpıklığın, her 5-6 ayda 1-2 kat artan topraktaki değer artışı ve yoğunlaşan arsa spekülasyonunun çözümünü bir çırpıda buluvermek ve hemen bu gibi sorunlardan kurtuluvermekteki aceleciliik niye?

Oysa, bu tür sorunların çözümü bunların tek tek ele alınarak değil, bunların topluca değerlendirilip, toplumcu bir çözüm politikası üretmekle olanaklıdır. Burada anahtar "toprağın doğal kaynak olduğu"nun kabul edilmesi ve toplum yararına bir ilşeklik anlayışının benimsenmesidir. Bunun için, öncelikle ülkenin toprak kaynaklarının bilinmesi ve bu nedenle de harika kadastro sorununa çağdaş bir yaklaşım getirilmesi gerekmektedir.

Ülkemizde; kentleşme ve yerleşme, sanayileşme, enerji, madencilik, papu sicil düzeninin kurulması, teknik altyapı, sulama-kurutma, toprak ve tarım reformu, taşınmaz-

Arkası 7. Sayfada

H.K.M.O. için yeni güç, yeni şube: İZMİR

Hedef: Dinamik taban oluşturmak

İzmir H.K.M.O. oda Sekreteri Erdal Karademir: "Ülke sorunlarının çözümünde mesleğimizin gerektirdiği görevleri yerine getirecek güç ve potansiyele sahibiz. İlk hedefimiz üyelerimizle sağlıklı diyalog kurarak onların etkin katılımını sağlamak ve dinamik bir taban oluşturmaktır" dedi.

ERDAL KARADEMİR

Çalışmalarına yeni açılar binasında devam edecek olan yeni şube İzmir H.K.M.O. oda sekreteri Erdal Karademirle görüştük sorularımızı yöneltik.

ÖLÇÜ — Sayın Karademir, şubenin açılması ve şimdiki durumu konusunda kısaca bilgi verir misiniz?

E. KARADEMİR — İzmir ülkemizin üç büyük kentinden birisi. Bu dönemde kadar oda çalışmalarımız temsilcilik düzeyinde idi. Son yıllarda üye sayısının artması, bölgemizdeki meslektaş yoğunluğu, Temsilcilik olarak düzenlediğimiz etkinliklerde meslektaşlarımızın dinamik yapısı şube olmamız için önerimize yetmekteydi. Bu isteğimiz Genel Merkez yönetimi tarafından olumlu değerlendirilerek şube açılması kararı çıktı.

Şu anda 1. Genel Kurulumuzu yaptık ve yeni bir Yönetim Kurulu olarak çalışmaktayız.

ÖLÇÜ — Şubenin oluşması çalışmalarında kişisel özverileriniz dı- ğer üyeler tarafından bugün belirtildi. Bundan sonraki dönem için neler düşünülüyor. Oda-üye ilişkileri için hedefleriniz neler.

E. KARADEMİR — Güçlü bir örgütsel gelişme oda-üye ilişkilerinin sağlıklı olmasına bağlıdır. Biz yeni bir şubeyiz. İlk hedefimiz üyelerimizle sağlıklı diyalog kurmak onların etkin katılımını sağlamak. Şunu biliyoruz ki dinamik bir taban oluşturacak potansiyele sahibiz.

Sosyal ve Kültürel, Bilimsel ve Teknik etkinlik komisyonlarımız oluşturmaya çalıştığımız kitaplığımız, lokal olarak kullandığımız salonumuzda üyelerimizin oyun ihtiyaçlarını karşılamak için Satranç takımı ve briç için iskambil kağıdı; üyelerimizin odadaki etkinliklere katılımının yan etkenleri olacak inancındayım.

ÖLÇÜ — Kısaca üyelerinizde oda fonksiyonlarını birlikte yerine getirecek verimli işbirliğini kuracağınızı umuyorsunuz.

E. KARADEMİR — Evet umuyoruz ve ısrıyoruz.

ÖLÇÜ — Diğer meslek örgütleriyle ilişkileriniz neler.

E. KARADEMİR — Önümüzdeki dönem demokratik örgütler arası var olan ilişkilerin geliştirilmesi pekiştirilmesi ve birlikteliğin sağlanması yönünden boş geçirilmemesi gereken bir dönem niteliğindedir. Teknik elemanların temel sorunlarının çözümü için diğer odalarla ortak bir programı hedefleyen bir diyaloğun gerekliliği ortadadır. Bu nedenle TMMOB'ye bağlı odaların çalışmalarını koordine etmek ve verimli çalışma ortamı sağlamak için İl Koordinasyon Kurulu çalışmalarında görevlerimizi yerine getiriyoruz.

ÖLÇÜ — Sektörümüz hakkında ne söyleyeceksiniz.

E. KARADEMİR — Bu sorunun yanıtı çok uzun olabilir. Ama ben şunu belirtmek istiyorum. Sektörümüzle ilgili en doğru genel değerlendirme TÜRKİYE 1. HARİTA BİLİMSEL VE TEKNİK KURULTAYI sonuç bildirgesidir. Beklentimiz bildirgede yer alan sorunların bir an önce değerlendirilerek çözümüne ilişkin adımların atılmasıdır.

Mesleğimizin sorunları mutlaka ülke sorunlarından kaynaklanıyor. Biz ülke sorunlarına ilişkin çözümlerimizi en yararlı biçimde ortaya koymalıyız. Gerek ülke gerekse mesleki sorunlarımızı çözmede mesleğimizin gerektirdiği görevleri yerine getirecek güce sahibiz. Potansiyelimiz var.

ÖLÇÜ — Sonuç olarak söylemek istediğiniz var mı?

E. KARADEMİR — Oda üye bütünlüğü bizim için çok önemli. Dinamik bir taban yaratarak, çok yönlü amaç ve hedefler gösterrek etkin bir çalışma içinde olacağız.

ODA TEMSİLCİLERİ İLE TOPLANTI YAPILDI

İstanbul Şubesi binasında HKMO İstanbul Şubesine bağlı il Temsilcileri ve Mesleki Denetim Sorumluları ile ortak bir toplantı yapıldı.

Şube Başkanı Tevfik Ayan "Yeni Çalışma döneminde izleyecekleri program konusunda Temsilcilere bilgi vermek birlikte yürütülecek calışmaları saptamak ve bağların güçlendirilmesi için bu toplantıyı düzenlediklerini belirtti.

Oda ve üye bütünlüğünün önemli olduğunu Ülke ve Mesleğimiz sorunlarına sağlıklı ve kalıcı çözümler üretebilmek, mesleğin gerektirdiği fonksiyonları en iyi şekilde yerine getirebilmek için Oda'nın etkin bir kurum olmasını sağlamak gerektiğini vurguladı. Üyelerimizin hak ve yetkilerinin belirlenmesi ve Teknik Yönetmeliğe uygun işlerin yapılmasının sağlanması için mesleki denetleme ağının sıkı tutulması gerektiğini, ve bağlı İl Temsilcilikleri ve Mesleki denetim sorumlularına büyük görev düştüğünü belirterek bu konuda koordinasyonun sağlanacağından emin olduğunu söyledi."

Toplantıya katılan temsilciler sorunlarını anlatarak yeni döneme ilişkin görüş ve önerilerini belirtiler.

Çeşitli amaçlı harita yapımında faaliyet gösteren Kamu Kurumlarının uygulamalarında bir bütünlük sağlanması; Yapıları işlerin Birim Fiyatlarının düşük olduğu bunun düzeltilmesi ve düşük tutulmaması yönünde girişimde bulunulması, Mesleki Teknik denetimin mesleğin gelişmesi açısından yararlı olduğu ve uygulamanın yaygınlaştırılarak bir yönetmeliğe bağlanması gerekliliği"ne değindiler.

Toplantıda Çevre İl Temsilcilikilerinin sorunları, üyelerle ilişkiler, Mesleki denetim uygulamaları yeni döneme ilişkin konular ayrıntılı olarak tartışıldı. Yeni dönemde etkin ve verimli bir çalışma ortamı için gerekli güç birliği ve dayanışmanın sağlanacağı belirtiler.

TMMOB 30. GENEL KURULUNDAN

Yeni dönem çalışma esasları

TMMOB 30. Genel Kurulu'nda alınan önemli kararlardan biri de **"Yeni Dönem Çalışma Esasları"**nı belirlemek oldu. Bu esasların neler olması gerektiğini saptamak için Osman Aybers, Mustafa Altneller, İbrahim Beylunioğlu, Müfit Akyos ile Tayfun Özsulu'dan oluşan komisyon, konuya ilişkin hazırladığı raporu Genel Kurula okudu.

Genel Kurulda alkışlarla kabul edilen raporun giriş bölümünde, **"İçinde bulunduğumuz koşulların ve yaşadığımız dönemin siyasal anlamda temel karakteri olan tekellerin dümenini tuttuğu yönetimler, daha önceki dönemde varolan siyasal yapıyı alabildiğince kendi lehine bozup yeni bir yapı oluştururken, toplumun büyük çoğunluğunu oluşturan sınıf ve katmanlara ve bunların örgütsel katılım süreç ve mekanizmalarına ağır darbeler vurarak geriletmeyi programının bir gereği olarak başarmıştır"** denilmektedir. Böylesi bir gelişmeden mühendis, mimar ve teknik elemanların da kendilerine düşen payın fazlasıyla alındığının belirtildiği raporda, **"Mühendislerin örgütlü birliği, ulusal ve toplumsal yararların ve temsil ettiği kitlenin hak ve taleplerin savunucusu, demokratik, kurumsal bir yapıyı olgunlaştırmak zorundadır"** denilerek, önümüzdeki dönemde TMMOB'nin yapacağı çalışmaların başında, örgütlenme yapısının gözden geçirilmesinin gereğine işaret edilmektedir.

Raporun TMMOB'nin örgütlenme önerilerine ilişkin bölümde şu konularla yer veriliyor:

a) Yasal değişiklikler, buna uygun yönetmelik ve tüzük değişiklikleri ile ilgili hazırlıklar,

b) TMMOB'nin odalarla olan ilişki yöntemlerinin geliştirilmesi, kurulacak ilişkilerin örgütlülüğü geliştirecek şekilde yeniden değerlendirilmesi,

c) Mali yapının ele alınması,

d) Koordinasyon kurulları ve işyeri temsilciliklerinin geliştirilmesi gerekmektedir.

Bunların gerçekleşebilmesi için TMMOB'nin geçmişin bilgi ve deneyi birikimini de kullanarak gündemini oluşturması hazırlıklarak, özellikle demokratik katılım ve örgütlenme mekanizmalarına işlerlik kazandırmanın gereğine raporun bir çok yerinde değinilmektedir.

Yeni dönemin çalışma esaslarının belirlendiği raporda, Türkiye'nin sanayileşmesi, bilim ve teknoloji yetersizlerinde konularına da geniş yer verilmiş, raporun bu bölümünün giriş kısmında şu görüşler dile getirilmiş: **"Türkiye bilim ve teknoloji üretemez duruma gelmiştir"** dendikten sonra, **"TMMOB nasıl bir sanayileşme sorusuna yanıt aramalıdır. Çarpık sanayileşme modellerinin yarattığı olumsuzluklar belirlenmeli ve sergilenmelidir"** denilerek hedefler de gösterilmiştir.

Yayınsız örgüt düşünülemez

Raporun sonuç bölümünde ise TMMOB gibi bir örgütün merkezi

Arkası 7. Sayfada

Olağanüstü Genel Kurul'a gidiliyor

TMMOB 30. Genel Kurulu 6/7 Mayıs 1988 tarihinde Ankara TSE salonlarında toplandı.

TMMOB'ye bağlı 19 odanın delegelerinden oluşan genel kurulun ilk gününde yapılan tartışmalarda teknik elemanların sorunları dile getirilirken, önemli kararlar da alındı. Pu kararlardan en önemlisi ise 1988 yılı içerisinde olağanüstü genel kurulun toplanması kararı oldu.

İkinci gün yapılan seçimlerde TMMOB Yönetim Kurulu için yeni üyeler seçilirken, daha sonra yapılan görev ayrımında ise Teoman Alptürk yeniden genel başkan, Ertuğrul Tığlay ise ikinci başkanlık göre- vine getirildiler.

Genel kurulu açış konuşmasında Teoman Alptürk, sözleşmeli personel uygulamasının insan haklarına aykırı olduğunu söyleyerek, aynı uygulamanın teknik elemanların sendikalaşma taleplerine engel olmayı amaçladığını da belirtti. Öztürk konuşmasında özetle, turizm yatırımları ve karayolu yapımında yap/işlet / devret uygulamasının teknik elemanların uzmanlık alanlarını olumsuz etkiledigini, pahalı ve dışa bağlı üretim modellerinin yapancı teknik elemanlar gerektirdiğini, böylece işsizliğe neden olduğunu vurguladı.

Ayrıca serbest bölgelerde mesleki denetimin dernek statüsündeki kuruluşlara verilmek istenmesini ise TMMOB'nin yasadan kaynaklanan yetkilerine müdahale olduğunu, plansız yatırımların dili yatırımlar olarak kaldığını belirtti.

Genel kurula konuk olarak katılan SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, Bayındırlık ve İskân Bakanı Safa Giray, ANAP Milletvekili Hayrettin Elmas, SHPOden Ekrem Kangal, DYP'den Selahattin Kılıç, Türk Tabibler Birliği Başkanı Nusret Fişek, Kuzey Kıbrıs Türk Mimar Mühendis Odaları Birliği'nden Bektaş Hasan ve Türk Eczacılar Birliği Başkanı Yılmaz Bilgin birer konuşma yaptılar.

Erdal İnönü konuşmasının başında, başarılar dileyerek genel kurulun demokrasinin yerleşmesine katkı olacağına inandığını belirtti. İnönü, konuşmasına şöyle devam etti:

"Suskunluğun egemen olduğu bir dönemi yaşadık. Köşedönücülük teşvik edilen bir uğraş olmuş, çalışkan ve üretici olmaktan öne geçmiştir. Sizler bu yolları kapatmak için yol göstermelisiniz. Ülke sorunlarıyla ilgilenmekten kaçınamazsınız. Siyaset yapıyorsunuz derlerse biz buna katılmıyoruz. Uzmanlık alanında TMMOB'nin yol göstermesi sivil toplumu kurmada, demokrasinin yerleşmesinde önemli ve gerekli- dir.

Meslek sahibi olmak, ulusallıkla evrenselliği birleştiren bir uğraştır. Türkiye bugün, daha güçlü bir ülke olmalıdır. Bunun içinde üniversitelerde düzenlemeler yapmak şarttır.

Devletimiz projeciyi teşvik etmeli, bir yatırımın en az %5'i proje ücreti olarak belirlenmelidir.

Kamu kuruluşlarında çalışan mühendisler, mimarlar, öğretmenler gibi meslek sahiplerininsendikal haklardan yararlanmaları için yasal girişimlerde bulundu. Tüm teknik elemanların işsizlik sigortasına kavuşturulmaları istiyoruz. İlkel bir uygulama olan sözleşmeli personel uygulaması iptal edilmelidir. Bu arada güvenlik soruşturmasının ikelliğini de vurgulamak isterim.

YÖK ülke gerçeklerine uygun hale getirilmeli, mühendislik öncesi teknik eleman yetiştirilmesine önem verilmelidir."

Bayındırlık ve İskân Bakanı Safa Giray da yaptığı konuşmada, politik değerlendirmelerin burada yapılamayacağını, bunun yerinin TBMM olduğunu üstüne basarak vurguladı. Giray'ın bu sözleri ise delegelerin protestosuna neden oldu. Daha sonra Giray hükümetin karayolları yapımındaki çalışmalarını anlatarak, bu konuda da yap/işlet/devret modelinin hayata geçirileceğini belirtti. Delegelerin demiryolların hatırlatmaları üzerine Giray, nükleer enerji konusunda hükümet politikasını anlmatı.

30. TMMOB Genel Kurulu'nda daha sonra mesajlar okunarak komisyonların seçimler iyapıldı. Faaliyet raporunun okunmasından sonra rapor hakkındaki görüşmelere geçildi.

Arifiye - Sincan demiryolunda savurganlık

Faaliyet raporu hakkında söz alarak konuşan delegeler, çalışmaların yetersiz olduguna belirterek yap - işlet - devret modelinin olumsuzluklarını ve yabancı teknik elemanların Türkiye'de çalışma esaslarını belirleyen yasa maddelerinin kullanılması gereğini hatırlattılar.

Bu gündem maddesinde söz alarak konuşan Ertuğrul Tığlay, "Kaynaklar ve insanlar tüketilmiştir. Eşkimeye başlayan bir teknoloji olarak otoyol uygulamalarına karşıyız. Arifiye - Sincan hattındaki savurganlık için sorumluların yakalarına yapışacağız" dedi.

Çağ atlayan toprak ağası

Genel kurulda söz alan Yücel Gürsel ise çağ atlamanın Urfalı toprak ağaları ile ABD şirketlerinin bir araya ağemesi ile gerçekleştiğini hatırlatarak, demokrasinin ekonomik planlama ve kent planlamasından bağımsız olamayacağını, yani üretimde ve tüketimde demokrasinin bir bütün oluşturduğunu söyledi.

İTÜ Taşkışla binasının otele dönüştürülmek istendiğini de belirten Gürsel, odaların toplumun tekelerinin gerisinde kaldığını, dolayısıyla üst görüt olarak TMMOB yapısının yeniden gözden geçirme zorunluluğu bulunduğunu, sorunlarımıza sadece bir meslek odasının üyeleri olarak değil, aydın olmanın sorumluluğuyla sahip çıkılması gerektiğini vurguladı.

Yönetim kurulunun aklanmasından sonra komisyon çalışmalarının değerlendirildiği genel kurulda olağanüstü genel kurul toplanması kararı alındı. Karara göre, günün canlı ve dinamik gelişmelerine ve teknik elemanların örgütlenme ihtiyaçlarına yanıt vermekte geciken TMMOB yapısının yeniden gözden geçirileceği ve gerekli değişikliklerin yapılacağı **"olağanüstü genel kurul"** 1988 yılı içerisinde toplanacak. Olağanüstü genel kurulun hazırlık çalışmalarında, TBMM'de eylul - ekim aylarında ele alınması beklenen TMMOB Yasası içinde değerlendirilmeler yapılacak, öneriler geliştirilecek.

30. Genel Kurul'un ikinci gününde yapılan seçimlerde TMMOB yönetim organları şöyle oluştu:

Yönetim Kurulu: Teoman Alptürk, Mustafa Gülenç, Mithat Erdoğan, Melih Gökmen, Namık Gazioğlu, Yüksel Özden, Ertuğrul Tığlay, Osman Demiraş, İsmail Kulakoğlu, Faruk Aktuzlu, O. Tayfun MAter, İsmet Rıza Çebi, Melih Töreli, Abdurrahman Düşüngen, Zakarya Mildanoğlu, Muhammed Saçma, Mustafa Münir Atagün, Bülent Tamık, Ali Seydi Milliloğlu.

Denetme Kurulu: Özcan Okumuş, Hasan Tahsin Özgen, Yusuf Ünler.

Yüksek Onur Kurulu: Ahmet Varol, Rüştü Özal, A. Tuğrul Başokur, Teoman Özalp, İlhan Tekeli.

Daha sonra söz alan TMMOB 2. Başkanı Ertuğrul Tığlay da **"Taşkışla İstanbul'a kimliğini veren birbina özelliği taşımaktadır. Bu ve bu gibi kültür değerlerimize saldırıanlar bu mahkeme karanyla hakettikleri yanıtı almışlardır. Ayrıca, yıllardır bu olumlu kararla, aynı görüşleri paylaştığımız hâkimlerin varlığını da öğrenmiş oldular. Bu kararın arkasından iptal kararının da gelmesi için mücadelemizi sürdüreceğiz."** dedi.

Toplantıda söz alan İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu Sekreteri Haluk İşözen de, **"Hakkı ve soyku mücadelemiz ereğine bir ölçüde de olsa ulaşmış bulunmaktadır. Bu kararla, her şeye karşın, Türkiye'de hukukun var olduğuna olan inancımız pekişmiştir"** dedi.

Onat Kutlar (solda) Mehmet Saysel'in açılışını yaptığı söyleşide.

SÖYLEŞİ

Sinema günlerinin ardından

Kimya Mühendileri Odası İstanbul Şubesi'nin düzenlemiş olduğu "Sinema Günlerinin Ardından" konulu söyleşi yapıldı. Söyleşiyi yapan Onat Kutlar, Türkiye'nin son 30 yıllık kültürel değerlendirmesini yaparak eski ile yeni arasında kültürel gelişme açısından pek fazla fark olmadığını vurgulayarak konuşmasını şöyle sürdürmüştür. "Bugün gazetelerin baş köşesini Bülent Ersoy Hanımefendi sanatçımız kaplıyorsa, bundan otuz yıl önce de Zeki Müren kaplardı. Bugün eğer arabesk şarkıları minibüslerde insanlar dinliyorsa bundan otuz yıl önce de gene buna benzer, "Geceler Yarim Oldu" türkisünü birtakım adamlar söylerdi, dinlerdi. Galiba değişen şu: Değişen, o zamanlar dünyanın her tarafında olduğu gibi belli bir alt kültür üretiminin muhatabı kılınmak istenen geniş kitlelere, genellikle bir merkezden sürülen bu tür alt kültür ürünlerini sadece sosyolojik bir olay olarak ele alınmasının terkedilip, onun yerine ta Başbakanlığa kadar uzanan bir yaygın zevk haline getirilişidir söz konusu olan.

Bugün Fransa'da, Amerika'da ya da Almanya'da gelişmiş Batı ülkeleri dediğimiz ülkelerde de hep bildiğimiz gibi birtakım böyle alt kültür ürünleri üretilir ve her tarafa da gönderilir. Bunlar sadece sanatta, müzikte, şunda bunda değil, yaşamın her köşesinde ne kadar artmakta olduğunu görüyoruz."

Konuşmasının bu bölümünde İstanbul'un kültürel değerlerinin belediye tarafından sorumsuzca yok edilmekte olduğuna işaret eden Kutlar, "İstanbul şehir mimarisinin başlıca özelliklerinden bir tanesi" Leb-i Derya binalardır, yani denizi yalayan binalardır. Biz isterse halkçı nedenlerden olsun, yani efendim halk denizi göremiyor nedeniyle olsun bu şehrin dokusunu ortadan kaldırmamıyoruz. Çünkü şehre özelliğini veren budur. Avustralya'dan bir adam geldiği zaman şehrin bu özelliklerini bilmeyen birisi "Aa, ne kadar güzel! Bütün deniz kıyılarını park yapmışsınız" diyerek Dalan'a altın madalya verebilir. Ama Türkler verdikleri zaman biraz tuhaf oluyor. Çünkü Haliç'in özelliği bu değildi. Boğaz'ın özelliği bu değildi. Boğazın kıyısından kazık-

Ertuğrul sinema ve tiyatroda 1948 yıllarına kadar tartışmasız tek adam olma özelliğini korumuştur.

Demokrat Partı'nın 1950 yılında iktidara gelmesiyle birlikte cumhuriyet bürokrasinin elinden çıkan sinemaya halkın katkısının sağlandığını belirten Kutlar, bu dönemde sinema salonlarının arttığını ve daha popüler filmler yapılmaya başlandığını söyledi. Kutlar sözlerini şöyle sürdürdü:

"Halka daha popüler bir sinema götürme olayı tabii ki bu halkın istediği filmler farzedilen filmlerin onlara götürülmesi biçiminde tecelli etti.

Çeşme başında köylü görüntüleri yapan ya da her filmin sonunda iki mezarlık sahnesi, dört duvar ve beş ezan koyan yönetmen ve yapımcılarımızın hiçbir tanesi ne namaz kılıyorlardı ne de camiye gidiyorlardı."

Kutlar, 1960 sonrası Türkiye'nin belirli demokratikleşme sürecine girmesiyle birlikte sinemadan farklı taleplerin gelmeye başladığını, ancak yapılan filmlerin bu talepleri karşılayamadığı için yığınları toplayamadığını ve yeni bir gerileme devrinin başladığını belirtti.

Taleple sinemanın birbirini karşılamasının 1970 yılında Yılmaz Güney sinemasının "Umut" filminin ortaya çıkışıyla gerçekleştiğini söyleyen Kutlar, "İnsanlar böyle filmler istiyoruz diyorlardı" şeklinde konuştu. 1980 yılından sonra toplumun çeşitli konularda olduğu gibi kültürel durumda da sesini yükseltemez hale geldiğini belirten Kutlar, "Kültürel yozlaşma bu dönemde hızlanmıştır" dedi.

Haberlerin devamı Haberlerin devamı

Taşkışla otel

Baştarafı 1. Sayfada

1988/390 Esas nolu karar metni aynı gün mahkemeden alan Mimarlar Odası İstanbul Şubesi Başkanı Yücel Gürsel, ikinci gün TMMOB 2. Başkanı Ertuğrul Tığlay ile İnşaat Mühendisleri Odası Sekreteri Haluk İşözen'in de hazır bulunduğu bir basın toplantısında gelişmeleri basına açıkladı. Çok sayıda basın ve ajans temsilcisinin hazır bulunduğu toplantıda mahkeme kararı okunarak basın mensuplarına dağıtıldı.

Basın toplantısında Taşkışla'da ortaya çıkan gelişme ve uygulamalara ilişkin bilgiler veren Yücel Gürsel, **"Son yıllarda özellikle İstanbul'da büyük bir hızla süren tarih ve kültür kıyımına Taşkışla en çarpıcı örnektir. Her şeyin paraya ölçüldüğü, toplumun eğitim ve kültür tarihininsimgesi durumuna gelmiş binaları bile kâr güdüsüyle otel yapmak ve işletmeye açmak girişimleri bu mahkeme kararıyla bitiyik bir darbe yemiştir. Gerekçesi ne olursa olsun, her şeyin hukuka uygun bir biçimde yapılması ve hukukun üstünlüğü ilkesi kabul edilerek Taşkışla'yı otel yapmak isteyen ellerini burdan artık çekmelidirler. Konunun bundan sonraki aşamalarında da işin takipçisi olacağız. Üniversite yetkililerinin ve öğretim üyelerinin de aynı titizlik ve sorumluluk içinde konunun takipçisi olacağına inanıyoruz"** diyerek kamuoyunu da bu ve benzeri konularda duyarlı olmaya çağırdı.

Dünya

Baştarafı 3. Sayfada

ardı edilmektedir. Bir Türk mimarının Batı'daki mesleki çalışmalarında tabi olduğu yasal koşulların Türkiye'de çalışmak isteyen bir yabancı mimar için aynen uygulanması sistemin kaçınılmaz gerği olmadığı. Bu farşıklılık görevler dizisinin birinci koşulu ise 6235/7703 sayılı TMMOB Yasası gereği Türkiye'de mimarlık yapabilmek için yerli, yabancı her mimarın TMMOB'ye kayıtlı olma gereğidir. Böylesi kesin bir gereklilikten ödün vermek ve odaların ve yurdumuzdaki diğer kamu kuruluşlarının yapması mümkün olmayan davranışlardandır.

Konunun bu noktasında bir özleştiriyi de gündeme almak gerekiyor. Son dönemlerde meslek örgütlerimizin ve akademik kuruluşların tarihi ve kültürel mirasımızın korunması üzerinde başarılı çalışmalar yaptıkları gözleniyor. Önümüzdeki dönemlerde bu bu kuruluşların çağdaş mimarlık sorunlarının gelişimini ve korumacılığın ise arabesk toplamacılık demek olmadığını en az bugüne kadar olduğu ölçüde ele alıp değerlendirmeleri ana gündem maddesi olsa gerektir.

Burada şunu önemle vurgulamaktan kendimi alamıyorum: Mimarlık, yaşamı düzenlemek ve yarınlara hazırlamak sanatıdır. Bu bağlamda, düşünülürse biz mimarlar için çağdaşlık bile tutculuktur. Çağı aşmalı, yarınların yaşamını tasarlamalıyız. Buna karşın Atatürk Türkiyesinin onurlu mensupları olarak çağdaşlıktan kesinlikle ödün vermemeliyız.

Çalışma

Baştarafı 3. Sayfada

Çalışanlar Komitesi, **D) Mimari Tasarım ve Üretim Örgütlenmesi:** D.1. OMDU Komitesi, D.2. Yapı Norm ve Standartları Komitesi. **E) Mali Kaynaklar, F) Oda Örgütlenmesi, G) TMMOB Örgütlenmesi.**

II- DIŞ YAPI

A) Mimarlık - Şehircilik, B) Belediyeler ve Kamu Kuruluşları, C) Eğitim Kurumları, D) Diğer Örgütlerle İlişkiler, E) Uluslararası İlişkiler.

III- BASIN, YAYIN

A) Ölçü Gazetesi, B) MİMARİ Dergisi, C) Süreiz Yayınlar.

Programda yer alan çalışma alanları; görev alacak, bilgi ve birikimleri ile katkıda bulunacak tüm meslektaşlara açık tutulmuştur.

Program metninin somutlandığı toplantıda yönetim kurulu aldığı bir kararla, tüm meslektaşlara görev ve sorumluluk almaları çağrısında bulundu.

Ömer İnce

Baştarafı 1. Sayfada

te toprağa verilen İNCE'nin mezarı başında saygı duruşuyla birlikte Makine Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Başkanı Coşkun OZBAŞ ile Oda İkinci Başkanı Kemal TOKSÖZ birer konuşma yaparak o'nun savaşkan kişiliğine ilişkin anı ve bilgilerini aktardılar.

Barış, demokrasi ve bağımsızlık savaşımı ile teknik elemanlar örgütlenmesinde yadsınmaz yeri ve hizmetlerinde Ömer İNCE, aynı zamanda değişik basın organlarında da yayımlanan inceleme, araştırma yazı ve makaleleriyle de tanınmaktaydı. Böylesine saygın ve seçkin bir kişiliğe sahip olan Ömer İNCE'nin ölümü yakınlarını ve tanıyanları acı üzüntüye boğarken, yürekterdeki ölümsüzler albümünde solmayacak bir resim olarak onurlu yerini alıyordu.

VURGU

Baştarafı 4. Sayfada

reçte özgürce karar oluşturabilip, yaratıcı gücünü açığa çıkarabilsin.

Günümüz dünyası hızla küçülen bir dünyadır. Bu gerçek ülkeler arası ilişkilerin temeline diyalog ve işbirliği politikasını yerleştiriyor. Hiçbir ülke kendi sınırlarına kapanıp, dünyayı umursamazlık edemez. Bilimsel teknik devrim ve iletişimin olağanüstü gelişmesi uluslararası karşılıklı bağımlılığı getiriyor. Türkiye de dünyaya açılmalı, bütün ülkelerle ilişkilerini çok yönlü geliştirmelidir. Teknolojik işbirliği yaşamsal bir zorunluluktur. Ancak bu doğrultu Türkiye'nin uluslarötesi tekellerin çizdiği sınırlara hapsolması anlamına gelmez. Türkiye doğrudan kendi çıkarlarının ve özgür iradesinin gereği olarak, diğer ülkelerle karşılıklı yarar ve eşitlik temelinde ilişkiler kurmalıdır.

Türkiye yeniden sanayileşme yoluna dönmelidir. Sanayileşme tamamlanmadan bilimsel teknolojik devrim çağı yakalanamaz. Öte yandan Türkiye hiçbir zaman kendini bilimsel teknolojik devrimin dışında görmemelidir. Ancak teknolojik devrimin yalnızca izin verilen sınırlarda bir tüketicisi olmayı kabul etmemelidir. Oysa bugün izlenen politika ile ülkemiz kendine tanınan ikinci sınıf ülke konumuyla, bağımlılık ilişkileri içinde ileri bir sıçrama yapabileceği potansiyelini dağıtıyor. Bu konum Türkide'de bilim ve teknoloji üretimini engelleyen temel etkendir.

Varlık nedenleri sanayileşme ve teknolojik gelişmeyle bağlı mühendis ve mimarların ülkemize biçilen bu ikinci sınıf ülke konumuna karşı çıkmaları hem mesleki çıkarları gereği hem de bir yurtseverlik görevidir. Mühendis ve mimarların üst örgütü TMMOB ülkemizdeki teknik gücün temsilcisidir. TMMOB sanayileşme ve kalkınma konusundaki kararların bilimsel teknolojik veriler temelinde ve toplumumuzun yaşamsal çıkarları doğrultusunda gerçekleşmesi için elinden geleni yapıyor. Bu uğurda kamuoyunu uyarmak bilgilendirmek odaların hem bir demokrasi görevidir, hem de bu görevin en iyi gerçekleşebileceği ortam demokrasidir. Eğer ülkemizin yazgısına bizim insanlarımız egemen olacaksa bunun önkoşulu bütün toplum kesimlerinin özgürce örgütlenip görüş geliştirme ortamının sağlanmasıdır. Ancak böyle bir demokratik ortamda toplumun gerçek gereksinimleri doğrulutsunda özgüçleri açığa çıkabilir.

İstanbul'in kimliği

Baştarafı 8. Sayfada

tır. Boğaziçi, Boğaz kıyılarından başlayan, batı yakasında Belgrad Ormanları, doğu yakasında Elmalı Bendi Ormanları ile bütünleşen, yeşilin egemen olduğu, tarihi kimliği olan çok önemli bir SİT alanıdır.

Yeşili yok edilen bir Boğaziçi'nin İstanbul kimliğine yaptığı katkının sürecelerini sayımak olası değildir.

Boğaziçi yalıları, "Boğaziçi kültürü" dediğimiz olguyu yaratan öğelerden biridir. Yalılar, deniz - konut ilişkisinin dünyada örneği olmasının en güzel örneklerindir. Bu ilişkyi yok eden ve adına "Kazıklı Yol" denen trafik yollarının yallar önünden geçirilmesini, halkın denize ulaşması olarak göstermek ve bunu gerekçe yapmak, Sayın Doğan Kuban'ın belirtmek istediği gibi bilinse bile İstanbul HİSSETMEMEKTİR. Kalıdıkı halki denize ulaştırmak, hızlı bir oto trafiği içinde beton tretuvarlardan denizi seyrettirmek değildir. **Halkı denize ulaştırmak, denize cepleşi olan tüm yapıları kamulaştırıp, bahçeleri ile birlikte toplumun kullanışlı olaraçe ve ucuz şekilde kullanımına açmakla olur. Bu önerinin perdesi açıdan olası olduğu, bir süre önce basına da yansıyan Sayın Dalan'ın beyanlarından, anlaşılmaktadır.**

Sayın Dalan'ın bu düşüncesini gerçekleştirememesinin nedeni, içinde 380 adet eski eser yalı bulunan tüm binaları yıkmayı amaçlamasındandır. Oysa, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile işbirliği yapması halinde, eski yallar yıkılmadan tüm Boğaziçi sahilleri halka açılabilirdi. Bu yapılmıyarak, kazıklı yollar ile Boğaziçi'nin, dolayısı ile İstanbul'un kimliğinin bir bölümü yok edilmiştir. Aslında yapılan yollarını Boğaziçi SİT sahasında başlayan yoğun yapılanmaya ulaşımı amaçlaması

TÜBİTAK dosyası kapanmalıdır...

Ord. Prof. Dr. CAHİT ARF Matematik Bilim Dalı Emekli Öğretim Üyesi

YANIT 1

TÜBİTAK'ı oluşturan kişiler ne politikacı ne sosyo-ekonomik planlıcıydılar, bilim adamları idiler. Bu kişiler politika ve sosyo-ekonomik planlama konularında directifler ve tavsiyeler verebilecek kişiler değillerdi ve bir bakıma olmamaları da gerekli idi. Böyle konularda hedefler seçmek ve o hedeflere ulaşmak için sosyo-ekonomik planlar hazırlamak esas itibarı ile DPT'nin işi idi. Bu hususta TÜBİTAK'a düşen görev DPT'ye doğ.' bilimleri ve teknolojik yönden danışmanlık yapmaktı. Başlangıçda bu hususta pasif de kalmadı. Gerek DPT'den gerekse üretim kuruluşlarından hedeflerle ilgili olarak bilgi istedi. Ancak önemsiz bir iki istisna dışında cevaplar temel ve uygulamalı doğa bilimcilerinin üzerlerine eğilebileğcekleri sorunları içermiyordu. Ayrıca bu durum bir bakıma doğaldı; TÜBİTAK'ın kuruluş yıllarında, toplumumuzda meslek adamı olmaktan öteye aynı zamanda uygulamalı bilim adamı olan kişiler yok denecek kadar azdı. Bu durumda TÜBİTAK gayretlerini gerçek anlamda bilim adamı yetiştirme yönünde yoğunlaştırdı. Bilimsel araştırıcı olmadan araştırma yapılamaz, teknoloji geliştirilemezdi. Burada söz konusu olan yetiştirme, toplumumuzda yerleşmiş görünen yaygın geniş bilgilere sahip kişi değil, yeteri kadar dar alanlarda yoğunlaşmış kendi kendini üretebilen bilgilere sahip yetenekli kişiler oluşturma anlamında idi. Bu amaçla TÜBİTAK bir taraftan bulabildiği genç kabiliyetlerin gerek yurt içinde gerekse yurt dışında eğitimlerini burlarla desteklerke bir tarafdan da bir dereceye kadar yetişmiş araştırıcıların çalışmalarını proje desteklemeleri ve desteklenen araştırma üniteleri çerçevelerinde verimli bir şekilde teşvik etti. Toplumumuzun o sıralarda içinde bulunduğu koşulların zorunlu kıldığı bu faaliyet sınırlamasının bugünkü sonucu altmışı yıllardaki üç-dört üniversite adayınıza üç-dört yenisinin eklenebilmesi oldu. Bugün üniversitelerde çalışan bilim adamlarının bir çoğu arada sözünü ettiğim TÜBİTAK desteğini kullanmış kişilerdir. Araştırıcı yetiştirme konusundaki gayretlerine ek olarak, TÜBİTAK'ın kendi bünyesi içinde oluşturduğu büyük bir tesis olan "Marmara Araştırma Merkezi" kendilerini temel ve uygulamalı araştırmalara adamış birçok yurtdaşımza bu olanağı sağlamaktadır. Toplumumuzun teknolojik gelişmesine göze batan katkıları olmadığı konusunda TÜBİTAK'a yönelttiri eleştirler hakli olabilir. Bu hususda benim kişisel görüşüm ancak sağ duyuya dayanabilir. Ben ne politikacı ne toplum bilimci ne de ekonomistim. Görüşüm şu: İnsan ve insan topluluklarının düşünsel davranışlarında neden sonuç bağıntıları bugün için sezinsel düzeyde kalmakdadır. Bu yüzden toplumun yeni bilgiler yaratması ve bilgileri isabetli kombinezonları olan teknik buluşlar oluşturması büyük ölçüde rastlantılara bağlı görünmektedir. Kanımca, yüzyılın boyunca bu yönde uyuklamış bir toplumu uyandırmak bir sabır işidir. Bir başbakanımız 20 yıl kadar önce bunu anlamış görünmekde idi. Bugün bekli yetersiz de olsa bir araştırıcı birikimi vardır. Bu birikim teknolojik üretimde kullanılabilir. Ancak bu hususda girişim ekonomik üreticiden gelmelidir. Çünkü ekonomik üreticinin dürtüsünün teknolojiden sağlayacağı parasal kazanç olmasına karşın arasıncıdaki dürtü "sanat için sanat" ilkesinin bir benzeri olan yaratma zevkinden kaynaklanır ve bu bakımdan kendi kendine yeterlidir. Oysa şu anda ekonomimiz çabuk kazanç döneminde görünmektedir ve bu yüzden teknoloji geliştirmek yerine hiç değilse şimdilik hazır teknoloji ithal eğilimi yüze çıkmaktadır. Bu nedenle de araştırıcı birikiminin güçlenmesine göz kulak olma işi toplumun geleceğini güvence altında bulundurmakla görevli olan hükümete kalmış oluyor. Bu durumun ekonomimizin uzun vadeli düzeye geçmesiyle birlikte doğal olarak değişmesi doğal görünmektedir.

On-onbeş yıldan beri ellerinde okul diploması olan kişilerin sayısı bir hayli artı. Bir bakıma sevindirici görünen bu durumun olumsuz bir yanı da ortaya çıktı. Bir tarafdan ne istediklerini ve istekleri nasıl sağlayabileceklerini iyice düşünerek kestirmeyen bir takım gençler kısa yoldan toplum bunalımı, belledikleri sloganlarla gösteriler ve karşılıklı saldırılarla, bozarlarken diğer bir taraftan bazı politikacılar sadece kişisel inanç konusu olan dinsel duygulara yobazlık karıştırarak bunları baskı aracı olarak kullanma eğilimleri gösterdiler. Bu arada politikacılarımızda zaman zaman buyurma hırsı toplarsa yararlı olma hırsının üstüne çıktı. Belki bu nedenlerle toplum yönetimine herşeyin doğrusunu biz biliriz zihniyeti hâkim oldu. Bu zihniyete karşı en duyarlı olan da bilimsel araştırma alanı olduğunu sanıyorum. Sözünü ettiğimiz kararname kanunca yönetimin doğrusunu biz biliriz zihniyeti ile aldığı bir karardır. Oysa örneğin, ben bir matematikçiyim ama mesala bir kimyacının hangi koşullarda verimli olacağını bazı ön fikirlerim olmakla beraber o hususda karar verebilecek ölçüde kestirebileceğimi iddia edemem. Yönetim, bilimsel ve teknik araştırma kurumuna adeta bir fabrika gözü ile araştırıcılara da robotlaşmış işçiler gözü ile bakıyor. Yönetim emir verir, araştırıcı robotlar da o emri yerine getirir. Üzüntü ile görüyoruz ki emir al, emri yerine getir. Belle ve belledigini yap alışkanlığı toplumumuza yüz yıllardan beri köklü bir şekilde yerleşmiştir. Bu zihniyetin izleri bugünkü eğitimimizde de görülmektedir. Yüzelli yıla yakın bir süreden beri teknoloji ithal etmekte olan toplumumuzda bu köklü ters zihniyetin ancak 1933'de üniversite reformu ile farkına varılmış görünüyor.

Sözü geçen kararnameye gösterilen gerekçe duyduğum kadarı ile şöyle: Kuruluşundan bu yana yirmibeş yıl geçtiği halde TÜBİTAK göze batan teknolojik bir gelişme ortaya koyamamıştır. Oysa toplumumuzun ilk ağızda gereksinimi refah düzeyinin yükselmesidir. Bilimsel araştırma şimdilik bizim işimiz değildir hele temel bilimlerde araştırma hiç değildir. Bunu batının zengin toplumları nasıl olsa yapıyor. TÜBİTAK'dan şimdilik beklememiz gereken şey batıdan teknoloji ithaline, bunlan ülke koşulları ile uyumunu sağlamak suretiyle yardımcı olmakdır. Bu şekilde TÜBİTAK ne olduğu belirsiz bir genel bir tanımlama haline getirilerek, yüzelli yıl öncesine dönülerek teknoloji ithali ile yetinilmek isteniyor. Bu arada batının sevimli olan teknolojilerini kendisine rakip yaratmak amacı ile hediye etmeyeceği adeta unutuluyor. Bu teknoloji ithali konusunda önümüzde barir bir örnek var: Japonya. Başka verilerle evvelce belirttiğim gibi bugün batı endüstrisi için güçlü bir rakip haline gelmiş olan Japonya teknolojik gelişme işine Osmanlı İmparatorluğunun teknoloji ithaline başladığı sıralarda başlamıştır. Şu farkla ki Japonlar bu işe batının bilimsel araştırma tutkularını benimseyerek başlamışlar ve bir bakıma batı teknolojilerini adeta yeniden keşfederek kendi ülkelerinde oluşturmuşlardır. Bu başarılarını sağlayan şey kanımca temel bilim adamlarında bugün yüzyılın başlarında nicelik bakımından olmasa bile nitelik bakımından batıya yetişmiş olmalarıdır. Bu gözlemler dayanarak, sözünü ettiğimiz kararnamenin çok üzücü ve yanlış olduğu kanısındayım. Dileğim bu kararnamenin bir an önce geriye alınıp bilimsel araştırma işlerinin gerçek sahipleri olan gerçek bilim adamlarına bırakılmasıdır.

YANIT 2

Bu sorunuza, cevabını bundan önceki iki sorumuza verdiğim cevaplar içinde vermiş bulunuyorum. Ancak şu hususu bir kez daha belirteyim. TÜBİTAK teknoloji üreten bir fabrika değildir. Böyle bir fabrika şimdilik yokur ve şu anda olamaz. Teknolojiyi insan beyni üretir ve hangi insanın hangi koşullarda üreteceği belli değildir. TÜBİTAK gibi bir kuruluştan beklenebilecek şey böyle bir üretime uyu.n düşen koşulları oluşturmakdır. Kanımca bu koşulların en önemlisi toplumumuzda çok köklemiş olduğunu söylediğim "Belle Belledigini Oku" alışkanlığından kurtulmaktır. Okullarımızda çocuklara birçok şey öğretilir. Çocuklara öğrenmekten ziyade imtihanlarda başarılı olmak için beller.

YANIT 3

Bu sorunuza cevabım birinci sorunuza verdiğim cevabımın içindedir. 11 Kasım 1987 tarihli kararnameye neden olarak gösterilen gerekçeyi, öngenebildiğim kadarı ile orada belirttiğim gibi kararname ile getirilen sistemin aslında bilimsel araştırmayı bu konuda deneyimi olmayan ve bu işi yanlış anlayan politik yönetimin dolayısız kontrolüne devretmek olduğu kanısında bulunduğumu da söyledim. Burada şunu da ilave edeyim: Bu kararnameye bir nevi bahane havasının, karaname çıkarılmadan bir yıl kadar önce açık bilim kurulu üyelikleri için önerilen atamaların yapılması suretiyle bilim kurulunun işlemek hale getirilmesi ve genel sekreterlik örgütünde politik etkilerle atamalar yapılması suretiyle hazırlanmış olduğunu sanmıyorum. Bu hazırlığın kimler tarafından ve ne olduğe maksatlı olarak yapılmış olduğunu tabii bilmiyorum. Örgütlenme konusunda bir de şunu söylemek istiyorum. TÜBİTAK yasa tasarısını hazırlayan komisyonda ben de vardım. Tasarı hazırlanıp hükümet burslarına gittikten sonra beni bir düşüncedir aldı. Tasarıda örgütlenme ile ilgili bütün yetkiler onbir kişilik bir bilim kurulunda toplanıyordu. Bilim kurulu üyeliği dört yılla sınırlanmıştı ve bu üyelik ancak bir kere için seçim yolu ile yenilenebiliyordu. Bu kısıtlamalar bir hizmet isteğinin yerini bir merkezi hırsımın almasını derlemek için konulmuştur. Sözünü etmek istediğim endişeli düşünce şuydu: Kendi kendime şu ilk bilim kurulunu seçme işi sana verilse ne yapardın dedim ve ilk bilim kurulunu aktımca tasarlamaya koyuldum. Bu kurulu adları ile kendime göre tasarlayabiliyordum ama ikinci bir kurulu doldurmayordum. Bu durum bende açıba o için için girişimin erken olduğu şüphesini yaratı. Kurumun oluştukdan onbeş-yirmi sene sonra bu şekilde bir genel müdürlük haline gelmesi korkusunu yarattı. Bugün bu korktuğuma uğramış durumda mıyım? Oysa bugün bilim adamlığının bilincine ulaşmış çok sayıda diyemesen bile birkaç bilim kurulu oluşturabilecek kadar bilim adamımız var kanısındayım.

YANIT 4

TÜBİTAK'ın kuruluş yasasına göre bilim kurulu ve araştırma gruplarının çoğunluğu üniversite öğretim görevlilerinden olusuyordu, ayrıca yukarda sözünü ettiğim proje desteklemelerinin tümüne yakın bir bölümü ve desteklenen üniteler hep üniversitelerdeydi. Bu işi devlet işletmelerine sokma girişimleri ilk sırumza verdiğim cevapta belirttiğim nedenle genelde başarısız oldu. Diğer taraftan TÜBİTAK yasa taslağı hazırlanırken bilimsel araştırma işlerinin bürokrasiye, geniş kapsamlı yönetmeliklere hamamülü olmadığı düşünülmüş olmasına rağmen bu dorum önlenemedi ve TÜBİTAK'da da bürokrasi zamanla güçlendi. Bu yüzdende yetmişli yılların sonlarına doğru üniversitelerden gelen ciddi proje istekleri nin azalmış olduğunu duydum. YÖK yasasının üniversitelerde artı tağı bürokrasi ve üniversiteleri bir şeyler öğrenmek için değil de eline bir diploma geçirmek için dolduran öğrenci kalabalığı yüzünden artan öğretim yükü ve bitmez tükenmez sınavlar üniversitelerde öteden beri azınlıkda olan araştırma tutkularının bu heveslerini kırdığımı tahmin ettiğim gibi gözledim de. Üniversitenin bu heve kırıcı atmosferinden kendilerini bir ölçüde kurtarmakta olan bilimsel ekibin zamanlı olarak görev alabilenler ordu kanısındayım. Dileğim bu kararnamenin bir an önce geriye alınıp bilimsel araştırma işlerinin gerçek sahipleri olan gerçek bilim adamlarına bırakılmasıdır.

YANIT 5

Bence TÜBİTAK'ın ilk kuruluş yasasındaki ilkeler korunmalı, geçen 25 yıllık dönem içinde oluşması öngörülmeyen iç bürokrasi azaltılmalı yönetim merkeziyetçi zihniyetten kendisini tümüyle kurtarmalı, bilim kurulu ve araştırma grupları üyeleri, araştırıcıları işyerlerinde arkadaşça sık sık ziyaret etmeli, sonuçlarını anlamaya çalışmalıdırlar. Böylece toplumun araştırma potansiyelini daha isabetli bir ölçüde tanıyarak bu potansiyelin hangi konularda yoğunlaştırılması ile ilgili planlar hazırlamalı fakat araştırıcıların bu planlara uymaya zorlamakdan kaçınmalıdır. TÜBİTAK için sözünü ettiğim bu öneriler kanımca üniversitelerin yüksek lisans ve doktora kesimleri için de geçerli ve hatta zorunlu olarak geçerlidir. Şöyle ki; üniversite, çeşitli meslek okullarını içeren bir kuruluş olmasın ötesinde, anlama tutkusuna sahip kişileri örgütlenmiş bilgilerin o sıradaki sınırlarına kadar götüren kuruluşlardır. Üniversiteyi iki bölgeli bir kentle kıyaslayabiliriz. Bu kentin üniversitedeki lisan kesimini kapsayı olan bölgesi, ışıklandırılmış düzgün asfalt yollarla örgütlenmiştir. Öğrenciler çoğunluğu bu kenti rehberler şeşinde gezen turistlerdir, rehberler üniversitenin öğretim görevlilerdir. Öğrencilerin küçük bir kısmı ise bunu kendi kentlerina dolaşıp tanımayı yeğler. Bu sonuncular rehberlere yani öğretim görevlilerine zaman zaman danışmakla yetinirler ve ikinci bölgeyi de yani yıllık lisans kesiminin karşıt olan bölgeyi de tanımak isteyen turistlerdir ve karşıtları olan öğrenciler yüksek lisans ve doktora bölümünün doğal adaylarıdır. Asfaltlı ve pırıl pırıl ışıklandırılmış yollarda ilerlendikçe yollar daralır. Şıklar azalır. İkinci bölgeye yaklaşıl. maktadır ve o bölgeye gelinmiştir, oradaki ayrım kesin değildir bir süre sonra ışıklandırma büsbütün yok olur yollarda belli belirsiz yaralar dönüşür. Artık kentin sınırlarına gelinmiştir. Burada da öğretim görevlilerinin karşıtı olan rehberler vardır. Ama rehberler de bu sınır bölgesini pek iyi tanımamaktadır.

YANIT 6

Genel olarak derneklerin parasal imkânları ölçüsünde TÜBİTAK'tar yani araştırma grupları oluşturmalarını temenni ederim. Ayrıca üyelerinin karşılaştıkları teknik ve bilimsel sorunlara dayanarak gerek bülteneti gerekse üniversiteleri ve TÜBİTAK'ı ikaz etmeleri çok yararlı olabilir. Araştırma tutkuları olduğu halde geçim zorlukları dolayısı ile meslek adamı olarak çalışmaya mecbur kalan üyelerinin, toplumun uzun vadede çok ihtiyaç duyacağı araştırıcılığa dönebilmelerine olanak sağlamak.

Prof. Dr. Erdoğan ŞUHUBİ İTÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Matematik Bilim Dalı

YANIT 1

Bilim ve teknoloji politikasının eksikliği Türkiye için büyük bir sorundur. Her alanda olduğu gibi eğer kaynaklarımızı en etkin biçimde kullanmak istiyorsak, özellikle kaynaklarımız kıtsa bir amacın seçilmesi ve belli önceliklerin saptanması gerekilir. Bir politika yoksa hiçbir şeye başlayamazsınız. Bunu kim yapacak? TÜBİTAK bu işte bir araç olarak kullanılabilir. TÜBİTAK gönüllü olarak bilim ve teknoloji politikası oluşturma çalışmaları yapıp bunu politikaların görüşüne sunabilir. TÜBİTAK bunu yapmadı diye eleştirilebilir. Yoksa TÜBİTAK Türkiye'nin bütün bilimsel yaşamının tek temsilcisi değildir. Üniversiteleri unutmamak gerekir.

İktidardaki siyasi güç açısından baktığımızda bu gücün ancak uzun vadeli hedeflerinin olmasıyla böyle bir politikanın oluşturulacağını ve uygulanmaya çalışılacağını söyleyebiliriz. Ama bugün olduğu gibi eğer iki-üç yıllık hedeflerle uğraşıyorsanız bilim ve teknoloji politikasına hiç gerek duymazsınız. Nitekim 1983 yılında oluşturulan bilim ve teknoloji politikası adlı belgenin hem hazırlanışında hem de sonrasında başına gelen budur. Yalnızca kısa vadeli amaçlarla ilgiliyseniz gereksinimimiz olmaz. Bilim ve teknoloji politikası önce TÜBİTAK'a hazırlattırılmak istendi. Ancak TÜBİTAK başarısız kalınca o zamanki devlet bakanlarından Nimet ÖZDAŞ sorumluluğu üzerine alarak TÜBİTAK ve başka bazı kuruluşlardan seçilen kişilerle çalıştı. Belgede pek çok yanlışı ve tutarsızlık vardır. Yine de böyle bir sürecin başlatılmış olması bile önemlidir. Bu arada TÜBİTAK'ın genel sekreterliğini yürüteceği DPT, yatırımcı bakanlıklar vb.nin katılımıyla bir Bilim ve Tekno]oji Yüksek Kurulu oluşturulacaktı. TÜBİTAK bilim ve teknoloji politikasının uygulanıp uygulanmadığını izleyecekti. Bunlar önerildiği ya da başladığı gibi kaldılar. Özal hükümeti bu konuda hiç birşey yapmadı. "Bilgi ürettik çok pahalı, sanın almak çok daha ucuz" gibi ancak çok kısa vadede kendileri açısından hakli olabilecek bir görüş taşıyorlar sanırım. Böylece Ulusu hükümetince başlatılan uzun vadeli bu girişimler işletilmedi. Yine de son yasa değişikliğinde bu kurulun yasadığını ve TÜBİTAK'a yasanın görevlerin verildiğini görüyoruz. Rastlantısal olabilir. Hükümetin gerçek eğilimi olmayabilir. Nitekim yasanın yürürlüğe girmesinden bu yana 6 ay geçti bildiğim kadarıyla henüz hiç bir girişim yok.

Şunun altını yeniden çizmeliyim. TÜBİTAK'ın kendi başına bilim ve teknoloji politikası üretmesi yütrütmesi mümkün değil. Başta üniversitelerin büyük ölçüde için için katılmaları gerekir.

YANIT 2

Çok büyük bir katkısı olmadı. Yalnız sıfır değil. Elektronikte, malzeme biliminde, kimyada (Bor çalışmaları) Türkiye ölçüsünde ilk kez yapılan bazı şeyler var.

Teknoloji üretimi demek araştırma demektir. Araştırma yapacak kimseleri de çok sağlam temel bilim bilmesi gerekir. Mühendislik durmadan değişir ama kalıcı olan temel bilimdir.

TÜBİTAK'ın bu konuda en önemli katkısı ülkemize hem de hemen hem tam zamanlı araştırıcı kavramının yerleştirilmesi olmuştur.

Sanayi TÜBİTAK'ı hep görmezden geldi. Ancak 1979-80 yıllarında darboğaz sırasında biraz ilgilenmiştir.

TÜBİTAK için devlet katkısı olmalı. Kazanacağı para değil Türk teknolojisine getireceği katkı önemlidir. Ve TÜBİTAK hep endüstrinin adım önünde olmalıdır. Bir başka deyişle aynı çalışmayı aynı projeyi bir daha yapmamalıdır.

Son yasa değişikliği ve buzunkü anlayışla TÜBİTAK herhangi bir mühendislik bürosuna dönme tehlikesiyle karşı karşıya kalmandan korktuğumu ifade etmeliyim.

YANIT 3

Böyle sorunlar pekçoktur ve bunlar örtüntüye kadrolaşmada bilimsel niteliğin önüne belli siyasi eğilimlerde olmanın geçirilmiş olmasıyla gittikçe derinleşmektedir.

TÜBİTAK'da artık sayıgın ve yetkin bir bilim kurulunun oluşturulacağına inanmıyorum.

YANIT 4

YÖK TÜBİTAK'ı etkilemiştir. Üniversitelerdeki yetkin bilim adamlarının dışlanmasıyla etkileme başlamış, YÖK sisteminin özgür insan yetiştirme amacının olmayışından ötürü de artarak sürecektir.

Geçmişte üniversite-TÜBİTAK ilişkisi...

YANIT 5

Model ne olmalıydı? Cevabı çok güç. Türkiye'de araştırma geleneği yok. Birtakım şeyleri topluma rağmen yapmak ve kabul ettirmek zorundasınız. Bu durumda statik model çok hatalı. Son derece dinamik bir model olmalı. Katı kurallara boğulmamalı. Bu yönden bakıldığında ilk yasa çok iyiydi. Yetki büyük ölçüde bilim kurulundaydı. Eğer bilim kurulu, küçük bir şirketin yönetim kurulu gibi değil de gerçekten bilim kurulu olarak çalışabilseydi sanıyorum mevcut yasayla Türkiye'ye büyük katkılar yapabilirdi. Ama böyle bir bilim kurulu oluşturmak olanaklı mıydı? Bana göre Türkiye'de olanaklı değildi. Mükellefi araştırmacı az. Niteliksizi de yapıya bir kez girdimi kanser gibi yıkıcı olur. Türkiye'nin sıkıntısı buydu. Hangi model olursa olsun bugünkünden çok farklı bir sonuca ulaşabileceğini sanmıyorum. Bir takım öz denetimler getirilerek bilim kurulunun daha ciddi çalışması daha seçici olması sağlanabilirdi.

TÜBİTAK'ta bir takım genel çerçevelerin dışında kurallar olmamalı her özel duruma özel uygulama yapılabilmeli ve bu tüm yönetim bamaklarına yayılmalı. Böylece değişen koşullarda en uygun strateji en kısa zamanda saptanabilir.

Türkiye'de bilim ve teknoloji açısından 5 yıl sonra ne olacak göremiyorum. TÜBİTAK için model söylemek çok zor. Kafamda 17. yy. Royal Society modeli var. Türkiye'ye ve günümüze uyarlanabilir. Türkiye'de herkes kendisine bilim adamı diyor. Tarafsız bir kurumun bunu ortaya çıkarıcı normları koyması gerek diye düşünüyorum. Ve Türkiye'yi araştırmaya alıştırmak gerek; Bu işleri yerine getirmedi büyük bir rol oynayabilir.

YANIT 6

Bence TMMOB'ye düşen en önemli görevlerden biri üniversitenin durumunu ele almasıdır. Üniversiteler düzelmesse TÜBİTAK düzeltilemez. Daha doğrusu beklenen ve özlenen işlevini yerine getiremez.

Prof. Dr. BAHATTİN BAYSAL İTÜ Öğretim Üyesi Kimya Bilim Dalı

TÜBİTAK, Türkiye'de bilimsel ve teknik araştırmaları desteklemek, teşvik ve koordine etmekle görevli bir kurulu olarak büyük bir boşluğu doldurdu. Özellikle kuruluş yıllarında başarılı oldu. Ancak son 10 yılda bu başarısını sürdürmedigi görülüyor. Bunun başlıca nedenlerini şöyle sıralayabilirim.

İlk yıllarda diğer devlet kurumları ile karşılaştırıldığında kurum çok iyi, seçkin elemanlarla çalışyordu. Ama son 10 yılda görülen, devletin ayırdığı olanaklar araştırmacılara, araştırmalara yöneleceği yerde kurumun iç harcamalarına gidiyor. Yani bürokrasi almış yürümüş durumda. Şöyle söyliyeyim: Bir araştırmacıyı desteklemek için neredeyse iki kişi çalışıyor oturduğu yerde. Kurumda çalışan adamlar yurtdışına gezilere gidiyorlar: Bilimle uğraşan araştırmacıların yurtdışına gitmesi için değek yok. Araştırmalara devletin verdiği imkânların %80-90'ı kurumdaki memurlara gidiyor. Bu en temel yanlış modern bir kurumda.

TÜBİTAK kurulurken düşünülen tıfak ama etkin bir kurumdu. Oysa kurum kendisinden beklenen bu ilklere az destek veren kurum haline geldi. Destek dedim. Tüm dünyada araştırma çalışmalarında neyin desteklenceğine ilişkin belli kriterler vardır. Örneğin bir araştırmacı çalışmaları sırasında yurtdışındaki dergilerde yayın yapıyorsa bu kişi belli bir düzeyi tutturmuş demektir. Böylece bir insanı desteklersiniz. Bir yerine iki, üç yayın yapmasını sağlarsınız. Başlangıçta kriterler böyleydi. Sonradan bu yerini ahbab ilişkilerine bıraktı.

YANIT 2

Diğer bir temel mesele TÜBİTAK kurulduğu zaman özerk bir kurumdu. Bu özerk niteliğin çekirdeği bilimsel çalışmaları ile tanınmış bilim adamlarından seçilerek oluşturulan "Bilim Kurulu" idi. TÜBİTAK'ın esas karar kurulu olan bu kurulun doğrudan Başbakan veya onun görevlendirdiği bir devlet bakanı ile doğrudan ilişkisi vardı. Bu kurul, 60'lı yıllarda kendi arkadaşında seçimler yaparak bu bilimsel yapıyı devam ettirdiler. 70'li yılların ortasından başlayarak bu yapı bozuldu. Esas bilim adamları değil daha çok yöneticilik, mühendislik yanı ağır basan kişiler toplandı kurulda. Kendi kendine seçim yapan içine dönük bir kurumun Türkiye koşullarında sonuçta böyle olması doğal. Çünkü başlangıçta başına birtakım gerçek bilim adamlarına getirirsiniz, onlardan sonra bazı açık gözler, rektörler filan, oradan kaparlar. Kurul o hale döndü son 10 yılda.

Yasa değişikliklerine gelince bunlar kuşkusuz çözüm değildi. Son 10 yıl böyle olunca Kasım 1987'de çıkartılan ve TÜBİTAK'ın özerk statüsüne son veren kararname kendi kendini haklı çıkartır gibi bir durum çıktı ortaya. Oysa yeni kararname ile kurumu özerk ve bilimsel statüsünü yitirdi. Daha önce Atom Enerjisi Kurumu da bu hale getirildi. Yani her iki kurumda sıradan bir devlet dairesi haline getirildi. Yeni kararname ile özerk statüyü bozuyorlar, ama konunun diğer taraflarına pek dokunmuyorlar. Çünkü bu iyi hazırlanmış bir kanundu. Hazırlanması sırasında Erdal İnönü başta olmak üzere Süleyman Demirel ve Turgut Özal'ın da katkıları vardır. Bu üç lider çalıştığı kurum şimdi bu hale geldi. Tabii bu çarpıcı. Esas bilimsel özerkliği sağlayan bilim kurulu ortadan kaldırıldı. Onun yerine tayinle birtakım zevat geldi. Onlar da tanınmış bilim adamı değil. Bilim kurulu sözü kalkı yerine yönetim kurulu geldi. Kararnamenin 5. madesine göre yönetim kurulu üyeklerine atanacakların eser, araştırma ve buluşlarıyla tanınmış olmaları şartı var. Oysa Yönetim Kurulunda Türkiye'deki bilimsel çalışmalara yön verme niteliği tartışılabilecek nerden nasıl girdiği bilinmeyen, herhalde bir takım politik yakınlaşmalarla atanan şahıslar almışlar. Böyle tamamlamışlar 9-10 kişiyi. Durum bu.

YANIT 2

Teknoloji üretimi diyorsunuz. Türkiye teknoloji üretimi filan yapmaz. Türkiye geri bir tarım ülkesi. Kendi kendimize dışardan aldığımız şeyleri daha da ucuza dışarıya satmakla bir endüstri ülkesi gibi görünmeye çalışıyoruz. Teknoloji üretmek için bilimde bir birikimimiz olması gerekir. Bu yok. TÜBİTAK işte bu birikimi sağlayacak bir kurumdu. Elektronik, bilgisayar, petrokimya v.b. büyük ölçüde bilime dayalı endüstri alanlarına bakalım Türkiye'de. Bir kere endüstrinin TÜBİTAK'dan beklenen getirmesi gerekir ki TÜBİTAK'da bunları çözmek için yollar arasın. Endüstri bu problemleri getirmiyor dışardan teknoloji transferi yapıyor. O zaman bizim teknoloji üretimimiz diye bir şey söz konusu değil.

YANIT 3

TÜBİTAK'ın yaptığı örneğin Gebze'de bir araştırma labarataları var. Buranın başlıca işlevi piyasaya araştırma yapmak. Rutin işler TÜBİTAK'ın laboratuarları endüstri labaratuarlarından iyi olacak ki o zaman endüstri kuruluşları gelsin başvursun. Şimdi endüstri başlıca özel sektöre dayanıyor. Özel sektörde destekleyecek TÜBİTAK'ı. Bu durum hemiz Türkiye'de yok. Türkiye bu duruma hazırda değil bence. Çünkü bilimsel birikim yok. TÜBİTAK bu birikimi sağlayamıyor. Bunu yapabilmesi için bugünden yarına bir çıkar bekleminden bilime yatırım yapmak gerek. Nedir yatırım? En iyi elemanlar gelmiyor, iyi elemanlar da gelmiyor. Orta nitelikte elemanlarla da bilim yapılamaz. Iyi elemanları tutmak için teşvik gerekir.

YANIT 4

Üniversitelerle ilişkilere gelince: Başlangıçta ufak çapta da olsa iyi bir ilişki vardı üniversitelerle. Şunu da söyliyeyim Türkiye'de üniversitelerde de araştırma olmuyor. Onun için TÜBİTAK'ın da kaynağı sınırlı. Üniversitelerde de çok sınırlı sayıda bilim adamı var. Sayıları onbiner dolayında büyük bir doçent ve profesör kütlesi görülüyor. Ayrıca daha genç elemanlar da var doktorasını almış onlar bu sayının dışında. Bu kitleden 300-500 tane yurt dışında yayınlamışsınız eser çıkıyor. Yılına göre dünya sıralamasında 44-45. oluyoruz. Bu sayılarında hiç önemi yok.

Çünkü 10-15'den sonra olanlar hepsi gelişmemiş ülkeler. Yani birçok profesör, birçok doçent var. Ama dünya ölçüsünde iş yapan üçbeş kişilik 10 grup ya var ya yok. TÜBİTAK'ın üniversitelerdeki meraklı grupları, çalışmaları desteklyerek bunların sayısını arttırabilirdi. Başlangıçta o yöne yönelmişti. Onu devam ettiremedi. Tabii YÖK Kanunu ile birlikte gelişebilecek araştırmacı gruplar daha da etkisiz hale getirildi.

Ayrıca son 10 yılda herşey çok pahalandı. Maddi olanağı yok üniversitelerin kuşkusuz bu da çok önemli bir etken ama her zaman en öne bu engel çıkarılıyor. Oysa alet olsa da çalışılacak durum yok bunu yaratmak için ne organizasyon var ne hazırlık.

YANIT 5

TÜBİTAK nasıl örgütlenmeliydi. Bu çok önemli bir soru. Kurulduğu yıllarda bu sorunun yanıtını kanımca hazırlayanlarda dahil kimse bilmiyordu. O zaman zatmedişiyorum biz bir yanlış yaptık. Kısa, yakın vadeli uygulamalı çalışmalara çok önem verildi. Bu alanda mühendislik grubu, ormancılık, tarım v.b. gibi zamanla TÜBİTAK'ın bilimsel ağırlığı ortadan kalktı. Uygulamalı çalışmalar ağırlık kazandı. Ben onlara gerekse demiyorum. Bence onlara başka bir örgütlenme gerekirdi; benim anlamadığım bir örgütlenme. Ben temel bilimle uğraşan bir insanım ve onun için bir tarım araştırması nasıl düzenlenmeli ben bilmiyorum. TÜBİTAK'ın ilk yönetcileri de bilmiyordu. Ancak ülkenin o günkü koşullarında hayvancılık şöyle önemlidir, halkın tarıma ihtiyacı var, madencilik önemlidir derken sonunda TÜBİTAK'ı bu elemanlar yürütür oldu. O zamanda bilim kaltı ortadan. Ben bilimden sözediyorum. Diğer yönden uygulama alanında birçok araştırmalar yapıldı. Ancak bunlarında sonuçları değerlendirilemedi. Örneğin Marmara'nın kirlenmesi sorunu. Bu konuda çok araştırma yapıldı. TÜBİTAK bunları destekledi. Bugün kim Marmara'ya ne kadar ne pislik döküyor bu biliniyor. Ama bunu kimse söylemiyor, saklıyorlar. Hep Marmara'nın kirlendiği, balıkların öldüğünü söyliyorlar. Uygulamalı araştırmalar yapıldı ve bu kirliliğin nedenleri saptandı. Araştırma sonuçlarına göre hükümetin Marmara'yı kirletenleri kontrol etmesi gerekir. PETKİM ne kadar akıtıyor, rafineri, tersane, diğer kuruluşlardan gelen kirlilikler hepsi biliniyor ama kimse önlem almıyor. Ya politik nedenleri var, ya maliyetine dayanamaz diye. Neyse o zaman araştırmalarında fazla bir anlamı kalmıyor. Özetle, bilimsel araştırmalarla uygulamaların paralel görütülmesi sonucu temel bilimlerde birikim olmadığı için bilim ortadan kaktı. Bilim kurulu da yukarda dediğindiğim gibi değişmeler sonucu işlevini yitirdi. Kurum iyi işlemediği için belki daha iyi işletirim diye rutin bir devlet dairesi haline getirdi.

O zaman söyledik bunu. Kararnameyi hazırlayanlara Sayın Bakan İlhami Tittiz Beye, Sayın Bakan Adnan Kahveci'ye de duyurduk. Şimdi TÜBİTAK bir devlet dairesi olursa daha iyi çalışacağını ifade ediyorlar. Onun içinde bu şekilde bir yönetim kurulu kuruldu. Bakanların kendileri "Biz iyi biliriz" demeye getirip "Biz yöneteceğiz" diyorlar. Oysa Sayın Bakanlar birer mühendis olarak yetişmiş. Onlardan önceki bilim adamları yapamadı, onlar ne yapacak. Ama öyle düşünüyorlar, öyle yaptılar. Bence yanlış yaptılar.

YANIT 6

Bu noktada neler yapılabilir? Fazla ümidim yok. Ama Mühendis Odaları Birliği, başbakana ve ilgili bakanlara böyle bir gelişmenin yanlış olduğunu söyleyebilir, ifade edebilirler.

TÜBİTAK'ın daha etkin çalışması ve yeniden örgütlenmesi için (25) yıl önce yapıldığı gibi ülkenin bilimsel çalışmaları ile tanınmış bilim adamlarından fikir sorabilirler.

REFET ERİM TUBİTAK Eski Genel Sekreteri

YANIT 1

TÜBİTAK kurulurken ona böyle işler yüklenmişti. Kuruluş yasasında da açıkça belirtilmiyor. Ancak kuruluşundan bir yıl sonra (1964 sonları) Genel Sekreterliğe bağlı Bilim Politikası Birimi adlı bir birim oluşturuldu ve TÜBİTAK kendiliğinden böyle işleri üstlenmeye başladı. Çok etkin olabilecek bir birimdi. Atilla Karaosmanoğlu, Bilsay Kuruç, Ergun Türkcan yer alıyorlardı. Mümtaz Soysal danışmanıdı. Çok ciddi çalışmalar yapıyordu. Fakat o zamanki TÜBİTAK üst yönetimi Türkiye'de çok az araştırma yapıldığını ve eşgüdüme gerek olmayacağını savunan, bilimin planlanmasına, politika oluşturulmasına pek inanmayan temel bilimcilerdendi daha çok. Böylece TÜBİTAK üst yönetimi hiç bir dönemde bu işleri benimsem

3. tuzağa

Baştarafı 1. Sayfada

getirmeyeceğini, kent yaşımına yön veren planların demokratik olması gerektiği vurgulandı.

İki şey var ancak ölümle unutulur, Anamızın yüzü ile şehrimizin yüzü: Ulaşım insanı için mi araç için mi? Dün Tarlabaşı, bugün Ortaköy. Peki yarın?

yazılı pankartların yer aldığı salon; Ortaköylüler, Kuzguncuklular, Tarlabaşılılar, Arnavutköylüler, mimarlar, mühendisler, sanatçılar, yazarlar ve hukukçularla canlı bir toplantıya sahne oldu.

Prof. Dr. Mümtaz Soysal ve Cengiz Kaptanoğlu'nun katılamadığı panele, Şehir Plancısı Mimar Erhan Öncü, Büyükşehir Belediye Meclisi SHP Grup Başkanı Ayfer Atay, TMMOB 2. Başkanı Ertuğrul Tığlay, Avukat Egemen Olcay, Dr. Memduh Eren, Belediye Meclisi Üyesi Necdet Mercan, Abdullah Mermer ve Mimarlar Odası İstanbul Şube Başkanı Yücel Gürsel konuşmacı olarak katıldılar.

İzleyicilerinde tartışmalara soru yönelterek katıldıkları panelde; **Belediye girişimlerinin olmaması** nedeniyle koruma amaçlı bölge örgütlenmelerinin gerektiğine karar verildi.

Açış konuşmasını yapan Abdullah Mermer; **"3. Köprü projesi gerçekten İstanbul ulaşımı için midir?"** sorusunu ilgililere yöneltti.

Tartışmayı yöneten Yücel Gürsel **"Bizim görevimiz; halkın duygularını, ihtiyaçlarını ilgililere kamuoyuna duyurmakta aracı olmaktır"** diyerek konuşmasını şöyle sürdürdü.

"Bugünkü toplantımız ilginç bir tarihle çakışıyor. Bildiğiniz gibi yarın 2. Köprünün açılışı yapılacak. 1. Köprü tartışmaları içerisinde Mimarlar Odası olarak yanlış plan kararlarına karşı çıkmıştık. Çünkü geçmişteki kararlarla doğu - batı yönlerine gelişmesi doğrudan kentin 1. köprünün doğuracağı taleple kuzey - güney yönüne gelişeceğini ifada etmiştik. Gelişmeler bizi haklı çıkardı. Bugün artık Boğazı kurtarmak mümkün görünmüyor.

3. Köprü bunlardan farklıdır. Geçtiğimiz iki yıl boyunca süren Tarlabaşı yıkımı tartışmaları içerisinde Tarlabaşı'nın 3. Köprüye kurban edildiğini, 3. köprünün yıkım getirdiğini iddia etmiştik. Bugünki gelişmeler yine bizi kanıtlıyor.

Bugün 3. köprünün iptal edildiği fısıltısı yapılmaktayız. Bunu mümkün görmüyoruz. Çünkü sahte Essen planı içerisinde yer alan Beşiktaş - Samatya (Besam) parası otoyolu ihaleye çıkartılıyor ve yapımına Tarlabaşı'ndan başlanmıştır. Dolayısı ile Besam projesi iptal edilmeden 3. köprü iptal edilemez. Bugün usulsüz ve yasadışı olduğunu bildiğimiz Besam projesinin iptalidir söz konusu olan."

TMMOB 2. Başkanı Ertuğrul Tığlay ise şu konuların üzerinde durdu:

"Toplantımız sadece 3. köprü ile ilgili değil, İstanbul'un genel ulaşımı ile ilgilidir.

Amaç Boğaz'ı geçmekse köprü şart değildir. Esas olarak geçişin tümü üzerinde tartışmak gerekir. Raylı sistemler uluslarası geçiş ve kentiçi ulaşımı için imkân vermektedir. Raylı sistem bizim tercihimizdir. Köprüleri yapmakla, araçları karşıdan karşıya geçirmekle yeni bir sistem yaratılıyor. Bu da yerleşme talebi doğurarak mevcut sistemi boşaltıyor. Örneğin Anadolu tarafındaki mevcut yapılar yeniden yükseliyor, öte yakada iş merkezleri yayınlaşıyor, otomotiv endüstrisi imkân kazanıyor. Bu taleplerin peşinden gelen arsa spekülasyonları ve doğuracağı enflasyon hesaplarından kimse söz etmiyor.

2. köprünün fizibilitesinde tüp geçit 2. köprünün tamamlayıcısı olarak yer almıştır. Oysa bugün 3. köprü için söz konusu ediliyor.

Sayın Dalan metro yaptık diyor. Vatan Caddesi'nde toprağın üzerinde rahatlıkla gidebilecek hat Kayın Cumhurbaşkanı ağaçlar kesilmesin dedi diye 3860 mt. Boyunca toprağın altına alındı. Bir başka deyişle 160 milyar lira toprağa gömildi. Bunun hesabını kim verecek ve kim soracaktır? Ayrıca gelecekteki metro ile uyumlaştırılamayacak standartlar asahip olduğunun hesabını kim verecektir?"

Üçüncü konuşmacı olarak söz alan Şehir Plancısı Erhan Öncü de İstanbul'un genel ulaşımı ile ilgili rakamlar vererek ilginç önerilerde bulundu. Öncü'nün konuyla ilgili görüşleri şöyle:

"Bugün İstanbul ulaşımı ile ilgili politik bir tercih söz konusudur. İnsanlara mı hizmet edeceğiz, yoksa taşıtlara mı? Dünya artık toplu taşıma dayanıyor. Ulaşıma artık bir görev değil bir hak olarak bakılıyor. Dünyada toplu ulaşımcı politika anlayışı budur.

Devreye sokulan 6 adet deniz otobüsü ile günde 10 bin kişi taşınıyor. 12,5 milyarlık maliyetle yapılıyor bu. Oysa aynı parayla 127 otobüs alınabilir ve 600 bin kişi taşınabilir. Bugün İstanbul'da her gün trafiğe çıkan 4.5 milyon insanı taşıyamıyorsak 2000 yılında 10.5 milyon olacak trafiğe çıkan insanı nasıl taşıyacağız.

"Besam'ın kilit yeri Dolapdere koridorudur. Orada arsalar el değiştirdikten sonra plan kararları alındı. Sonuçta Dolapdere 50 katlı binalarla Türkiye'nin en yoğun spekülasyonunun olduğu bir yerdir. 3. Köprü sadece Ortaköy'e değil tüm İstanbul'a yıkım getirecektir.

Şimdi burada öneriyorum, kısa vadeli pratik b ir çözüm olarak; 1. köprünün bir şeridini otobüslere ayralım. Dört kişiden az kişi taşıyan özel araçlar bu köprüden geçemez diyelim. Bu önerim, Avrupa'da uygulanan ve yanan görülen çözümden kaynaklanmaktadır."

Belediye özelleştiriliyor

SHP Anaeler Belediye Meclisi Grup Başkanı Ayfer Atay, bir Ortaköylü olarak Mimarlar Odası'na teşekkür ettikten sonra **belediyenin özelleştirilmekte olduğuna dikkati çekerek konuşmasını bu konuda yoğunlaştırdı. Atay'ın görüşleri özetle şöyle:**

"3130 sayılı 1984 Yasası kentin master plan çalışmasını emretmektedir. Ulaşım projesi yasa gereğidir. Bu kurul çalışmaya başladı ama hep meydanlarla uğraştılar. Akıllara başlarına 86'da geldi.

Yasa gereği yapılması gereken çalışma İmar Ltd. Şti.'ne ihale edildi, daha sonra da Temel A.Ş.'ye verildi.

Şimdi bu çalışmanın 2.5 ay sonra bitmesi bekleniyor. Ulaşım master planı yokken bu arada İstanbul'un altı üstüne geldi. Görünen o ki, yapılan işler plana uydurulmaktadır. 86'da ulaşım master planı ihaleye çıkartılmadan mart ayında Başbakan 2. köprü müjdesini vermişti bile. Plansızlığın tepede oluşunu garip karşılıyoruz."

İstanbul Belediyesi'nin ve yan kuruluşlarının ortak olduğu şirketler aracılığı ile ihaleler açıldığını, bunun da hiçbir denetim mekanizması içermediğini, böylece belediyenin kamuoyundan saklı özelleştirilmesinde önemli adımlar atıldığını söyleyen Atay, İstanbul Belediyesi'nin açtığı ihalelerin, devlet ihalelerinden fazla olduğunu ısk sık vurguladı.

Daha sonra izleyicilerin tartışmasına açılan panelde; Şükrü Can, Keom Çalıkyan, Hilmi Ayık, Turgut Genç, Alptekin Güney, Ahmet Özçelik, İlhan Gürel, İhsan Tombul, Yaşar Cokhan sorular yönelterek ve düşüncelerini açıklayarak toplantıyı daha da canlandırdılar.

Bu aşamada söz alan izleyicilerden bir bölümü göbek sakinleri olarak mağdur olmak istemediklerini, 2000 imzalı dilekçelerine yanıt almadıklarını belirttiler. Ayrıca 3. köprünün planlı bir çalışma olup olmadığını, tüp geçitle maliyet mukayesesinin yapılıp yapılmadığını, kendilerini hiçe sayan belediye ile nasıl mücadele etmeleri gerektiğini sordular.

Paneli yöneten Yücel Gürsel, Tarlabaşı deneyimini anlatarak özetle, **"Bölge koruma örgütlenmeleri zorunludur. 4 yılda bir yapılan davranışlar yeterli değildir. Hukuk büroları kurulmalı, bedel artış davaları değil, plan iptal davaları açılmalıdır."**

TMMOB 2. Başkanı Ertuğrul Tığlay da sorulara yanıt olarak hukuk yollarının sonuna kadar kullanılması gerektiğini, ama asıl yanıtı Ortaköylüler ve tüm İstanbullıuların vereceğini belirtti.

Avukat Egemen Olcay ise; 3. köprünün kamu yararı yoktur gerekçesiyle plan aşılandan iptali istenmelidir, kolunu kamuoyunda tartışılmalıdır dedi. Bir Kuzguncuklu olarak konuşan Anakent Belediyesi Meclis Üyesi Necdet Mercan, **İstanbul'da mimari bir terbiyesizlik yaşanmaktadır** diyerek belediye bütçesi ile ilgili bilgiler verdi.

Mercan'ın verdiği bilgiler şöyle:

"12 Eylül öncesi Belediye Meclisi, 9 milyarlık bir açıkla toplam 13.5 milyarlık bir bütçe hazırlamış. Bugün ise 1.5 trilyonluktur bu bütçe. Burada gelirler tahmini %112-116, gerekçeleşen yatırımlar ise %48 olarak yer almaktadır. Görüldüğü gibi yatırımlar gerçekleşmemiştir. Artan paraların nerede olduğunu sormuyoruz. Çünkü bu paralar bankalardadır. Ortaya çıkan gerçek planszıklıktan, programszıklıktan yatırımların yapılamamış olduğudur."

Belediyenin hizmet üreten değil, ihaleler yapan bir kuruluş olduğunu, İSKİ'nin su parasını kredi veren kuruluş olarak Dünya Bankası'nın belirlediğini, bizim de korkunç pazar dediğimizi söyleyen Mercan, Boğaz köprüleri ile ilgili şu benzetmeyi yaptı:

"Boğaz köprüleri Leonardo'nun Le Jakand'ına teknoloji harikası bir kalemle çekilen çizgilerdir."

İstanbul'u

Baştarafı 1. Sayfada

Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi lokalinde yapılan toplantıya Gemi Mühendisleri, Gemi Makine İşletmeleri Mühendisleri Odası ile İnşaat, Kimya, Makine, Ziraat Mühendisleri ve Mimarlar Odası İstanbul Şubeleri başkanlarının yanı sıra Maden ve Metalurji Mühendisleri Odaları İstanbul temsilcileri katıldılar. Toplantıya katılamayan Elektrik Mühendisleri Odası İstanbul Şube Başkanı ise telefon ederek yapılacak ortak açıklamayı imzalayacağı belirtti.

Toplantıyı bir konuşmayla açan MMO İst. Şb. Başkanı Coşkun Özbaş, **"Yaşadığımız kent olan İstanbul'un sorularına eğilmek, öneri ve çözümler getirmek hem yurttaş, hem de bir teknik eleman olarak en doğal hakkımızdır"** dedi. Daha sonra basın mensuplarının değişik sorularına yanıtlar veren oda başkan ve temsilcileri, yerel yönetimin İstanbul'da yaptığı yanlış ve plansız uygulamalara değinerek, **"İstanbul'u yaşanır bir kent yapmak"** hepimizin meslek alanlarına giren ulusal bir sorun olduğu konusunda birleştiler.

Yerel seçimlerin öne alınmasının gündeme gelmesiyle konunun daha da önem kazandığını belirten oda yöneticileri, basın mensuplarına aşağıdaki ortak açıklamayı imzalayarak dağıttılar.

Ortak açıklama:

"1- Yerel seçimler, özellikle İstanbul ölçeğinde sıradan bir politik tercih olmakta öte ulusal öneme sahip bir görev ve sorumluluk durumuna gelmiştir. Çünkü yerel seçimler, artık yerel yönetimleri belirleyen kent sorunlarıyla sınırlı br konu değil, demokrasinin geleceğini de ayrı ölçüde belirleyen bir tercih olarak dirilmesi bir önem kazanmıştır."

"Bu nedenle Mühendis ve Mimar Odaları olarak, yaşadığımız kent olan İstanbul sorunları konusunda daha duyarlı ve etkin olacağımızı, görüş ve önerilerimizi her fırsatta kamuoyuna ileteceğimiz vazgeçilemez bir yurttaşlık görevi saymaktayız."

"2- Buna dayalı olarak Anakent belediyelerindeki İlçe Belediye BAşkan ve yönetimlerinin halkın inisiyatif dışında belirlenmesine yönelik yasa önerilerine şiddetle karşı olduğumuzu bilinmesini isteriz."

"3- 3030 sayılı Yasanın 14. Maddesi ile Anakent Belediye Başkanlarına verilen anti demokratik yetkilerin kaldırılmasını talep etmekteyiz. Belediye meclisi ve kararlarını devre dışı bırakan ve demokratik denetimi ortadan kaldıran tüm uygulamaların karşısında olduğumuzu bildiririz."

İthal

Baştarafı 1. Sayfada

bib Odası toplantı salonunda yapıldı.

Kalabalık bir dinleyici topluluğunun izlediği panel büyük ilgi gördü.

Şube Başkanı Mehmet SAYSELİ'in yönettiği panele konuşmacı olarak; Prof. Dr. Tolga YARMAN, Doç. Dr. Kriton CURİ, Doç. Dr.Ekrem EKİNCİ, Doç. Dr. Olcay TÜNAY, Gazeteci Semra SOMERSAN, Gazeteci Metin ÖZYILDIRIM, Öğretim Görevlisi Mehmet BORAT ve Bandırma Belediye Başkan Yardımcısı Özcan KILKIŞ katıldılar. Konunun değişik boyutlarıyla ele alındığı panel sonuucunda panelistler aşağıda özetlenen duyuruyu kamuoyuna sundular:

"Bandırma'ya Alman çöpünün getirilmesi teklifi ile başlayan "İthal Çöp" tartışması bazan girişimi ile ortaya çıkan Işparta, Kütahya ve diğer olaylar tehlikeli çöp konusunun ülkemiz için önemli boyutlara erişdaşları, ÖMERO'in ince esprileri, neşeli yüksek perdeden kahkahalarını, yaşama olan tutkusunu ve inancını insan yönünü, mühendis hareketine katkısını, bitmez tükenmez enerjisini, dinlenmesi, tedavi olması gerekirken bile son enerjisini Oda da harcadığını anlatıyorlardı. Çevresine baktı; ÖMER'in kendisinde bilmediği ne çok dostu vardı. Duygulandı; inanc ve güveni bir kez daha tazelendi.

Tüm ÖMER'i sevenler, ÖMER'in de kararlılıkla yürüdüğü yolda inançla yürüyenlerle birlikte mezarına kırmızı karanfiller atarken son kez şunları düşündü: BEKTAŞ kısa da olsa onurlu bir şekilde her ne pahasına olursa olsun yaşamı savunanlar, biyolojik olarak ölselerde, gönüllerde ve mücadelelerde hep yaşayacaklardır.

Tüm dostların, güzel insanların başı sağolsun.

Mustafa GÜNALP

GÖRÜNÜM

Baştarafı 5. Sayfada

ların değerlendirilmesi ve toprak spekülasyonunun önlenmesi, orman ve bitki örtüsü kıyı sorunu, turizm vb. gibi 20'yi aşkın yatırım ve mühendislik hizmetlerinin çözümünün altyapısini oluşturan harita kadastro sektörü, Devlet Konsolide Genel Bütçesinden binde 2.9 ile en düşük payı almaktadır.

Halk arasında tapu kadastro mühendisi, üniversitelerde Jeodizive Fotogrametri Mühendisi, kamu kurumlarında aklınıza ne gelirse; harita, harita kadastro, jeodezi ve fotogrametri mühendisliği, özel sektörde yardımcı elemanlara verilen isimle, topoğraf mühendisliği bile denilen, meslek grubumuzun her şeyden önce bir kimlik bunalımı ile karşı karşıya olduğu söylenebilir.

Türkiye'de kendi sektöründe hiç belirleyici olamamış, kendi sektörünü kendi meslek grubundan insanların yönlendirmediği, kendi yapısı ve işlevleri ile ilgili gelişmelerde sözü pek dinlenilmeyen, dinlenilse bile kulak arkası edilen, bunlara karşın İgneyle kuyu kazar gibi uğraşı veren Harita-Kadastro Mühendisleri ve onun mesleki örgütü TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, kendi sektöründeki dağınıklık ve karmaşanın önüne geçilmesini her fırsatta dile getirmiştir.

Ülkemizde her kurumun çeşitli standartlarda ve birbirinden bağımsız harita yapmalarının önüne geçilmesi için bugüne kadar yapılan uğraşlar sonuç vermemektedir. Bu durumun, ülkemizin genel kadaş dağınıklığı ve düzensiz gelişmesinden kaynaklandığı söylenebilir mi?

Harita kadastro sektöründe çağ atlamanın yolu; ülke kısıtlanlarıyla uyumlu, bu sektör adına büyük uğraşılar veren Harita Kadastro Mühendisleri Odası'nın öneri ve düşüncelerinden yararlanarak, çağdaş yöntem ve yaklaşımlardan yana bir anlayışın egemen kılınması ve benimsenmesiyle olanaklıdır.

Bu durum, yalnız harita kadastro sektörü açısından değil, bu sektörü ve çalışanlarını da yakından ilgilendiren diğer sektör ve disiplinler için de sözkonusudur. Etkin çözüm, bunların hepsini içinde eriten bütüncül bir sosyo-politik yaklaşımın benimsenmesiyle olanaklıdır.

Kulalar

Baştarafı 3. Sayfada

Derneği" kuruluş kararı alınmış olup, kurucu heyet aşağıdaki gibi oluşmuştur.

— Başkan: Eczacı Etem Tamburacı, Üyeler: Avukat Ali Sarıgözoğlu, Emekli Öğretmen İsmail Pal'nduz, Edebiyat Öğretmeni Yunus Bozer, Emekli Belediye Memuru Lütfi Ulusoy, Emekli Baş Katip İsmail Tosun, Tüccar Ahmet İmamoğlu, Mimar Iskender Kızılkanat, Tüccar Ahmet Erdil

— Örnek pilot proje, pansiyon ev olarak belirlenmiş bir yıl içinde bitirilmesi öngörülmüştür. Bu ev Zaferiye Mahallesi Bozerler evi olup, Rüstem Bozer, Yunus Bozer, Süleyman Bozer mal sahipleri olarak her türlü ortak çalışmaya katılmaya karar verdiler.

— Bu konuyu takiben Zaferiye Mahallesi BEYOĞLU EVI ve Hacabdurrahman Mahallesi'nde Beyoğlu Evi ayrı biçimde değerlendirilecektir.

— Aynı doğrultuda Kula Türk Evi-Müzi Ev Projesi kararlaştırılmış olup, Cami-i Atik Mahallesi "Zabunlar Evi" müze-ev şeklinde değerlendirilecek ve ilerde buna bitişik "KAÇIKLAR EVI'-nin ilavesi planlanacaktır.

— Kula Türk Evi Koruma, Tanıtma ve Değerlendirme Derneği ile birlikte çalışacak olan Kula Teknik ve Bilimsel Çalışma Grubu oluşturulmuştur. Onursal Başkanı Kula Belediye Başkanı, Koordinatörü Mimarlar Odası İstanbul Şubesi olan grubun diğer üyeleri: Mimarlar Odası İzmir Şubesi, sempozyumu ve kararara katılan üniversitelerin ilgilileri, Türing Otomobil Kurumu, TÜRSAB, Taç Vakfı yetkilisidir.

Yeni dönem

Baştarafı 5. Sayfada

bir yayın organına sahip olamamasının büyük eksiklik olduğu vurgulanmakta ve bunun giderilmesi için aşağıdaki öneriler sıralanmaktadır:

1. Örgüt içine yönelik olarak, yukarıdan aşağıya haber ve bilgi akışı sağlayacak olan "iç bülten"e ivedilikle gereksinim vardır. TMMOB ve birimlerinin çalışmalarını ve görüşlerini görüte ulaştıracak olan bu yayın TMMOB'ye parasal ve kadro olarak pek az bir yük getirecektir.

2. Tüm üyelere yönelecek ve kamu oyuna ilgi alanımıza giren konularda, ülkemiz sorunlarıyla ilgili seçenek görüşleri duyuracak bir yayın ise ancak olmayan bir dönemde gerçekleştirilmelidir. Geçmişte başarılı yayınlar yapmış olan "Birlik Haberleri" bu konuda örnek olabilir.

3. TMMOB çalışmalarını, gezi yıkım ve politikalarını üyelere ulaştırmak ve Oda yayınlarından sürekli olarak yararlanılmalıdır.

Kayaköy

Baştarafı 3. Sayfada

nı, İsmail Demiraş: M.O. Genel Sayman, Ali Rüzgâr: M.Y.K. üyesi- İst. Şb. Sek., Hasan Özbay: M.Y.K. üyesi- Yayın Kom. Tems.

Komite başkanı **Yücel Gürsel** 7/6/1988 tarihinde Türk-Yunan Dostluk Derneği'ne yazılı bir başvuruda bulunmuş ve şu öneriyi götürmüştür:

"Kayaköy'ün bir BARIŞ KÖYÜ, Ege Kültürleri Araştırma Eğitim Merkezi olarak yaşatılmasını sağlayacak önerilerin ve programın oluşturulması, bu programın hükümetlere ve bakanlıklara götürülmesi ve gerçekleştirilmesi için sürdürülecek çabaların, Türkiyeli ve Yunanistanlı sanatçı, düşünür ve mimarların olışan ortak ve geniş bir komitenin girişimi ve eşeri olmalıdır.

Bu öneri programı somutlamak için 1988 sonbaharında Kayaköy'de Yunanistan'dan katılacaklarla birlikte gündemli bir inceleme gezisi düzenlenmeli, seminer sonuçları ortak eylem programının ana katlarını vermelidir."

Öte yandan, görüşüne başvurduğumuz, Mimarlar Odası 2. Başkanı Oktay Ekinci ise şunları söylemiştir:

"Kayaköy için önerdiğimiz bu proje, son yıllarda yükselen Türkiye ile Yunanistan arasındaki dostluk arayışlarının somut bir adımı olabilir. İki komşu ülkenin yakınlaşması, herşeyden önce, iki halkın kardeşçe ve barış içinde bir arada yaşamaları arzularının güçlenmesiyle gerçek anlamda sağlanabilir. Geçmişte, Kayaköy ve çevresinde, Türk ve Rum aileler, uzun yıllar, birbirlerinin dinlerine, inançlarına, kültürlerine karşı son derece saygılı olarak ve daha da öteki pekçok konuda karşılıklı yardımlaşarak bir arada yaşamışlar. Önerdiğimiz proje; Kayaköy'e yeniden Rumların yerleşmesini elbette öngörmüyor. Ancak, iki ülke arasındaki bilimsel ve kültürel aktiviteleri ve turizm programlarını, iki halkın yeniden ve bu kez "iyi komşuluk ilişkileri içinde" yaşamalarına yönelik olarak gerçekleştirmeyi amaçlıyor. Biz, şiddetle inanıyoruz ki, bu yaşamın ortak ticari etkinlikleri" anlamıyoruz. Bugün Dünya'da, birbirleriyle sınırlıdır halde, karşılıklı ticaret yapan ülkeler yok değil. Yani "ticaret", dostluğun temeli olamıyor. Önemli olan halklar arasında yakınlaşmadır. Bunun da en önde gelen koşulu, ortak kültür ve sanat programları oluşturmaktır. Ege Uygarlığı ise, M.Ö. 3000'lere dayanan geçmişi ve zengin birikimiyle, böyle bir programı başarıya ulaştıracak eşsiz bir kaynaktır. Kayaköy, gerek kent yapısı, gerekse mimari özellikleriyle, bu kaynağın en değerli ürünlerinden biridir. Sıradan bir tatil köyü projesine kurban edilmemelidir..."

Mimar

Baştarafı 3. Sayfada

gini söyleyerek, koruma planlarının önemine değindi. Tayla, bu konuda örnek göstererek Tarsus, Filibe ve savaşta yıkılan Avrupa kentlerinin yeniden kuruluşu kimliklerinin korunduğunu belirterek, "Eski eserlerin hepsi potansiyel konuttur. Hem de yaşanabilen konuttur, eski eserler korunması, çevre korunması ile birliktedir" dedi.

Prof. Dr. Erol Eti ise konuşmasında eğitim sorunları üzerinde durarak, "Sevgi, bilinçlenme ve eğitim üçlüsü kurulmalıdır" dedi.

Sergi

Mimarlık pratiğinin gündeme getirilmesi, çağdaş mimari ürünlerinin kamuoyuna tanıtılması ve tartışılmasının sağlanması amacıyla iki yılda bir tekrarlanacak olan "1. Ulusal Mimarlık Sergisi" 9 Nisan Mimar Sinan Gününde Ankara'da açılmış; **Büyük Ödül** ve beş ayrı dalda **Başarı Ödülü** verilmişti. Bu yıl için hazırlanan ve 153 çalışmanın yer aldığı sergide Büyük Ödül (Sinan Ödülü) tüm yapılarından ve mimarlığa olan hizmetlerinden dolayı Prof. Dr. Sedat Hakkı Eldem'e verilirken, başarı ödülleri ise şöyle belirlenmişti:

Mesleğe Katkı Dalı'nda Zeki Sabar, **Yapı Dalı'nda** Cengiz Bektaş, Muhlis Türkmen, İnal Göral, Şevki Vanlı, Ersen Gömleksizoğlu ve Utarit Izgi.

Gri Sanatı Ödülü Dalı'nda; Erbil Coşkuner ve Cedef Tunçcağ

Proje Dalı'nda Hamdan Karabey.

Grafik Sunuş Dalı'nda Muhlis Türkmen, A. Serdar Bayram ve Can YEngül.

SİT alanı içerisindeki tarihi Kula evlerini canlı bir şekilde yaşatan "Kulalar Yıkılmasın" fotoğraf sergisi ise Hüsrev Tayla ve Ali Rüzgârın arşivlerinden alınan örneklerle oluşuyor.

Geleneksel ve çağdaş mimari ilişkisi

18 Temmuz günü aynı galeride yapılan "Geleneksel ve Çağdaş Mimari İlişkisi Paneli"nde konuşmacılar; dünyada, mimarlığın eleştiri sürecinin yaşandığını, Türkiyeli mimarların da bu süreçten uzak kalmayacaklarını, mimarın kimlik sorununun önemli olduğunu vurguladılar.

Yücel Gürsel'in yönettiği panelde Doç. Dr. Afife Batur, Şevki Vanlı ve Mehmet Konuralp konuşmacı olarak yer aldılar.

Açış konuşmasında Yücel Gürsel; mimarlıktâ eleştiri platformunu oluşturmak istediklerini, panelin konusunun ise bu "eleştiri nasıl olmalıdır"ın cevabının aranacağını belirterek, eleştirinin nesnel, tarihe dayalı ve dışardan eleştirilerin alınarak yapılması gerektiğini hatırlattı. Gürsel'in görüşleri özetle şöyle:

"Meslektaşlarımızın çok değerli çağdaş mimarlık örneklerini sergilediğimiz bu günde, mimari mirası koruyabiliyor diyoruz, amma yıldı 400 bin konut açığı karşısında ne yapacağız? Asıl bu soruya yanıt vermek için geleneksel mirasımızı bir okul olarak korumalıyız diyoruz. **UIA'nın Bringhton bildirisi de bu konuya değinerek, mimarlığın sorununun bugün, tasarım değil, bir yıkım sorunu olduğunu ortaya koymaktadır.** Yalnızca felsefi anlamda kalmayan, geniş halk kitlelerinin ihtiyaçlarını karşılayan ilkeler çıkarmalıyız. Bu ilkeler anlaşılır olmalıdır ki anlatabilelim, savunabilelim.

İnsanlığın tümüne karşı sorumluluğumuz, birbirini izleyen tarihsel süreçleri içinde barındıran kültürel varlığımızla dünyada bir atak yapabiliriz."

Doç. Dr. Afife Batur; kentleşen Batı'da tek bir yaşam biçimi, bizim gibi toplumlarda ise birden fazla yaşama biçimlerinin bulunduğunu belirterek, mimarının de yaşama biçimine göre şekilleneceğinden Türkiye'de mimarın kimlik sorununun önem taşıdığını söyledi.

Batur, daha sonra yaptığı konuşmasında konunun tartışma eksenlerini çizmeye çalıştı. Çok sayıda basın mensubunun ilgi gösterdiği ve soru yöneltterek katıldığı panelin, üçüncü konuşmacısı Şevki Vanlı; konuşmasında, toplumun her konuda olduğu gibi bu yaşamsal konuda da duyarsız olduğunu, Haliç ve Tarlabaşı yıkımlarına miras olarak değil, temizlik meselesi olarak bakılığını söyleyerek, 1. ve II. Ulusal Mimari dönemlerinin uygulamaları ve tartışmaları üzerinde durdu.

Mehmet Konuralp de; toplumun kültürel eğitimi için mimarlar olarak ne yapmalıyız sorusuyla başladığı konuşmasında, yaşı ustası okullarının açılması önerisini geliştirdi, I. ve II. Ulusal Mimari dönemlerinin kritiğini yaptı.

İzleyicilerden Mustafa Izberk, İsmet Okyay, Hüsrev Tayla, Ali Çelener ve Yaşar Şahabettin Yücel de panelde görüşlerini dile getirdiler.

Küçük ve

Baştarafı 3. Sayfada

iyi alanında 1000 civarında yan sanayi kuruluşu bulunmaktadır" diyerek savlarını kanıtlamaya çalışan Parlende dördüncü konuşmacı olarak söz alan Makine Mühendisleri Odası Onur Kurulu üyesi **Serdar Tan** ise söz konusu sektörün içinde bulunduğu sıkıntılara dikkati çekerek, **"Günümüzü enflasyon koşullarında %120'lere varan kredi faizleri ile küçük ve orta sanayi kuruluşlarının bırakın büyümelerini, varlıklarını sürdürübilmelerinin bile tartışılacağını"** söyledi. Tan'dan sonra söz alan İMES Sanayi Sitesi Eski Genel Sekreteri **Necati Bayram,** kendi site uygulamalarına ilişkin geniş örnekler sunduğu konuşmasının yanı sıra, **"Sadece küçük ve orta sanayi kollarında değil, bir bütün olarak teknolojik gelişimde, birçok faktörün yanı sıra mesleki eğitimin de şart olduğuna inanıyorum"** dedi.

Halk Bankası Mali Tahlil Uzmanı **Yunus Esmer'in** panelde yaptığı konuşma ise daha ilgi çekiciydi. Her gün kredisizlikten sayısız küçük ve orta sanayi kuruluşunun batmakta olduğu günümüzde, **"Ülke ekonomisinde büyük yeri olan küçük ve orta sanayi işletmelerinin önemli sorunlarından biri finansman yetersizliğidir"** diyen **Yunus Esmer,** yaşanmakta olan gerçeği bir kez daha dile getiriyordu.

Panelin son konuşmacısı olan ekonomist **Tanju Akad** da, yaptığı açıklamalarda konunun maliyet ve işletmecilik açısından yaşanan sorunlarına değindi. **"Türkiye'de küçük ve orta sanayi işletmeciliği adeta işkencedir. Çünkü hem mal ve tüm girdilerini satın alırlar, hem de pazarlama güçleri zayıftır"** diyen Tanju Akad, verdiği canlı örneklerle görüşlerine zenginlik kazandırdı.

Zaman zaman dinleyicilerden de konuşmacıların katılmasıyla konuların derinlemesine tartışıldığı panelden çıkan sonuç, küçük ve orta sanayi kuruluşlarının can çekişmekte olduğudu.

ÖLÇÜ'nün

Baştarafı 1. Sayfada

marlar Odası İstanbul Şubesi ve Oda adına sahibi olarak Başkan Yücel Gürsel seçildi.

Yine aynı toplantıda alınan bir kararla, Makine Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi ÖLÇÜ'nün şedinci ortağı olarak gazeteye katıldı.

Bu yeni düzenlemeye göre gazetenin Genel Yayın Yönetmenliği'ne de İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu Sekreteri Haluk İşözen getirilirken, değişen yazı kurulu üyeliklerine de yine aynı odadan Serdar Kubilay ile Makine Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu Sekreter üyesi Mustafa Aral seçildiler.

Küçük

Baştarafı 2. Sayfada

leri **Küçük ve Orta Sanayi Fuarı** geçtiğimiz günlerde Yıldız Üniversitesinde açıldı.

Altmışın üzerinde firmanın katıldığı fuar, küçük ve orta sanayinin Türkiye sanayi yapısı içindeki konumunu irdelemeyi, ürünlerini sergilemeyi amaçlamaktaydı. Çok sayıda konuk ve izleyicinin katıldığı fuar Yıldız Üniversitesi rektör Yardımcısı **Prof. Dr. Rıfkı ASLAN** ile Makine Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Başkanı **Coşkun ÖZBAŞ** yaptıkları birer konuşmayla açtılar. Yaptığı konuşmada küçük ve orta sayının sorunlarına, ülke sanayi içindeki durumuna ayrıntılarıyla değinen Coşkun ÖZBAŞ özetle şunları söyledi: **"Ülkenizin gelişmesine sanayileşme dışında bir seçenek yoktur. Küçük sanayi kuruluşları, büyük sanayiyi besleyen üretim sektörleridir.**

Güçlü ve organize bir sanayi yapısı, büyük sanayi ile küçük sanayinin birbirlerini uyumlu bir biçimde tamamlamalarıyla gerçekleşebilir. Çünkü küçük sanayinin büyük sanayi içindeki üretim payı %65 ile %95'lere varan oranıyla önemli bir yer tutmaktadır. Ama bu sektör bugün sahipsizdir."

Açılışta daha sonra alan **Remzi GÜLSÜN, Hasan CEBİROĞLU** ve **Bülent ÖZEN'de** birer konuşma yaparak, konunun önemini vurguladılar.

Ülkemizde bu kapsamda ilk kez gerçekleşen Küçük ve Orta Sanayi Fuarı'nın, bir fuar organizasyonu olmanın ötesinde, üniversite, Makine Mühendisleri Odası ve Sanayi kanadının somut bir işbirliğinin sağlanması doğrultusunda da atılmış önemli bir adımı olduğu belirtilmektedir. Bir hafta süren fuara büyük ilgi duyuldugunu gözlemleyen ilgililer, fuar çerçevesi içinde düzenlenen ve konuya ilişkin görüşlerin dile getirildiği panelin de önemli ipuçları verdiğine dikkatleri çektiler.

KATKI

Baştarafı 1. Sayfada

fonksiyon arı işliyor mu?

Sorular çoğaltılabilir. Hemen belirtmek gerekir ki, Oda yönetici kadroları ve meslek mensupları bu ve benzer sorulara bilimsel açıklıkla bakarak açık ve net cevaplar verebilmelidir. Kuşku ve kendini sorgulama, bilimsel bir tavır olarak gelişmenin ilk adımıdır.

Denebilir ki, **TMMOB ve Oda'lar gerçek işlevlerine demokratik- toplumsal ilişkilerin alabildiğine geliştiği koşullarda kavuşacaktır.**

Genel olarak, tariflenen amaçlara yakın bir etkinliğin toplumsal gelişmenin çağdaş ölçüleri içinde yer bulabileceği kuşkusuz doğrudur. Ancak kurumsal gelişmenin bir miladi olmadığı, bu anlamda, içinde bulunduğumuz koşullarda bile yapılacak pekçok görevim olduğu unutulmamalıdır. Kanımızca sorun, zamanlama sorunu olmaktan çok, ilk etapta, ihtiyaçların açıklıkla tanımlanabilmesi sorunudur. Diğer taraftan, TMMOB ve ODA'ların kuruluşunda meslek alanının kendi iç zorlaması değil, yukarıdan aşağı yapılan düzenlemelerin etkin olduğu söylense de bu gerçek otuz yılı aşkın faaaliyet gösteren bir kuruluşun beklenen düzeyde fonksiyonelliğe kavuşamamasının bir gerekçesi olmamalıdır.

Bu çerçevede, öncelikle kurumsal yapının iş yapılanmasında ve işleyişinde bazı mekanizmalara hayatiyet kazandırmak gerekli olmaktadır. Bu yöndeki önerilerimizden bir bölümünü aşağıya sıralıyoruz.

• TMMOB ve ODA mali yapılarını güçlendirmek yasal ve örgütsel yeni düzenlemeler üzerinde durulmalı, yeni gelir kaynakları yaratılması yönüne gidilmelidir.

• Meslek mensuplarının çeşitli konularda görüşlerini tesbit etmek amacıyla

Gazetemizin bu sayısı 15.000 adet basılmıştır.

ÖLÇÜ

MÜHENDİSLİK VE MİMARLIKTA

15 GÜNLÜK MESLEKİ GAZETEDİR

TMMOB Gemi, Harita ve Kadastro, İnşaat, Kimya, Makina, Ziraat Mühendisleri ile Mimarlar Odası İstanbul Şubelerinin ortak yayın organıdır.

SAHİBİ: Odalar İst Şubeleri adına Mustafa ALTINELLER
GENEL YAYIN YÖNETMENİ: Halük İŞÖZEN
YAZI İŞLERİ SORUMLU MÜDÜRÜ: Sönmez TARGAN

YAZI KURULU ÜYELERİ: Yücel GÜRSEL, Halük İŞÖZEN, Sönmez TARGAN, Şener ÖZLER, Serdar KUBİLAY, Mustafa ARAL, Emre DÖLEN, Nail GÜLER, Hüseyin MAĞDEN, Nuri UYGUR.
YAYIN DANIŞMANI: Besim ÇEÇENER
YAZIŞMA ADRESİ: TMMOB Mimarlar Odası İst. Şubesi Taksim Cad. 15/2 TAKSİM / İSTANBUL

Tel: 145 08 45 - 145 16 66
BASILDIĞI YER: MİLSAN A.Ş.
OFSET HAZIRLIK: Pırıltı Reprodüksiyon
REKLAM SORUMLUSU: Nuri UYGUR
REKLAM KOŞULLARI: Sütun Santim Renkli: 8000 TL. Siyah - Beyaz 5000 TL.
ABONE KOŞULLARI: 6 Aylık 3600 TL. Yıllık 7200 TL.

HKMO'dan

4. geleneksel yemeğimiz yapıldı

Harita ve Kadastro Mühendisleri için kış soğuk ve sevimsiz bir çalışma ortamı olan mevsim. İşte soğuk günleri geride bırakıp zevkli bir arazi çalışmalarının müjdecisi ilkbaharda; kaynaşma ve dayanışma günü olarak nitelendirebileceğimiz geleneksel yemeğimizin 4'üncüsü 15 Nisan 1988 tarihinde BÜYÜK SÜRMELİ Gece Kulübü'nde yapıldı.

Yemekte bir konuşma yapan HKMO İstanbul Şubesi Başkanı Doç. Dr.Tevfik Ayan, "Mesleğimiz de giderek daha fazla gereksinme duyulan bu etkinlikler; meslektaşlar arasında kaynaşmayı ve dayanışmayı sağlamaktadır. Bunun önemini bilincindeyiz, bu nedenle geleneksel yemeklerimiz devam edecek ve beraberliklerimiz sürecektir" dedi.

Ankara merkez yöneticileri, oda temsilcileri ve 500'e yakın üyemizin katıldığı gece çok canlı ve neşeli geçti. Yemek boyunca üyelerimiz anılarını tazelerken; geç saatlere kadar süren müzik eşliğinde dans ve oyunlar belleklerde tatlı izler bıraktı.

TMMOB Kimya Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi'nin öz gün bir çalışması

"TÜBİTAK dosyası kapanmalıdır"

SORULAR

1. Bildiğiniz gibi TÜBİTAK kuruluş yasasındaki deyimlerle "Türkiye'de müsbet bilimler alanında temel ve uygulamalı araştırma faaliyetini" "geliştirmek ve teşvik etmek", "düzenlemek ve koordine etmek" amacıyla kurulmuştur. Bu amaç bilim ve teknoloji politikası oluşturmayı da içermektedir. Bilim adamları ve ilgili çevrelerde yaygın olan görüş, TÜBİTAK'ın bu işlevleri yerine getirmediği doğrultusundadır. Bu konudaki görüşlerinizi söyler misiniz? 11 Kasım 1987 tarihli KHK sonrası TÜBİTAK bu işlevleri yerine getirebilecek midir?

2. TÜBİTAK gibi bir kurumun bizim gibi çoğunlukla teknoloji ithal eden ülkelerde teknoloji üretimi amacına katkısı ne olmalıdır? TÜBİTAK'ın sanayi ile ilişkileri nasıl olmuştur?

3. 11 Kasım 1987 KHK sonrasında TÜBİTAK'ın örgütlenme ve kadrolaşma açısından eksiklikleri, sorunları nelerdir?

4. Üniversite ile TÜBİTAK ilişkileri nasıl gelişmiştir. YÖK Yasası ile üniversitelerde yapılan düzenlemeler TÜBİTAK'ı nasıl etkilemiştir?

5. TÜBİTAK gibi kuruluşların örgütlenme modeli ve çalışma biçimi sizce nasıl olmalıdır?

Yukarıdaki sorular ışığında TMMOB'ye düşen görevler sizce neler olabilir?

Türkiye, seksenli yılların başından beri bilimin, bilimselliğin horlandığı ve hatta yok edilmeye çalışıldığı bir dönemi yaşamaktadır. YÖK düzeniyle üniversitelerin içine düştüğü erozyon herkeşe bilinmektedir. Öte yandan, önce türlü engellemelerle yönetsel olarak çalışamaz duruma düşürülen TÜBİTAK, 1983 yılında yapılmak istenen bir yasa değişikliği ile 11 Kasım 1987 tarihinde bilimsel ve özerk nitelliğini büyük ölçüde yitirerek sıradan bir devlet kurumu durumuna getirilmiştir. Ve konunun üzücü olan yanı ise bu alanda gerekli tepkinin gelmemiş olmasıdır.

Bundan bir süre önceki bir yazısında "TÜBİTAK Dosyası Kapanmalıdır" diyen Sayın Refet Erim'in yaklaşımlarından esinlenerek konuyu ÖLÇÜ için gündeme aldık.

TMMOB Kimya Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi'nin özgün çalışmaları sonunda, hazırlanan soruları TÜBİTAK içinde yer almış ve yakından ilgili üç değerli bilimcimiz Prof. Dr. Cahit Arf, Prof. Dr. Erdoğan Şuhubi ve Prof. Dr. Bahattin Baysal ile TÜBİTAK'da uzun süre Genel Sekreter Yardımcılığı görevi yapmış olan Refet Erim'e yöneltik. Yazının yanıtlar bölümünde önce toplu olarak sorularımızı bulacaksınız. Gelecek sayılarımızda ise aynı sorularla ünlü siyasetçilerimizi karşınıza çıkartmayı amaçlamaktayız.

Prof. Dr. Erdoğan Şuhubi

TÜBİTAK Türkiye'nin bütün bilimsel yaşamının tek temsilcisi değildir.

Prof. Dr. Bahattin Baysal

TÜBİTAK kurulurken ufak ama etkin bir kurumdu. Oysa bugün kocaman ama bilimsel etkinliklere az destek veren kurum haline geldi.

Rafet Erim

Yasa değişikliği bir senaryodur. Bu kararname TÜBİTAK'a hiç bir şey getirmemiştir.

Ord. Prof. Dr. Cahit ARF

TÜBİTAK teknoloji üreten bir fabrika değildir. Böyle bir fabrika olmadı, olamaz da.

YAZISI 6. SAYFADA

HKMO

İstanbul'da yeni mesleki denetim büroları oluştur du

Bu döneme kadar İstanbul ili çevresinde tüm mesleki denetleme uygulamasıyla ilgili vize işlemleri şubemizde belirli gün ve saatlerde yapılmaktaydı.

Mesleğimizin gerektirdiği hizmetlerin nitelikli ve yönetmeliklere uygun olmasını sağlamak amacıyla sürdürdüğümüz mesleki denetim uygulaması üyelerimizin özverili yaklaşımı ile bugüne değin yürütülmektedir.

10. Genel Kurulumuza İstanbul çevre ilçelerinde yeni mesleki denetleme büroları oluşturulması yönündeki Yalova ilçesinden gelen önerge, katılan tüm üyelerimizin ortak istemine dönüştü.

Tüm bu olumsuzlukları gözönüne alan şube yönetim kurulu aldığı kararla ilk adımı attı. Mesleki denetim uygulamasına şubemiz dışında dört merkez ilçesinde de başlanması kararı aldı. Oluşturulan bürolar ve sorumlular şöyledir:

Yalova: Cihan Altunbaş
Bakırköy: Murat Demirbaş (Bakırköy Belediyesi)
Gaziosmanpaşa: Mustafa Yıldırım (Gaziosmanpaşa Belediyesi)

Anketi sonuçlandırıyoruz...

İstanbul'da yapılar alarm veriyor

İMO İstanbul Şubesi Yapı Malzemeleri Komisyonu tarafından hazırlanan ve "İstanbul'da dökülen betonların ne oranda denetlendiğini" araştıran anketi bu sayımızda yer alan Prof. Dr. Muzaffer İpek ile Doç. Dr. Saim Akyüz'ün verdikleri yanıtlarla şimdilik noktalıyoruz. Anket çalışmalarını yürüten komisyonun Başkanı İnş. Müh. Haluk İŞÖZEN ile Yazı İşleri Müdürümüz Sönmez TARGAN'ın konuya ilişkin yaptığı bir söyleşiyi de yayınlayarak sorunu okurların değerlendirmesine bırakıyoruz.

SÖYLEŞİ

SÖNMEZ TARGAN — Ankete verilen yanıtlar sektörde gerekli ve uyarıcı etkiyi yaptı mı?

HALUK İŞÖZEN — Herhalde bunu saptamak için de bir anket yapmak gerekecek. Ama, yine de beton ve yapı güvenliği konularında bir duyarlılık yarattığımız inancındayım. Örneğin. I. Ulusal Beton Kongresi için yaptığımız ön çalışma toplantısına katılan firmaların bu duyarlılığı gösterdiklerini gözledik.

SÖNMEZ TARGAN: Komisyonunuzun bu konuda ileriye dönük ne gibi çalışma ve önerileri var?

HALUK İŞÖZEN: İMO İstanbul Şube Yapı Malzemeleri Komisyonu'nun görüş ve önerileri şunlardır:

— İnşaat Mühendisleri Odası, Üniversite, Belediyenin ortaklaşa oluşturacakları denetim komisyonları yapı denetimi konusunda yetkili olmalı,

— Komisyonun rasgele betonlardan örnek alma yetkisi bulunmalı,

— Alınan örneklerin denenmesi için Üniversite, belediye ve diğer kamu kuruluşlarındaki laboratuarlardan yararlanılmalı,

— Öncelikle çok katlı yapılardan başlayarak, tüm yapılardan üretilen betonların kalite kontrollerinin belgelenmesi istenmeli,

— Pilot olarak Toplu Konut Fonu'ndan kredi alan kooperatif yapılarından başlayarak, bu kooperatiflerin her kredi dilimi serbest bırakılırken istenilen belgelere, o ana kadar dökülmüşü betonların kalite kontrol belgelerinin de eklenmesi istenmelidir.

— Beton malzemelerinin, agrega ocaklarından başlayarak çimento ve diğer malzemelerin standartlara uygunluğunun denetlenmesi sağlanmalıdır.

SÖNMEZ TARGAN — Anketten alınacanan sonuçları ne ölçüde elde ettiniz?

HALUK İŞÖZEN: — Biz, yapıların büyük çoğunluğunun denetlenmediğini biliyordik. Yapının önce neyini denetlersiniz? En canlı alıcı noktası olan demir ve betonunu şüphesiz. Betonun denetimi, silindir ya da küp'le alınan örneklerin kırılmasıyla başlar. Anketten çıkan sonuç, %98'inin denetlenmediği oldu. Sorularımızı genellikle bunun üzerinde yoğunlaştırdık. Aldığımız yanıtlar kadar da yanıtlanmayanları oldu.

SÖNMEZ TARGAN — Yanıt alamadıklarınızı bir örnek verir misiniz?

SORULARIMIZI YANITLADI: Komisyon Başkanı Halük İŞÖZEN (sağda) Yazı İşleri Müdürümüz Sönmez TARGAN'ın sorularını yanıtlıyor.

HALUK İŞÖZEN — Özellikle Anakent Belediyesine: "Niteliksiz ağrega ocaklarına karşı yaptırım gücünüz var mı? Düşünceleriniz nelerdir?" diye sorduk. Konunun en cazı alıcı noktası da burasıydı. Yanıtlamak bir yana, bizlerle karşılaşmak bile istemediler.

Ülkemizde istenilen nitelikte beton üretilememektedir'

SAİM AKYÜZ
İTÜ İnş. Fak. Öğretim Üyesi

1 — Beton inşaat sanayiinin önemli bir malzemesidir. Ülkemizdeki yapıları büyük oranda betonî malzemesi ile inşaa edildiğine göre betonun önemi açık olarak anlaşılır. Ancak gerek yeterli bilgiye sahip olamamaktan ve gerekse önemsememekten dolayı beton istenen inşaatlarda uygulanan teknolojinin zorlamasıyla istenen nitelikte beton üretilmektedir. Fakat orta ve apartman gibi küçük ölçekli inşaatlarda beton kalitesi karşımıza büyük bir sorun olarak çıkmaktadır. Bu tür inşaatlarda üretilen betonun mukavemetinin seçilen projeye mukavemetini sağlaması gerektiği hiçbir zaman ciddiye alınmamaktadır. Bu durum hem milli servet kaybına yol açmakta ve hem de can kayıplarına neden olabilmektedir. Dolayısıyla özellikle küçük ölçekli inşaatlardan da beton kalite kontrolünün yapılması bir zorunluluk haline getirilmelidir. Bunun için şu öneri ileri sürülebilir. Üretilen her 50 m³ beton için binanın Teknik Uygulama Sorumlusunun (T.U.S.) gözetimde ve sorumluluğunda 3 deney numunesi alınmalı ve bu numuneler resmi bir laboratuvarda deneye tabi tutularak basınç mukavemetleri belgelenmelidir. Daha sonra yapının kullanım veya oturma izni alımı sırasında resmi laboratuvarlardan alınan bu deney raporlarının da belge olarak sunulması mecburiyeti konulmalıdır.

2 — İ.T.Ü İnşaat Fakültesi Yapı Laboratuvarlarında esas olarak aşağıdaki deneyler yapılmaktadır:

— Beton numuneler üzerinde basınç deneyleri
— Çelik çubukların çekme deneyleri

Arkası 5. Sayfada

İstanbul'un kimliği

BESİM ÇEÇENER *Mimar*

5 Temmuz akşamı evlerimizde iki önemli konuk vardı. Sayın Bedrettin Dalan ve Sayın Doğan Kuban. "Bir Konu, İki Konuk" TV programının sayın konukları.

Kendi de mimar olan Sayın Fatih Orbay'ın seçtiği konu ise İstanbul'da sürdürülen ve adına çağdaşlaştırma denen kültür varlığı kıyımı.

Evet, son söylememiz gereken önce söylemeyi yeğledik. Çünkü, bu yazıyı okuyan birçok kişinin yazının sonunda söyleyeceklerimizi bildiklerini biliyoruz. Bilmediğimiz; okuyucularımızın bu gerçeği yıllardır elimize geçen her araç ile her zaman söylemekte olduğumuzu bilip bilmedikleridir. İki yıl önce yayın yaşamına giren "ÖLÇÜ" gazetemizin ilk sayılarından itibaren vurgulamaya çalıştığımız en önemli husus, yapıları bu bilim dışı uygulamaların İstanbul'un KİMLİĞİNİ yok ettiği gerçeği idi. Oysa, 5 Temmuz akşamı konuğumuz olan Sayın Dalan sadece kendi kafası içinde bulunduğunu açıkça söylediği gizli planlarına göre, yaptığı operasyonların amacının İstanbul'un kimliğini ortaya çıkarmaya yönelik olduğunu iddia etmektedir. Sayın Fatih Orbay'ın görüntülediği çalışmalar ile tümüyle bir Dalan propagandasına dönüşen programda, kendisine yeterince konuşma olanağı verilmediğine inandığımız Sayın Doğan Kuban'dan beklediğimiz, sorulmamış bazı soruları sormak ve yanıtlarını vermek zorunluluğunu hissettik.

Sayın Dalan, bizce de doğru olan bir görüşle, eski - yeni ayırımı yapmadan 6 milyon insanın tümünü İstanbullu olarak kabul ettiğini söylüyor. Haklıdır, her İstanbullunun bir ilk dönemi vardır. Gene Sayın Dalan, tarihi İstanbul'un, tüm kentin yirmide biri olduğunu söylemektedir. İstanbul'un fiziksel kimliğini oluşturan eski semtlerde yaşayan İstanbullular: 1-1,5 milyonu geçmez. 4,5-5 milyon İstanbullu bu tarihi çevrenin dışında, çok farklı ve ne yazıkki çok yoz bir fiziki kimliğe sahip yörelerde yaşamaktadır. **Son dört yıl içinde belediyelerin eline geçen trilyonlarca liralık maddi olanağın tamamı eski yörelerin değiştirilmesi için harcanmıştır. Soruyoruz, İstanbul'un değişmesi gerekin fiziki kimliği sadece bu eski yöreler midir? 5 milyon insanın çağdışı koşullarda yaşadığı ortam İstanbul değil midir? Bu bölgelerin çağdaşlaştırılmaya hiç mi gereksinimleri yoktur?** Kuşkusuz vardır. Hem de otomobili ile Beyoğlu'ndaki lüks bürosuna gelecek işadamını rahatlatmak için yapılan Boğaz köprülerinden, kazıklı yollardan çok daha öncelikli olarak vardır.

Ülke üretimi ve ticaretinin kaçınılmaz bir parçası olan taşımacılığa, toplu ulaşım vasıtalarına 1. köprüde öncelik tanımadan ve özel iz ayırmadan geçişlerine belli saatlerde yasak konan şoförleri TV'de konuşturarak gerekliliği kabul ettirilmeye çalışılan 2. Boğaz Köprüsü'nden çok daha öncelikli olarak vardır. Bu kent, en az arabalı beyler kadar, davul zurna ile karşılıyarak gülünç olduğumuz turistler kadar onların da kentidir.

Sayın Dalan, yapıtlarının şık görüntülerinden de güç alarak TV izleyicilerine adeta bir kültür varlıkları koruyucusu görünümü vermiştir.

Kuşkusuz, Haliç'in her iki yakasında yıllarını ihmali sonunda oluşan yanlış yerleşim ve kullanımların kaldırılmasının doğruluğu yadsınamaz. Eylem, bilimsel açıdan içerdiği uygulama yanlışlarına karşın, genelde doğru bir davranıştır. Ancak, bu temizlemeyi başlatan 1984 onama tarihli 1/5000 ölçekli **Haliç Nazım İmar Planı**'nda hiçbir yeşil alan kullanımının olmayışı, daha sonra kamulaştırmaları yapabilmek için, 1986 yılında başka bir Haliç Nazım İmar Planı yapılmış olması, düzenlenen yeşil alanların daha kaç yıl böyle kalabileceği hususunda bizde bazı kaygılar yaratmaktadır.

Boğaziçi kültüründe yeşil

Bu topraklarda doğmuş ve gelişmiş bir kültürün somut belgeleri olan Bizans Surlarına ve sarnıçlarına sahip çıkmak, onların turizm amaçlı ve tartışmaya açık yöntemlerle olsa dahi restore edilmesi doğru bir kabuldür. Öncelikle ele alınmasını da uygun bulmaktayız.

Gene özellikle Üsküdar sahillerinde yapılan kıyı düzenlemelerini art niyetten uzak yararlı uygulamalar olarak görüyoruz.

Üsküdar Fethi Paşa Korusu ile Beykoz Abraham Paşa korularının düzenlenerek halkın rekreaktif gereksinimine sunulması geçikmiş ve önceliği olan çok güzel belediye hizmetleridir. Ancak bu uygulamaların sadece belediye mülkiyetinde olan ve satılması mümkün olmayan korularda yapılmasını, kişi mülkiyetinde olup da kamulaştırılmayan ve üzerlerinde birçok villa yapımına izin verilen diğer Boğaziçi korularında ve bol yeşil şartlarda yapılmamasını, programda sahip çıktıkları İstanbul kimliği ile bağdaştırmak olası değildir. Tümüyle toplumuzaya ait olan ve özel olarak adına **"Boğaziçi kültürü"** dediğimiz yaşama biçiminin en önemli fiziki öğelerinden biri olan Boğaziçi yeşilini yok eden, Boğaziçi'ni beton yığını haline getiren bir uygulamanın sahibi olan kişinin, İstanbul'un tarihi kimliğini koruyucusu olarak ortaya çıkması, program açısından bizi yadırgatan en vurucu husus olmıştır. Uzmanların yıllardır yaptığı uyarılara ve alternatif çözüm önerilerine karşın, Boğaz üzerine köprüler yapmak, su köprülerden hemen Boğaz sırtlarına çıkışlar vermek, imar yasaları ve yapıları imar planları ile "Geri Görünüm Alanları" ve "İtkilerme Bölgeleri" gibi deyimlere sığınılarak, Boğaziçi SIT alanı içinde, Göztepe - Erenköy bölgelerindeki inşaat emsallerine yakın yoğunlukta inşaatlara izin vermek, İstanbul kentinin kuzey yönünde gelişimini özendirmek-

Arkası 5. Sayfada

İzmir şubesi yeni binasında

HKMO İzmir Şubesi 28 Mayısta yeni binasının açılışını yaptı. 1.5.1987'de kurulan şube ve oluşturulan geçici yönetim kurulu 16.1.1988'de yapılan 1. olağan genel kurulla yeni Yönetim Kurulu belirlendi. Bugüne değin yazman üye Erdal Karademir'in bürosunda faaliyet gösteren Şube Yönetim Kurulu kendisine ait bir yönetim yeri sağlanması kararına vardı. Yapılan araştırmalar sonucu Kıbrıs Şehitleri Cad. No: 117 K. 7 D. 12 Alsancak adresinde bir kat kiralandı. Gerekli eşyaların sağlanması sonunda 28 Mayıs Cumartesi günü açıldı. Açılış kokteyline bir konuşma yapan İzmir Şubesi Başkanı Yılmaz Yaran, "Yeni yerimizi üyelerimizin hizmetine açmış bulunmaktayız. Bundan sonra birlik ve beraberlik anlayışı içinde etkin bir çalışma; mesleki sorunlarımıza ortak çözümler bulacağımıza inanıyorum. Hepimize hayırlı olsun" dedi. H.K.M.O. Başkanı Dr. Tahir Özdil de "İstanbul Şubemizin açılışından yıllar sonra ikinci bir şubemizin yeni binasının açılışında bulunmanın sevinci içindeyim. Bu çatı altında birlik ve dayanışmamızın güçleneceğine, mücadelemizi bir bütünlük içinde sürdüreceğimize inanıyorum. Etkin nice çalışma dönemlerine diyor hepinize teşekkür ediyorum" dedi. Yapılan bu konuşmalar sonunda (birkaç üye) subenin kurulması, yeni binasına kavuşması İzmir'e ve Ege Bölgesine yeni bir coşku getirdi. Şüphesiz bu çalışmalarda Erdal Karademir'in kişisel çabaları taktir edilecek niteliktedir. Kendisine teşekkür ediyoruz dedi. Sektör sorunlarının ve güncel olayların konuşulduğu açılış kokteyline H.K.M.O. Başkanı Dr. Tahir Özdil, İstanbul Şubesi yöneticileri, İzmir Oda temsilcileri ve kalabalık üye topluluğu katıldı.

Çok katlı yapılarda Beton dayanımının önemi

Prof. Dr.
MUZAFFER İPEK

Bütün yapılarda malzeme dayanımının yüksek olması arzu edinilen bir özelliktir. Ancak yüksek ve çok katlı yapılarda bu hususa daha önemlidir. Şöyle ki:

1 — Yüksek yapılarda ikincil elemanların yapı dayanımına katkısı ihmal edilecek kadar azdır.

Az katlı yapılarda dayanımı hesaba katılmayan pek çok ikincil (tali) eleman bulunur. Bunlar gerçekte yapının ortay elemanlara gelen kuvvetleri azaltırlar. Örneğin basınca ve kesmeye karşı dayanımları yüksek olan kargir doğru duvarları hesaba katılmadıkları halde yatay yüklerin bir kısmını üzerlerine çekerler. Halbuki yüksek yapılarda ağırlıkları nedeni ile bölme duvarları kargir yapılamaz. Bunun yerine dayanımı sıfır civarında, çok hafif malzeme kullanılır. Dolayısı ile hesapta bulunan kuvvetlerin bu elemanlarca alınan kısmı ihmal edilecek kadar küçük olur ve kuvvetler olduğu gibi taşıyıcı sisteme intikal eder.

2 — Yüksek yapılarda bütün kesitler minimum boyuttadır.

Deprem kuvvetleri ağırlıkla doğrudan doğruya orantılı olduğu için deprem kuvvetlerini düşürmek üzere yüksek yapılarda kullanılan bütün kesitler minimumda tutulurlar. Bu da kesitlerin emniyet gerilmelerine çalıştırılmaları ile, ya da kesitlerini taşıma güçlerinin güvenlik katsayısı ile arttırılmış kesit tesirlerine eşit olması ile sağlanır. Dolayısı ile yapıda fazla bir yedek (rezerv) dayanım bulunmaz. Az katlı yapılarda bazı kesit boyutlarını ve kullanılan donatıyı konstrüktif esaslar belirler. Örneğin normal kuvvet çok küçük olsa bile Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkında Yönetmelik uyarınca bir kolon 25 cm. × 25 cm.den daha küçük kesitte yapılamaz. Böyle bir kolonun yükü herhangi bir nedenle artsa bile göçme olmaz.

3 — Deprem esnasında yüksek yapılarda daha büyük iç kuvvetler doğar.

Yapılar yükseldikçe depremden doğan kuvvetlerin kesidin taşıma gücüne oranı büyür. Dolayısı ile yüksek yapılarda düşey yük altında kesitlerde meydana gelen gerilmeler deprem esnasında çok artar.

Deprem kuşakları üzerinde inşa edilecek yapılarda yapının dayanımı yanında sürekliliği (düktilite) çok önemlidir. Geçmiş depremlerdeki deneyimlerimize göre sünek yapılar büyük depremleri az hasarla atlatabilirler Bir yapının sünek olması betonun kesidinin yeteri kadar büyük olması, donatının belli bir purşantaj değerini aşmaması, ilaveten bazı süneklik koşullarının sağlanması ile mümkün olur. Bu koşullar yerine getirilerek tasarımlanmış bir betonarme kesite önce donatı akar, beton ezilmediği halde yapıda büyük deformasyonlar meydana gelir ve deprem enerjisi yapı tarafından yutulur. Enerjinin yutulması yapı deplasmanlarını azaltır, deprem kuvvetleri düşer ve yapı depremi atlatır.

Son yıllarda büyük yerleşme merkezlerimizde şiddetli ve yıkıcı depremlerin vuku bulmamış olması sanda büyük bir şanstır. Ancak bu durum depremi hiç tanımayan bir kuşak yetişmesine ve yapı üreten ve denetleyen kişi ve kuruluşlarda deprem karşı ilginin dağılmasına neden olmuştur. Bazı örnek mühendislik bürolarımız dışında deprem hesaplarının gerekli ciddiyette yapılmaması yanında, beton üretimindeki kalbailik ve kontrol eksikliği nedeniyle, büyük şehirlerimizde yükselen yapıların maalesef çoğunun muhtemel bir depremde göçme tehlikesi içinde oldukları söylenebilir. Bu bakımdan, İnşaat Mühendisleri Odası tarafından yapılan anketten elde edilen sonuçların sorumlu makamlar üzerinde gerekli uyarıyı yapmasını ve bu kötü gidişe son vermek üzere bundan böyle konuya gerekli hassasiyet göstererek gerekli önlemlerin alınmasını dilerim.

SOHBET 2

Mühendisin meslek içi eğitimi

Maalesef arkadaşlarımızdan lisan bilir olarak gelenlerin dahi lisan eğitiminden geçmesi gerekiyor. Bu konuda formal - informal birkaç kursumuz var. Informal olarak elemanlarımıza video veriyoruz, bir bölüme firma içinde özel ders veriyoruz.

İ. SİLİER — "Başka memleketlerde nasıl yapılıyor?" diye duyduğunuz bir şey var mı?

O. BOZKURT — Dışarıdakiler de çok farklı uygulamalar değil. Fakat firmalarım büyüklüğüne ve şantiye dağınıklığına göre değişen usuller yürütüyorlar. Disiplin dışı eğitim konusunda anlatacağım usuller, örneğin, mukavele tatbikatında bir kurs açıyorlar, **10 gün başka hiçbir işte çalıştırmayıp eğitim yapıyorlar.** Biz sekiz saatin hepsini eğitime ayırmaktansa, **3 saat eğitime ayırıp diğer saatlerde günlük işlerle uğraşmayı daha uygun buldu.**

İ. SİLİER — Şu anda firmada toplam kaç mühendis var?

O. BOZKURT — Bizde çoğunluk inşaat mühendisidir. 100 Türk'yede, 130 dışarıda olmak üzere 230 kadar mühendisimiz var. 61 Libya'da, 23 suudi Arabistan'da, 24 İran'da, 13 Tunus'ta mühendisimiz var. Bunların %70'i inşaat mühendisidir.

E. GÜLER — Sizin anlattıklarınız inşaat şirketinin bir programı mı? Yoksa, holding çapında mı uygulanıyor?

O. BOZKURT — Anlattıklarım inşaat şirketi içinde yaptılarlar. Diğer firmalar da bunu inşaat şirketi bünyesinde uyguluyorlar. Temel mühendislikte 40 kadar mühendis çalışır, temel araştırmada yine epeyce arkadaş var. STFA enerji, teknolojik montaj şirketinde mühendislerimiz yoğunlukta. **Firmamızın toplam nüfusu 700 kişi. Bunun 3300'ü inşaat şirketimizde.**

İ. SİLİER — Disiplin dışı eğitime geçelim.

O. BOZKURT — Disiplin dışı eğitim lisan eğitimi ile başlıyor. Büyük sorunlarımızdan biri bu. Maalesef **arkadaşlarımızdan lisan bilir olarak gelenlerin dahi lisan eğitiminden geçmesi gerekiyor.** Bu konuda formal - informal birkaç kursumuz var. Informal olarak elemanlarımıza video veriyoruz, bir bölüme firma içinde özel ders veriyoruz. Özel hocalarımız var, İngilizce dersleri veriyor. Arapça da var, isteğe tabi olarak. İngilizceyi adeta zorunlu tutuyoruz. Bir bölüm arkadaşları üç ay gibi sürelerle dışarı yolluyoruz. Yoğun, kişisel bazda öğrenim yapıyorlar.

"Management" eğitimi

Diğer bir eğitim konumuz yönetücilik (management) eğitimi. 15 günlük bir programımız var. Dışardan uzman getirip bu programı uyguluyoruz.

İ. SİLİER — Eskiden "Sevk ve İdare Derneği" adına bir firma bu konuda çalışıyordu Onlarınkine mi benziyor?

O. BOZKURT — Birkaç profesör arkadaşımız gelip, kendi konularında çalışmalar yapıyorlar; isteyenlerimizi anlatıyorlar. 13 gün arkadaşları işten koparıyoruz. Kesif bir eğitim uyguluyoruz. İstanbul'da iş daha zor oluyor. Bölgelerde daha rahat uyguluyoruz.

İ. SİLİER — Günlük uygulama nasıl oluyor?

O. BOZKURT — Uyguladığımız yöneticilik seminerleri sabah 8'den, akşam 10'a kadar. Bunun 4 saati, daha doğrusu 4 ders saati (birer buçuk saatten olsa 6 saati) sınıf içi konferans ve tartışma olarak geçiyor. Gerisi ufak ya yularda tartışma olarak. Aynen Harward Üniversitesi'nin uyguladığı "vaka" sistemi.

E. GÜLER — İşletme Enstitüsü de benzerini uyguluyor.

O. BOZKURT — Evet. Türk profesörler ve firmadan arkadaşlarımız, 13 günlük bir program.

İ. SİLİER — Bu bir mühendis eğitiminden çok yönetici eğitimi.

O. BOZKURT — Bir deneyi geçmiş tüm mühendislerimiz ve idareci arkadaşlarımız bu eğitime iştirak ediyor. Bir kere biz her mühendis arkadaşımızın sonunda yönetilige gelmesi olasılığını kabul ediyoruz. Bir de kişi yaptığı işin yalnız teknik tarafını; yalnız mühendislik taraflarını değil, mukaveleyi, işin parasal tarafını, muhasebesini vs. bilsin. Bu ana fikirden yola çıkıyoruz.

Sahada bu betonu nasıl en iyi şekilde dökelim, makineyi en iyi nasıl kullanırım dıtede, muhasebe tekniğini öğretmeye gayret ediyoruz.

İ. SİLİER — Şimdiye kadar kaç kişi geçti, bu eğitimden? Bu kursu kaç kere tekrarladınız?

O. BOZKURT — Bu semineri 8 seri yaptık, bu seride ortalama 17 kişiden 160 kadar arkadaşımız geçti. Bu uygulamanın ikinci bir etabı var. Bu yıl ilk yarısında başlıyacağımızı umuyoruz.

Şimdi böyle bir usulümüz. Yap-

***10** gün başka hiçbir işte çalıştırmayıp eğitim yapıyorlar. Biz sekiz saatin hepsini eğitime ayırmaktansa, 3 saat eğitime ayırıp diğer saatlerde günlük işlerle uğraşmayı daha uygun buldu.*

tığımız bütün seminerlerden, eğitimden sonra, bir değerlendirme çalışmamız var. Önce katılan arkadaşların kendilerinden bu konuyu değerlendirmelerini istiyoruz. Belli bir süre geçtikten sonra, onları yöneten arkadaşlardan, seminerin katılcı, arkadaşların gelişmesi bakımından durumun değerlendirmesini istiyoruz. Daha ne yapabiliriz diye görüşler alıyoruz.

Şimdiye kadar tartıştığımız vakaların çoğu konumuz dışında idi. Şantiye sorunları, o inşaat şirketinin programları dışındaki vakalardı. Nasıl konumuzla ilgili vakalar tartışırız dedik. Oturalım herkes bir vaka yazsın dedik. Arkadaşlarının yüzde 85'i yazdı. Bu vakaları elediik, sen şurasını, şen şurasını değiştir dedik. Sonra grubumuz diş birkaç öğretim üyesiyle çalıştık. Birkaç kere gitti, geldi. Böylece ikinci bir etapta eski seminerlerimizin birüstüne, üst seviyesine geçme çabası içindeyiz. Bu, ayırım yapmadan belirli bir seviyenin üstündeki bütün arkadaşlara verdiğimiz bir seminer olacak.

Dışarıda eğitim

Gelecek sene uygulayacağımız etabımız ise organizasyonun belirli seviyesine gelmiş arkadaşları bu seminerdeki varılan noktadan başlayarak daha ilerletmek oluyor. Bunun dışında daha dar bir çerçeve de uygulamamız ise dışardaki "yöneticilik", "management" okullarına uzun süre için yollamak şeklinde. **Yönetim kurulu başkanımız, başkan yardımcılarımız için üçer aylığına Harward'a gittik.** sürdüreceğiz.

SÜRECEK